

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA PROGRAMININ 5-6 YAŞ GRUBU
ÇOCUKLARIN BENLİK ALGISINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEYMA DEMİRCİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SUAT KOL

HAZİRAN 2023

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA PROGRAMININ 5-6 YAŞ GRUBU
ÇOCUKLARIN BENLİK ALGISINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞEYMA DEMİRCİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SUAT KOL

HAZİRAN 2023

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Şeyma DEMİRCİ

ÖNSÖZ

“Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Benlik Algısına Etkisinin İncelenmesi” isimli tez çalışmamın hazırlanma sürecinde bilgi ve birikimiyle desteğini esirgemeyen, mesleki bilgisiyle bana yol gösteren değerli danışman hocam Doç. Dr. Suat KOL’ a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Araştırmama katılan tüm çocuklara ve hikâye kitaplarıyla ilgili görüş belirten değerli öğretim elemanları ile öğretmenlere teşekkür ederim.

Tez yazım sürecinde her zaman yanımda olan ve ihtiyaç duyduğum her an tecrübesiyle bana yardımcı olan biricik zümrem Yaşar ÇAL’ a ve süreç boyunca bana gerekli kolaylığı sağlayan okul müdürüm Mehmet KAPTAN’ a teşekkürü borç bilirim.

Benden desteklerini ve dualarını esirgemeyen canım aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA PROGRAMININ 5-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN BENLİK ALGISINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Şeyma DEMİRCİ, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Suat KOL

Sakarya Üniversitesi, 2023.

Bu araştırma, etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sakarya ili Geyve ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir anaokulu ile bir ilkokula bağlı ana sınıflarında öğrenim görmekte olan 5-6 yaş grubu 26 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubuna 8 hafta boyunca 10 kitaptan oluşan Etkileşimli Kitap Okuma Programı uygulanmıştır. Kontrol grubunda yer alan çocuklara herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Veri toplama araçları olarak çocukların benlik algısı puanlarını ölçmek için Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği ile çocukların ve ailelerinin demografik bilgilerinin yer aldığı Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Ön test-son test uygulamalarından elde edilen veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Deney grubunun ön test ve son test puanları ile kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasındaki değişimi görmek için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, deney ve kontrol grubu arasında ön test ve son test puanları açısından farklılık olup olmadığını görmek için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların benlik algısı son test puanlarında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur. Ayrıca deney grubunu oluşturan çocukların erişki düzeylerindeki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısı üzerinde olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, etkileşimli kitap okuma programı, benlik algısı

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF THE INTERACTIVE BOOK READING PROGRAM ON THE SELF-PERCEPTION OF 5-6 YEAR OLD CHILDREN

Şeyma DEMİRCİ, Master Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Suat KOL

Sakarya University, 2023.

This research was conducted to examine the effect of the book reading program on the self-perception of 5-6 year old children. The study group of the research consists of 26 children aged 5-6 years who are studying in a kindergarten affiliated to the Ministry of National Education and a kindergarten affiliated to a primary school in Geyve district of Sakarya province in 2021-2022 education. A quasi-experimental design with pretest-posttest control group was used in the study. Interactive Book Reading Program consisting of 10 books was applied to the experimental group for 8 weeks. Children in the control group did not receive any intervention. Demoulin Self-Perception Scale for Children and Personal Information Form, which includes demographic information of children and their families, were used to measure children's self-perception scores as data collection tools. The data were analyzed using the SPSS 20 package program. Wilcoxon Signed Rank Test was used to see the difference between the pretest and posttest scores of the experimental group and the pretest and posttest scores of the control group, and the test to see if there was a difference between the experimental and control groups in terms of pretest and posttest scores was used. According to the results of the study, a significant difference was found in favor of the experimental group in the self-perception post-test scores of the children in the experimental and control groups. In addition, it was determined that the difference in the achievement levels of the children in the experimental group was significant. According to these results, it can be said that the Interactive Book Reading Program has a positive effect on the self-perception of 5-6 year old children.

Keywords: Pre-school education, interactive book reading program, self-perception

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem durumu	1
1.2.Araştırmanın amacı ve önemi	3
1.3.Problem cümlesi	4
1.4. Alt problemler.....	4
1.5.Varsayımlar	5
1.6.Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II	7
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Araştırmanın kuramsal çerçevesi.....	7
2.1.1. Okul öncesi eğitim ve önemi	7
2.1.2. Okul öncesi eğitim programı	8
2.1.3. Etkileşimli kitap okuma programı	9
2.1.4. Etkileşimli kitap okuma programının uygulama süreçleri	11
2.1.4.1. Okuma öncesi EKOP uygulama adımları.....	12
2.1.4.2. Okuma sırasında EKOP uygulama adımları.....	13

2.1.4.3. Okuma sonrasında EKOP uygulama adımları.....	14
2.1.5. Etkileşimli kitap okuma programının kazandırdığı beceriler	14
2.1.5.1. Fonolojik (sesbilgisel) farkındalık.....	15
2.1.5.2. Yazı farkındalığı	16
2.1.5.3. Alfabe ve harf bilgisi	17
2.1.5.4. Sözcük bilgisi ve dinlediğini anlama.....	17
2.1.5.5. Yazı yazma	18
2.1.6. Etkileşimli kitap okuma programının sosyal duygusal gelişime etkisi	22
2.1.7. Benlik kavramı	23
2.1.7.1. Benlik algısı.....	24
2.1.7.2. Benlik ile ilgili kuramlar.....	25
2.1.7.3. Benlik algısının gelişimi.....	28
2.1.7.4. Benlik algısının gelişimini etkileyen faktörler	29
2.2. İlgili araştırmalar	31
2.2.1. Etkileşimli kitap okuma ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar	31
2.2.2. Etkileşimli kitap okuma ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar	36
2.2.3. Benlik algısı ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar	39
2.2.4. Benlik algısı ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar	41
BÖLÜM III.....	43
YÖNTEM.....	43
3.1. Araştırmanın yöntemi	43
3.2. Çalışma grubu.....	44
3.3. Veri toplama araçları	47
3.3.1. Kişisel bilgi formu	47
3.3.2. Demoulin çocuklar için benlik algısı ölçeği	48
3.4.1.Kitapların seçimi.....	48

3.4.2. Etkinlik planlarının geliştirilmesi	50
3.4.3. Pilot çalışma	51
3.4.4. Uygulama süreci	52
3.5. Verilerin analizi	53
BÖLÜM IV	55
BULGULAR	55
BÖLÜM V	59
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	59
5.1. Sonuç ve tartışma.....	59
5.2. Öneriler.....	61
5.2.1. Araştırma sonuçlarına dayalı öneriler.....	61
5.2.2. Gelecek araştırmalara yönelik öneriler.....	62
KAYNAKÇA	63
EKLER	79

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmanın Çalışma Deseni.....	44
Tablo 2. Araştırma Grubunda Yer Alan Çocukların ve Ebeveynlerinin Demografik Bilgileri.....	45
Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Benlik Algısı Testi Alt Ölçekleri ve Toplam Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	46
Tablo 4. Araştırmada Kullanılan Kitapların Listesi	50
Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Çocuklarının Benlik Algısı Testi Son Test Puanları Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	55
Tablo 6. Deney Grubu Çocuklarının Benlik Algısına İlişkin Erişçi Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon Testi Sonuçları	56
Tablo 7. Kontrol Grubu Çocuklarının Benlik Algısına İlişkin Erişçi Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon Testi Sonuçları	57

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
EKOP	: Etkileşimli Kitap Okuma Programı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem durumu

Okul öncesi dönem olarak bilinen 0-6 yaş dönemi gelişimin en hızlı olduğu dönemdir. Çocuğun bu dönemdeki yaşantıları onun sonraki yıllarını büyük oranda etkilemektedir. Okul öncesi dönem kişilik gelişimi için de oldukça kritiktir. Çocuğun ileride nasıl bir kişiliğe sahip olacağı üzerinde büyük öneme sahip olan okul öncesi dönemde çevrenin çocuğa yaklaşımı da çok önemlidir. Ailenin çocuğa sevgi ve şefkatle yaklaşmasının yanında çocuğa sunulan fiziksel ve sosyal çevre de çocuğun gelişimi üzerinde oldukça etkilidir. Aileden sonra çocuğun gelişimini en çok etkileyen unsur kuşkusuz okul öncesi eğitim kurumudur.

Okul öncesi eğitim, tesadüflere bırakılmadan ciddiye alınması gereken ve planlı bir şekilde yürütülmesi önem arz eden en kritik eğitim basamağıdır (Arı, 2005). Çocukların tüm gelişim alanlarında desteklenmesi okul öncesi eğitimin amaçlarından biridir. Sosyal duygusal gelişim de bu alanlardan bir tanesidir. Sağlıklı bir sosyal duygusal gelişim için ailenin ve eğitimcilerin çocukların gelişim özelliklerini iyi bilmesi ve çocuğu olumlu yönde desteklemesi gerekmektedir (Çelik ve Daşcan, 2019; Yaşar, 2017).

Sosyal duygusal gelişim ilk olarak ailede başlar. Ardından çocuk aldığı erken çocukluk eğitimiyle birlikte yeni bir sosyal çevreye girer ve burada birçok sosyal beceriyi deneyimleyerek öğrenir. İlerleyen dönemlerde bireyin sağlıklı bir kişiliğe sahip olması ve toplum içinde uyum halinde yaşaması açısından erken çocukluk döneminde sosyal duygusal gelişim kritik öneme sahiptir (Günindi, 2011).

Kişinin çevresiyle uyum içinde yaşaması, ruhsal açıdan iyi olmasının temeli okul öncesi dönemdeki yaşantılarına bağlıdır. Çocuğun ihtiyaçlarının fark edilerek bir birey olduğu bilinciyle çocuğa yaklaşılması aynı zamanda ona saygı duyulduğunun da göstergesidir.

Kendisine saygı duyulan çocuk da kendine ve başkalarına saygı duymaya başlar. Eğer okulda ve ailede çocuğun kendisini tanımasına fırsat veriliyorsa, hataları karşısında hoşgörülle yaklaşıyorsa çocuğun benlik algısı da bu durumdan olumlu bir şekilde etkilenecektir (Oktay, 2004).

Çocuklar doğduklarında benlik algısına sahip değildir. Benlik algısı zamanla gelişim gösterir (Cevher ve Buluş, 2006). Çocuğun yetiştiği aile, akrabalar, öğretmenler, arkadaşları, maruz kaldığı teknolojik içerikler de dâhil olmak üzere benlik gelişimi üzerinde etkilidir. Olumlu benlik algısına sahip olan çocuk özgüvenlidir. Kendisinin çevresindekiler tarafından sevildiğinin, değer verildiğinin farkındadır. Kendisini güvende hisseder. Öğrenmeye karşı isteklidir. Görevlerini bilir ve okul başarısı daha yüksektir. Başkaları tarafından sevilmediğini, istenmediğini düşünen çocuklar olumsuz benlik algısına sahiptir. Bu çocukların özgüvenleri düşüktür ve hep etrafındakilere bağımlı hissederler. Ya beceremezsem korkusuyla sorumluluk almaktan çekinirler. Akademik anlamda düşük başarıya sahip olan bu çocukların, ileriki öğrenim hayatlarının da olumsuz etkilenmesi kaçınılmazdır (Demoulin, 1998).

Çocuk kendi benliğinin farkına varabilmesi için hem aile hem de okul öncesi öğretmeni tarafından bir birey olarak görülmeli, çocuğun gereksinimleri olması gerektiği gibi karşılanmalıdır. Bu şekilde çocuk yetişkin tarafından kendisine saygı duyulduğunu hisseder ve o da diğer insanlara saygı duymayı öğrenir. Çocuğa her zaman hoşgörülle yaklaşan, onu dinleyen, düşüncelerini önemseyen, kendisine değer verildiğini hisseden bir çevrede benlik algısı da olumlu bir şekilde gelişecektir (Biber, 2014). Birtakım bilişsel ve motor becerilerdeki gelişmeler, çocuğun kendini ifade etmesi, çevresindekilerin çocuğu dinlemesi, çocuğun kendi duygularını anlayabilmesi benlik algısının gelişimi için oldukça önemlidir (Uslu, 2018). Ayrıca okul öncesi öğretmenleri, çocukların benlik algısıyla birlikte akademik becerilerini de desteklemelidir. Erken çocuklukta ilk akademik deneyimler genel anlamda ilköğretime hazırlık becerilerinin gelişimi ile ilgilidir denilebilir (Kuru Turaşlı, 2006, s. 5). Bu beceriler okul öncesi dönemden itibaren gelişmeye başlar. Erken okuryazarlık becerilerinden olan yazı ve ses farkındalığı, sözcük dağarcığının gelişimi, dinleme ve konuşmaya ilişkin beceriler ilköğretime hazırlık becerilerinden birkaçıdır (Taşkın, 2017, s. 94). Okul öncesi eğitimle hem sosyal duygusal hem de bilişsel alanda çocuğun ilkokula ne kadar hazır olduğu benlik algısını etkilemektedir. Benlik algısı da hem akademik beceriler hem de çocuğun öğrenmeye yönelik tutumu ile çevresine uyum sağlaması üzerinde etkilidir (Kuru Turaşlı, 2006).

Çocuklara kitap okumak erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi açısından son derece önemlidir (Işıtan, Saçkes ve Biber, 2020). Ancak yetişkinin kitabı okuyup çocuğun pasif dinleyici olduğu çalışmalar yerine çocuğun aktif olarak okumanın içinde yer aldığı etkileşimli kitap okuma yönteminin erken okuryazarlığın gelişiminde daha etkili olduğu yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir. Etkileşimli okumadan yola çıkarak TÜBİTAK desteğiyle kitap okuma sırasında dil gelişimiyle birlikte erken okuryazarlık becerilerinin gelişimini de amaçlayan uygulamaların yer aldığı Etkileşimli Kitap Okuma Programı (EKOP) geliştirilmiştir. Çocukların yaş gelişim özelliklerine ve ilgilerine uygun olan kitaplar ve etkinliklerle erken okuryazarlık becerilerini geliştirmek amaçlanmaktadır. Uygulama boyunca çocuk pasif dinleyici olarak değil aktif bir şekilde sürece dâhil olmaktadır. Yetişkin ise daha çok dinleyen konumundadır. Kitap okumaya başlamadan önce, kitabın okunduğu süreçte ve okuma tamamlandıktan sonra erken okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamalar yer almaktadır (Akoğlu, 2016).

1.2. Araştırmanın amacı ve önemi

Benlik algısı kendi kişiliğimizi nasıl gördüğümüzle ilgilidir. Kişinin kendisini ve çevresini algılama şekli davranışlarını ve tutumunu etkilemektedir. Benlik algısı, yaşantılar ve çevrenin de etkisiyle yavaş yavaş oluşur. Çevrenin bireye yaklaşımı benlik algısının gelişimini etkiler. Benlik, davranışlarımızı şekillendirme özelliğine sahiptir. Yapılan araştırmalar benlik algısının okuldaki başarıyı en az zekâ kadar etkilediğini göstermektedir. Öğrenmenin ve kişiliğin benlikle olan ilişkisi, benliğin olumlu yönde gelişimine küçük yaşlardan itibaren önem verilmesi gerektiğini göstermektedir (Balkış Baymur, 2017).

Sağlıklı bir kişilik gelişimi için benlik algısının geliştirilmesine yönelik çalışmalar okulda da devam ettirilmelidir. Öğretmenin, çocuklara sevgi ve hoşgörüyle yaklaşması, değerli olduğunu hissettirmesi önemlidir. Ayrıca nitelikli çocuk kitaplarının kişilik gelişimi üzerinde olumlu etkilerinin olduğu bilinmektedir (Tanju, 2010).

Etkileşimli kitap okuma sağladığı kazanımlar düşünüldüğünde her öğretmenin sınıfında uygulaması gereken bir programdır. Çocuğun kendi yaşamıyla bağlantı kurmasını sağlayan sorularla kendisini ifade etmesine fırsat vererek onu etkin bir şekilde dinlemek EKOP sürecinin önemli bir parçasıdır. Bu durumun çocuğun benlik algısına pozitif etki edeceği düşünülmektedir. Benlik algısının olumlu olması kişilik gelişimi açısından son derece

önemlidir. Bu sebeple çocuğun olumlu benlik algısı kazanmasını sağlayacak yaşantılar büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, birçok faydası olan etkileşimli kitap okuma programının kişilik gelişimi açısından büyük öneme sahip benlik algısının gelişimine etkisini ortaya koyması açısından önemlidir. Ayrıca EKOP' un sosyal duygusal gelişime katkısı ve benlik algısını etkileyen uygulamalar açısından araştırmacılara yol göstereceği düşünülmektedir. Bu araştırma, çocukların yaş gelişim özelliklerine ve ilgilerine uygun kitaplar kullanılarak hazırlanan Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısına etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

1.3. Problem cümlesi

Bu araştırmanın ana problemini Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısına etkisi nedir? sorusu oluşturmaktadır.

1.4. Alt problemler

1. Deney ve kontrol grubu çocuklarının benlik algısı son test puanlarında;
 - Öz yeterlilik alt ölçeği,
 - Öz saygı alt ölçeği,
 - Toplam puana göre anlamlı fark var mıdır?
2. Deney grubu çocuklarının benlik algısına ilişkin erişim düzeylerinde;
 - Öz yeterlilik alt ölçeği,
 - Öz saygı alt ölçeği,
 - Ölçek toplam puanına göre anlamlı fark var mıdır?
3. Kontrol grubu çocuklarının benlik algısına ilişkin erişim düzeylerinde;
 - Öz yeterlilik alt ölçeği,
 - Öz saygı alt ölçeği,
 - Ölçek toplam puanına göre anlamlı fark var mıdır? Bıçımindedir.

1.5.Varsayımlar

- ✓ Araştırmada kullanılan ‘Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği’nin çocukların benlik algısını ölçtüğü varsayılmaktadır.
- ✓ Bu araştırmada kullanılan, ‘Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu’ndaki maddeleri katılımcıların doğru şekilde yanıtladıkları varsayılmaktadır.

1.6.Sınırlılıklar

- ✓ Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sakarya ili Geyve ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Kâzımpaşa İlkokulu ve Alifuatpaşa Anaokuluna devam eden 5-6 yaş grubundaki 26 çocuk ile sınırlıdır.
- ✓ Bu çalışma, ölçek olarak kullanılan Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı ölçeğinden ve Kişisel Bilgi Formundan elde edilen veriler ile sınırlıdır.
- ✓ Araştırma 10 kitap ile oluşturulmuş 20 etkileşimli kitap okuma programının uygulanması ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Okul öncesi eğitim: 0-72 aylık çocukların kültürel değerlere uygun olarak tüm alanlarda gelişimlerini yönlendiren, duygularını ve yaratıcılığını geliştirip algılama seviyesini arttıran, ifade etme ve öz denetim becerisi kazandıran sistemli bir eğitimidir (Yılmaz, 2005).

Benlik: Kişinin fiziksel özellikleri, yetenekleri, tutumları, geleceğe yönelik ideallerine ilişkin düşüncelerinin dinamik bir örüntüsüdür (Balkış Baymur, 2017).

Öz saygı: Kişinin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirmesi sonucu kendisine yönelik olumlu algılarıdır (Gizir ve Baran, 2003).

Öz yeterlilik: Bireyin bir işi başarabileceğine dair olan inancıdır (Tozduman Yaralı ve Güngör Aytar, 2019).

Etkileşimli Kitap Okuma Programı: Süreç içerisinde yetişkinin sorularla çocuğa kendisini ifade etmesine fırsat vererek çocuğun daha aktif olduğu; kitabı okumaya başlamadan önce, kitap okuma sırasında ve kitap okunduktan sonra yapılan etkinliklerle okuryazarlık ve dil becerilerinin gelişimine odaklanan bir programdır (Akoğlu, 2016).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Araştırmanın kuramsal çerçevesi

2.1.1. Okul öncesi eğitim ve önemi

Ülkelerin refah seviyesinin artması eğitime verdikleri öneme bağlıdır. Eğitim sürecindeki en önemli zaman dilimi ise okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-6 yaş aralığıdır (Poyraz ve Dere Çiftçi, 2011, s. 15). Bu dönem kişilik yapısının biçimlenmesi, birtakım alışkanlıkların kazanılması nedeniyle kritik öneme sahiptir (Fırat, 2012). Zihinsel gelişimin çok hızlı olduğu okul öncesi dönemde çocuklar büyük bir merakla çevrelerini keşfederler. Bu süreçte onlara sunulan imkânlar da büyük önem kazanmaktadır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki tüm gelişim alanlarında çocuğun potansiyelini üst düzeye çıkarmak ve sonraki öğrenim hayatının başarılı geçmesi kaliteli bir eğitimle mümkündür. Kaliteli eğitim öğrenmeye karşı isteği de artıracaktır (Bibi ve Ali, 2012, s. 154; Zembat, 2005). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2013) okul öncesi eğitim programına göre çocuğun okul öncesi dönemde aldığı nitelikli eğitim onun öğrenim hayatındaki başarısını etkileyerek hem öğrenmeye karşı hem de kendisi ile ilgili olumlu tutum içinde olmasını sağlar. Okul öncesi eğitim; 0-6 yaş aralığında olan çocukların bireysel farklılıklarına uygun olarak zengin uyaranla karşılaşmalarını sağlayarak onları tüm gelişim alanlarında potansiyellerinin en üst seviyesine çıkaran, kültürel değerlerin aktarımını sağlayarak toplumsallaşmalarına katkı sunan, çocukları ilkokula hazırlayan planlı bir eğitim sürecidir (Kuru, 2020, s. 12). Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimlerini ve iyi alışkanlıklar edinmelerini sağlamak; çocukları ilkokula hazırlamak; dezavantajlı çevrede büyüyen çocuklar için eğitimde fırsat eşitliği sağlamak; çocukların dilimizi güzel konuşmalarını sağlamak okul öncesi eğitimin amaçlarıdır (MEB, 2013, s. 10). Ayrıca okul öncesi eğitimle çocuğun olumlu benlik algısına sahip olması da hedeflenmektedir. Kendisiyle ilgili olumlu duygulara sahip olan çocukların olumsuz benlik algısına sahip olan çocuklara göre daha meraklı ve öğrenmeye karşı istekli oldukları görülmüştür (Senemoğlu, 1994).

Kentleşmeyle birlikte çocukların oyun alanlarının azalması ancak okul öncesi eğitimle beraber çocukların yaşlılarıyla etkileşimde bulunma şansının artması, annelerin çalışmaya bile okul öncesi dönemin önemini kavraması da okul öncesi eğitim kurumlarına daha çok önem verilmesini sağlamıştır (Oktay, 2004).

2.1.2. Okul öncesi eğitim programı

Gelişimsel açıdan kritik öneme sahip okul öncesi dönemden yüksek düzeyde verim alınabilmesi için bu dönemde planlı bir eğitim programı uygulanması gerekmektedir (Durmuşçelebi ve Akkaya, 2011). Bunun için de okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimsel özellikleri ve ihtiyaçlarına yönelik nitelikli ve etkili bir program oluşturulması önem kazanmaktadır (Gülay Ögelman ve Karakuzu, 2016). Uygulanan nitelikli eğitim programıyla öğretmen de kendi yetkinliği üzerinde düşünerek kendisini geliştirecek, bu sayede öğrencilerinin gelişimine daha çok katkı sunacaktır (Gürkan, 2016, s. 32).

Günümüzde kullanılan MEB Okul Öncesi Eğitim Programı 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren okullarda uygulanmaya başlanmıştır. Program; çocukların sosyal ve duygusal, motor, bilişsel, dil gelişim alanlarında potansiyellerinin en üst noktasına ulaşmalarını, öz bakım becerilerini kazanarak ilkokula hazır hale gelmelerini amaçlamaktadır. Bu program, çocukların yaş gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış, bu bağlamda tüm gelişim alanlarının geliştirilmesine önem veren gelişimsel bir programdır. Çocuklara kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve davranışları ifade eden kazanım ve göstergeler kullanılarak eğitim süreçleri planlanır. Bu aşamada ilk olarak çocukların gelişimsel açıdan ne düzeyde olduğu belirlenir. Daha sonra ilgi ve ihtiyaçları, yaşadıkları çevre göz önünde bulundurularak planlama yapılır. Programda aylık olarak kazanım ve göstergeler, kavramlar, alan gezileri, belirli gün ve haftalar, aile katılımının yer aldığı çalışma planı hazırlanması önerilmektedir. Öğretmen günlük eğitim akışında yer vereceği etkinlikleri bu plan doğrultusunda oluşturur. Hedeflenen kazanımlara ulaşmak için günlük eğitim akışında yer verilen etkinlik türleri ise; Türkçe, Sanat, Müzik, Drama, Oyun, Hareket, Fen, Matematik, Okuma Yazmaya Hazırlık ve Alan Gezileri olarak belirlenmiştir (MEB, 2013).

2.1.3. Etkileşimli kitap okuma programı

Whitehurst ve arkadaşları tarafından geliştirilen etkileşimli kitap okuma (dialogic reading) yönteminde geleneksel kitap okumadan farklı olarak çocuk hikâyeyi anlatan, yetişkin ise dinleyen rolüne girer (Whitehurst ve Lonigan, 1998). Geleneksel kitap okuma sürecinde duraklama yapılmaksızın kitap bitene kadar okumaya devam edilir. Okuma bittikten sonra soru-cevap kısmına geçilir. Etkileşimli kitap okumada ise yetişkinle çocuk arasındaki etkileşim süreç boyunca devam eder (Sarica, 2016).

Etkileşimli kitap okuma hikâyede geçen ifadelerin çocuk tarafından tamamlanması, çocuğa hikâyeye yönelik sorular sorulması, çocuğun resimde anlatılanları tanımlaması, hikâyede geçen olayları kendi yaşamıyla bağdaştırması temeline dayanmaktadır (Yıldız Bıçakçı, Er ve Aral, 2018). Etkileşimli kitap okumanın en önemli noktası yetişkinin soru sormasıdır. Sorulan nitelikli sorularla karşılıklı diyaloglar sayesinde çocuğa kendini ifade etme fırsatı verilir ve çocuk hikâyeyi daha iyi anlamlandırır (Doyle ve Bramwell, 2006; Işıkoğlu Erdoğan ve Akay, 2015). Kitap okurken sürecin etkileşimli bir şekilde ilerlemesi için okunan kısım çocuğa gösterilmeli, okuma esnasında çocuğun konuşmasına fırsat verilmeli, çocuğun bilmediği kelimeler açıklanmalıdır. Etkileşimli kitap okuma yöntemiyle çocuk dinlemeyi öğrenir. Sorular sayesinde sebep sonuç ilişkisi kurma ve problem çözme becerisi gelişir (Er, 2016). Etkileşimli kitap okuma yöntemi üç temel ilkeye dayanmaktadır. Bunlardan ilki çocuğu sürece katılmaya teşvik etmek, ikincisi çocuğa söyledikleriyle ilgili geri bildirimde bulunmak, üçüncüsü çocukların ilgisine ve gelişimsel özelliklerine göre kitaplar seçerek süreci planlamaktır (Hargrave ve Senechal, 2000).

Okuma sırasında yetişkin, çocuğun kendini daha iyi ifade edebilmesi için çocuğu cesaretlendirir. Çocuğun sorulara verdiği cevapları genişleterek model olur ve yeni sorularla daha fazla konuşmaya teşvik eder. Yetişkin süreç ilerledikçe daha az konuşurken, çocuk daha fazla konuşmaya başlar. Böylece dil becerileri daha hızlı gelişir, yazıya ve kitaba yönelik farkındalığı artar (Akoğlu, Ergül ve Duman, 2014; Flynn, 2011; Zevenbergen ve Whitehurst, 2003; Hargrave ve Senechal, 2000). Yetişkin konuşmayı başlatma ve sürdürme yöntemlerini kullanarak hikâyeyi okumaya başlamadan önce, hikâyeyi okurken ve hikâyeyi okuduktan sonra yani üç aşamada da konuşmaya teşvik ederek çocuğun sürece aktif katılımını sağlar. CROWD olarak kodlanan konuşmayı başlatma soruları aşağıdaki gibidir (Sarica, 2016; Zevenbergen ve Whitehurst, 2003):

- ✓ Tamamlama soruları (Completion prompts): Öğretmen cümleyi yarıda keser ve çocuktan bu cümleyi tamamlamasını ister. Örneğin: Battaniye dönüşüyor Burada resimlerin çocuğa ipucu sağlaması önemlidir.
- ✓ Hatırlama soruları (Recall prompts): O sırada anlatılan ya da daha önce okunmuş ve tekrar okunan öyküye yönelik olarak kitaptaki olayları, karakterleri hatırlatıcı sorular sorulur. Örneğin: Battaniye nelere dönüşmüştü?
- ✓ Açık uçlu sorular (Open-ended prompts): Çocuktan resme bakarak o sayfada ne anlattığını ifade etmesi istenir. Örneğin: Bu sayfada neler oluyor?
- ✓ 5N1K Soruları (Wh-prompts): Nasıl, neden, nerede, ne, ne zaman ve kim ile başlayan sorulardır. Resimdeki bir eylem ya da nesne gösterilerek çocuğun cevap vermesi beklenir. Örneğin: Kediyi ikna etmek için nasıl miyavlamış olabilirler?
- ✓ İlişkilendirme soruları (Distancing prompts): Çocuğun öyküde geçen olaylarla kendi yaşadıkları, hissettikleri arasında bağlantı kurmasını sağlayan sorulardır. Örneğin: Babanızla birlikte neler yapmaktan hoşlanırsınız?

Bu sorularla çocukların kelime dağarcıkları ile öyküye yönelik ilgileri ve dikkatleri artmakta, dinlediğini anlama ve ifade edici dil becerileri gelişmektedir. Ayrıca çocuğun kendi yaşamı ile hikâye arasında bağlantı kurmasına da olanak verir (Ergül ve diğerleri, 2017; Sarıca, 2016). Hikâyede yer alan kahramanların hissettiği duygular, yaşadığı olaylar çocuğun da kendi duygularıyla ilgili farkındalık kazanmasını sağlar. Kitaplara yönelik olumlu duygular geliştirirken aynı zamanda merakları ve öğrenme istekleri de artar (Er, 2016).

Süreç içinde çocuk hikâye hakkında konuşur, yetişkinse çocuğun ifadelerini değerlendirip genişletir ve çocuktan tekrar etmesini ister. PEER olarak kısaltılan konuşmayı sürdürme yöntemleri ise şunlardır (Sarıca, 2016; Zevenbergen ve Whitehurst, 2003):

- ✓ Teşvik etme (Prompt): Yetişkin, çocuğa soru sorarak onu konuşmaya teşvik eder.
- ✓ Değerlendirme (Evaluate): Yetişkin, çocuğun verdiği yanıtı değerlendirir ve eklenebilecek ifadeleri düşünür.
- ✓ Genişletme (Expand): Yetişkin, çocuğun verdiği yanıtı eklemeler yaparak cevabı genişletir.
- ✓ Tekrar etme (Repeat): Yetişkin, genişlettiği ifadeyi çocuğun tekrar etmesini ister.

PEER teknikleriyle çocuğun kitaba yönelik dikkati artar. Sözcük bilgisi de olumlu etkilenir. Çocuğu kelimeleri doğru ifade etmesi için teşvik eder (Sarıca, 2016). PEER

teknikleri uygulanırken çocuk yanlış bir kelime söylediğinde çocuğun çabasına ket vurmaktan kelime düzeltilmelidir (Zevenbergen ve Whitehurst, 2003).

TÜBİTAK tarafından desteklenen bir proje kapsamında geliştirilen Etkileşimli Kitap Okuma Programı (EKOP) ise dil becerilerinin gelişimine odaklanmakla birlikte erken okuryazarlık becerilerini de geliştirmeyi amaçlayan uygulamalar içermektedir. Erken okuryazarlık becerileri geliştirilirken etkileşimli kitap okumada olduğu gibi yine çocuğun ilgileri ve yaş gelişim özellikleri dikkate alınır ve çocuk sürece aktif olarak katılır. EKOP’ ta sesbilgisel farkındalık, sözel dil ve alfabe bilgisi, yazı farkındalığı becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Okuma öncesinden başlayarak okuma sürecinde ve okumadan sonra bu hedeflere yönelik uygulamalara yer verilmektedir (Akoğlu, 2016).

2.1.4. Etkileşimli kitap okuma programının uygulama süreçleri

Etkileşimli kitap okumada süreç çocuğun gereksinimlerine göre planlanan hedef becerileri kazandırmaya yönelik olarak ilerler. Geleneksel okuma sürecinde çocuğa hiç soru sorulmazken, etkileşimli okumada sorular okumanın temelini oluşturmaktadır (Sarica, 2016). Kitap okurken sürecin etkileşimli bir şekilde ilerlemesi için okunan kısım çocuğa gösterilmeli, okuma esnasında çocuğun konuşmasına fırsat verilmeli, çocuğun bilmediği kelimeler açıklanmalıdır (Er, 2016). Etkileşimli kitap okumada çocuk okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında konuşmaya teşvik edilir. EKOP uygulamaları bireysel olarak uygulandığı gibi büyük ve küçük grupla da uygulamalar yapılabilir. Bu uygulamalarda çocuğun düzeyine ve ihtiyaçlarına göre bir yol çizilir (Ergül, Sarica ve Akoğlu, 2016).

Etkileşimli kitap okuma sürecinin kazanımlar açısından verimli ve keyifli ilerlemesi; okunacak kitabın seçimine, sorulacak soruların belirlenmesine, sonrasında erken okuryazarlığın gelişimi için uygulanacak etkinliklere yönelik iyi planlama yapılmasına bağlıdır. Hikâye okumadan önce, okuma sırasında ve okumadan sonra yapılan uygulamalar ve etkinlikler EKOP sürecini oluşturmaktadır.

2.1.4.1. Okuma öncesi EKOP uygulama adımları

Bu aşamada uygulamanın nasıl ilerleyeceğine yönelik planlama yapılır. Okuma öncesinde gerçekleştirilecek adımların uygulayıcı tarafından eksiksiz bir şekilde tamamlanması uygulamanın sonraki adımlarının verimli geçmesi açısından çok önemlidir. EKOP uygulama adımlarının ilki nitelikli, çocukların yaş gelişim özelliklerine, öğretimsel hedeflere uygun, çocukların keyifle uygulamalara katılacağı ve ilgilerini çeken resimli bir hikâye kitabı belirlemektir. Okul öncesi döneme uygun bir hikâye kitabında bulunması gereken biçim ve içerik özelliklerine sahip olan bir kitap sürecin daha rahat ve verimli ilerlemesini sağlayacaktır (Akoğlu, 2016). Nitelikli bir öykü kitabında resimler çocukların görebileceği büyüklükte olmalıdır. Dayanıklı ve mat kâğıtlar tercih edilmelidir. Kitabın içindeki resimlerle metin birbiriyle bağlantılı olmalıdır. Kitabın kapağı ilgi çekici ve içeriği yansıtacak şekilde resimlenmiş olmalıdır. Kapakta yayınevi, yazar, çizere ilişkin bilgi verilmelidir. Dikişle ciltlenmiş kitaplar daha uzun ömürlü olmaktadır. Kitapta kullanılan harflerin çocuğun ileride karşılaşacağı şekilde olması gerekmektedir. Yazıda 12-20 punto aralığında değişen harf büyüklüğü tercih edilmelidir. Resim ile ona ait metin aynı sayfada yer almalıdır. Sayfa düzenlemesi çocuğun yazıyı ve resmi tam olarak görebileceği şekilde olmalıdır. İçerik özelliklerine bakıldığında ise basit, anlaşılır bir teması olmalıdır. Tema çocukları olumsuz davranışlara yönlendirmemeli, olumlu duygular hissettirmelidir. Çocukların ilgi duyacağı konular seçilmeli; hiç hata yapmama, üstün yeteneklere sahip olma gibi durumlar içermemelidir. Hayal gücünün gelişmesine katkı sağlayacak ve gerçek yaşamla ilişki kurabileceği olaylar yaşanmalıdır. Hikâyenin kahramanları çocuğun kendisiyle özdeşim kurmasını sağlayacak özelliklere sahip olmalıdır. Çocuğun günlük yaşamda duyma ihtimalinin olduğu deyimler, sözcükler yer almalıdır (Tür ve Turla, 2005). Seçilen kitapta çocukların bilmediği kelimelerin de yer alması ve üzerinde konuşabilecekleri resimler içermesi erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi açısından çok önemlidir. Kitap seçiminden sonra ikinci adım çocukların yaş gelişim özelliklerine uygun hedef sözcükler ve sesbirimlerinin belirlenmesidir. 5-10 arasında hedef sözcük belirlenebilir. Kelimelerin çocukların anlayabileceği şekilde soyut ifadeler kullanmadan açıklanması gerekmektedir. Ayrıca hedef sözcükler açıklanırken çocukların günlük hayatta karşılaşabilecekleri olaylar üzerinden örnekler verilmesi çocukların dikkatini canlı tutacaktır. Hedef sözcükleri açıklamadan önce çocuklara kelimelerle ilgili sorular sorulabilir. Hedef sesbirimleri ve sözcüklerle ilgili yapılacak açıklamaların, verilecek

örneklerin, sorulacak soruların okuma öncesinde belirlenerek küçük yapışkanlı kâğıtlarla kitabın sayfalarına yapıştırılması uygulayıcıya kolaylık sağlayacaktır. Hikâye okuma sürecinin sorunsuz bir şekilde ilerlemesi için sınıfta gerekli düzenlemeler yapılmalı; çocuklar su, tuvalet gibi ihtiyaçlarını karşılamış olmalıdır. Çocukların hikâyeyi rahat görebilecekleri bir düzende oturması sağlanmalıdır. İlk olarak eğer çocukların ön bilgisi yoksa ön ve arka kapak gösterilmeli ve isimlendirilmelidir. Öğretmenin kitabın ismini okurken yazıyı parmağıyla takip etmesi yazı farkındalığı becerisi için önemlidir. Yazar, çizer ve yayınevi hakkında bilgi verilerek daha önce okunan aynı yazar ve yayınevine ait kitaplar hatırlanabilir. Kitabın kapağı çocuklara gösterilerek açık uçlu sorularla kitapta neler anlatıldığına yönelik tahminde bulunmaları istenir. Bu sorular okuma boyunca dikkatlerinin dağılmaması ve dil gelişimi için önemlidir. Bu süreçten başlayarak PEER olarak ifade edilen konuşmayı sürdürme yöntemlerinin uygulanması çocukların yeni dil bilgisel yapılarla tanışmalarına katkı sağlayacaktır (Akoğlu, 2016; Er, 2016; Ergül, Akoğlu, Sarıca, Tufan ve Karaman, 2015; Ergül ve diğerleri, 2016).

2.1.4.2. Okuma sırasında EKOP uygulama adımları

Hedef sözcüklerin ‘çocuk dostu’ ifadelerle açıklanması çocukların bu kelimeleri kolay öğrenmesi açısından daha uygundur. Hedef sözcükler açıklanırken çocuğun bu sözcüğe ait resmi kitaptan net olarak görmesi sağlanmalıdır. Öğretmen, eğer kitapta resim yoksa sınıfa getirdiği resim ya da gerçek nesne ile bu kelimeleri açıklamalı ve çocukların incelemesine fırsat vermelidir. Uygulamalar sırasında çocuğun hedef sözcüklerle kendi yaşantısı arasında bağlantı kurması bu sözcüklerin öğrenimini kolaylaştırmaktadır. Okuma sırasında hedef sözcüklere yönelik yapılan tekrarlarla bu kelimelerin öğrenimi daha kalıcı olacaktır. Okuma sırasında ayrıca hedeflenen ses birimiyle başlayan sözcükler bulunması; çocuklardan tekrar etmelerinin istenmesi; sözcüğü ses birimlerine ayırma; uyak, hece farkındalığına yönelik uygulamalarla sesbilgisel farkındalık becerileri geliştirilebilir. Yazı farkındalığı becerisinin gelişimi için harf, sözcük, cümle arasındaki farkın gösterilmesi; noktalama işaretlerine dikkat çekilmesi ve işlevinin açıklanması gibi uygulamalara da yer verilmelidir. Süreç boyunca CROWD olarak kısaltılan sorulara yerinde ve dengeli bir şekilde yer verilmesi ile birlikte çocukların liderliğiyle süreç ilerlemektedir. Süreç içinde sorulan soruların açık uçlu olması, çocukları düşünmeye sevk etmesi ve daha üst ifadeler kullanmaları açısından önemlidir. “Sizce şimdi ne olacak?” gibi tahmin sorularıyla

çocukların hayal güçleri de gelişecektir. Çocukların cevapları dikkatli bir şekilde dinlenmeli, değerlendirilmeli, gerekli yerlerde ifadeleri genişletilerek model olunmalıdır. Ayrıca sözel pekiştireç kullanımı da çocukların sürece daha istekli katılmalarını sağlamaktadır (Akoğlu, 2016; Er, 2016; Ergül ve diğerleri, 2016).

2.1.4.3. Okuma sonrasında EKOP uygulama adımları

Hikâye okunduktan sonra çocuğa sorulan sorularla hikâyeyi özetlemesi istenmektedir. Ayrıca öyküye yeni bir son oluşturulabilir (Ergül ve diğerleri, 2016). Hikâye sonrası yapılan sohbetlerle çocukların ileri düzey düşünme becerileri desteklenir (Er, 2016). Okuma sonrasında hedef sözcükler, sesbirimlerine yönelik yapılan müzik, oyun, drama gibi etkinliklerle erken okuryazarlık becerileri gelişecek, kazanımlar daha kalıcı hale gelecektir (Akoğlu, 2016).

2.1.5. Etkileşimli kitap okuma programının kazandırdığı beceriler

Okuma ve yazma becerisi kişinin çevresinde olup bitenleri anlamasında ve yorumlamasında, kendisini güzel ve anlaşılır biçimde ifade edebilmesinde, çevresi ile iletişimde, yeni bilgiler öğrenerek kendini geliştirebilmesinde, kültürünü yaşamasında ve gelecek nesillere aktarmasında çok önemli bir yerdedir (Aktan Kerem, 2005, s. 235). Okuryazarlık ise okuma ve yazmadan daha fazlasını ifade eden; beden dilini, jest ve mimikleri, dinleme ve konuşmayı da içinde barındıran bir beceridir (Çetin, 2020). Okuryazarlık kişinin okuldaki, iş hayatındaki ve sosyal hayattaki başarısının göstergelerinden biridir. Tüm bunlara bağlı olarak toplumların gelişmişlik düzeyi de okuryazarlığa bağlı olarak değişir (Aşıcı, 2009).

Early literacy yani erken okuryazarlık, Çelenk (2003) tarafından “kuluçka dönemi” olarak adlandırılan “emergent literacy” kavramını da içine alan, çocuğun okuma yazmaya yönelik tüm çaba ve deneyimlerini ifade eden bir kavramdır. Çocuklar doğaları gereği çevrelerine merak duyarlar. Çevrelerinde gördüğü yazılar, şekiller fazlasıyla ilgilerini çeker. Bu merak sayesinde yazıyla ilgili ön bilgileri de oluşmaya başlar. Çocuğun etrafında eğer zengin uyarıcı bir ortam varsa gazete, kitap, dergi, televizyonda gördükleri; tabelalar; paketlerin

üzerinde yazarlar sayesinde yazı dili hakkında bilgiler edinmeye başlar. Bu beceriler okuma yazmanın temelini oluşturması açısından önemlidir (Aşıcı, 2010). Erken okuryazarlık becerileri gelişimsel süreç içinde dil gelişimiyle birlikte bebeklik döneminde gelişmeye başlar ve okul öncesi dönemde gelişmeye devam eder. Çocuğun ileride akademik anlamda başarılı olması için bu beceriler oldukça önemlidir (Erdoğan, 2013, s. 111). Okuma ve yazma öğrenmek için gerekli olan erken okuryazarlık becerileri sonraki okuma başarısını tahmin eder ve okuma yazmayı öğrenmek için kritik öneme sahiptir (Whitehurst ve Lonigan, 1998).

Okul öncesi dönemde erken okuryazarlık becerilerine yönelik çocuğa sağlanan imkânlar ve zengin uyarıcı çevre okuryazarlığın gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Özen Altınkaynak, 2014). Okuryazarlığın temeli ailede atılır. Çocuk aile bireylerini gözlemledikçe okuryazarlıkla ilgili algıları da oluşmaya başlar. Bu noktada ebeveynlerin, çocuklarının onları gözlemlediğinin farkında olup zengin uyaranlı bir çevreyi çocuklarına sunması gerekir. Çocuğun okuryazarlığa yönelik olumlu tutumu da bu sayede oluşmaya başlar (Aşıcı, 2009).

Hem erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi hem de okuma yazma öğrenimi çocukların bireysel farklılıklarına göre farklı hızlarda gelişir. Okumaya yönelik kazanılan beceriler yazmayı, yazmaya yönelik kazanılan beceriler ise okumayı etkiler (Sevinç, 2005). Erken okuryazarlık becerileri fonolojik (sesbilgisel) farkındalık, yazı farkındalığı, alfabe ve harf bilgisi, sözcük bilgisi ve dinlediğini anlama, yazı yazma olarak ele alınabilir (Çetin, 2020; Karaman Benli, 2019, s. 22). Bu beceriler ihmal edilmeden hepsinin gelişimine odaklanmak gerekmektedir (Sevinç, 2005).

2.1.5.1. Fonolojik (sesbilgisel) farkındalık

Fonolojik (sesbilgisel) farkındalık; kelimeyi oluşturan sesleri ayırma, birleştirme, sözcüğe ses ekleme veya çıkarma, sözcükteki sesleri değiştirme gibi becerileri içerir. Fonolojik farkındalık büyük ses birimlerinden küçük ses birimlerine doğru ilerler. Önce cümle sonra kelime daha sonra hece ardından ilk ve son ses, ses birimleri şeklinde devam eder. Çocuklar başlangıç seslerini son seslerden daha önce ayırt etmeye başlarlar. Yani aynı sesle başlayan kelimeleri daha erken bulurlar. Tekerlemeler, şiirler, şarkılarla çocuklar seslere odaklanırlar (Çetin, 2020). Çocukların yazma becerisinin gelişimi için cümle,

kelime, harf gibi yazı birimlerinin arasındaki farkı anlamaları gerektiği gibi okuma becerisinin gelişimi için de sesbirimi, sözcük, önerme gibi dil birimlerini ayırt etmeleri gerekir. Gelişimi normal seyreden çocuklar 5-6 yaşlarında bu beceriyi kazanırlar. Çocukların sesbilgisel farkındalığı sonraki okuma başarısının en güçlü yordayıcılarından biridir (Whitehurst ve Lonigan, 1998). Fonolojik farkındalık becerisi çocuğun olağan gelişimi içinde kendiliğinden ortaya çıkıyor gibi görünse de okul öncesi eğitimle desteklenmesi gerekmektedir (Kuru ve Koç Tüylü, 2021).

Bu becerilerin gelişimi için uyaklı ifadelerin yer aldığı şarkı, şiir, hikâye okuma; nesneleri ilk ve son seslerine göre gruplama; aynı ses ile başlayan ve biten kelimeler ve gerçek nesneler bulma, resimlerini eşleştirme; uyaklı olan ve olmayan kelimeler bulma gibi etkinlikler yapılabilir (Erdoğan, 2013).

2.1.5.2. Yazı farkındalığı

Sarıca (2016) yazı farkındalığı becerilerinin; çocuğun çevresinde daha sık gördüğü yazıları tanıması, yazının sözel bir karşılığı olduğunu anlaması, yazının yönünü bilmesi, kelimeyi ve cümleyi fark etmesi gibi becerilerden oluştuğunu belirtmiştir. Ayrıca kitabın kapakları ve sayfaları arasındaki farkın bilinmesi, resimlerle yazının ayırımına varılması ve noktalama işaretlerinin fark edilmesi de yazı farkındalığı becerilerindendir (Whitehurst ve Lonigan, 1998).

Yazılı materyallerle daha fazla zaman geçirilmesi yazı farkındalığının gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Kargın, Ergül, Büyüköztürk ve Güldenoğlu, 2015). Yazı farkındalığının gelişimi için çocuklara gazete, kitap, yemek kitabı, fiş, reçete gibi farklı yazılı materyaller gösterilmelidir. Kitabın kapağı, nasıl tutulması gerektiği, yazıların hangi yöne doğru okunduğunu görmeleri önemlidir. Kitap okunmadan önce yazar ve çizer hakkında bilgi verilmelidir. Sınıfta çocukların göreceği şekilde kendi isimlerinin yer aldığı bir liste hazırlanabilir. Sınıfa asılan merkezlerin resimlerinin altına isimleri yazılabilir (Sevinç, 2005).

2.1.5.3. Alfabe ve harf bilgisi

Yazıcıoğlu (2021) alfabe bilgisini; kelimelerin harflerden oluştuğunun, okuma yapılırken harflerin seslere dönüştürüldüğünün, farklı harflerin birleşimiyle farklı kelimeler türetildiğinin anlaşılması olarak açıklamıştır. Çocukların ilkokula başlamadan önce edindikleri alfabe bilgisi sonraki okumaların temelidir (Dickinson ve McCabe, 2001). Alfabe bilgisi okuma becerisinin kazanımı için çok önemlidir (Trawick-Smith, 2013, s. 287).

Çocuklar okul öncesi dönemde kendi isminde yer alan harfleri bulup, kendi isimlerini yazabilmektedirler. Bu, alfabe ve harf bilgisinin kazanımı için önemli bir beceridir (Sarıca, 2016). Alfabe ve harf bilgisinin gelişimi için sınıfta mıknaatıslı ve zımparadan hazırlanmış harflerin bulunması, oyun hamuruyla farklı harflerin yapılması gibi etkinlikler bu becerinin kazanımında yapılabilecekler arasındadır (Sevinç, 2005, s. 181).

2.1.5.4. Sözcük bilgisi ve dinlediğini anlama

Okuma becerisinin kazanımı için harfleri seslere dönüştürme yani kod çözme ve okunan yazıyı anlama becerilerinin kazanılması gerekmektedir (Rand ve Morrow, 2021). Dinlediğini anlama becerisinde iyi seviyede olan çocukların okumayı öğrendiklerinde okuduğunu anlama becerisinde daha yetkin olmaları muhtemeldir (Kargın, Güldenoğlu ve Ergül, 2017).

Kelimelerin ne anlama geldiğinin bilinmesi olarak ifade edilen sözcük bilgisi (Kamil ve Hiebert, 2005) ilerideki okuma başarısını etkilemesi açısından oldukça önemlidir (Strickland ve diğerleri, 2004). Neuman ve Dickinson (2018) az sözcük dağarcığına sahip çocukların sesbilgisel farkındalık seviyelerinin daha sınırlı olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple okul öncesi dönemde sözcük dağarcığının yüksek olması gelecek dönemlerin sağlıklı geçmesi için büyük önem taşımaktadır (Çetin, Gülhan ve Katrancı, 2018).

Kelime bilgisinin gelişimi için hikâye kitapları ve hikâyeye yönelik yapılan etkinlikler çok önemlidir. Hikâyede geçen bilinmeyen kelimeleri açıklama, canlandırma, cümle içinde kullanma gibi etkinlikler yeni öğrenilen kelimelerin kalıcı hale gelmesine yardımcı olur (Erdoğan, Özen Altınkaynak ve Erdoğan, 2013).

2.1.5.5. Yazı yazma

Yazma becerisi; kalemi ve kâğıdı doğru tutma, harfleri oluşturan çizgileri doğru çizme, el-göz koordinasyonu sağlama, doğru oturma, yazının yönünü bilme gibi beceriler içermektedir (Yangın, 2007). Ayrıca yazıyormuş gibi yapma, birisine not yazma gibi davranışlar da yazı yazma becerilerindendir. Çocuklar bu aşamada kâğıda bazı karalamalar yapar ve yazdığını okumasını yetiştikenden ister. Başta karalamalar ve belirsiz işaretler içeren yazılar, öğrenilen bazı harflerin, harfe benzeyen şekillerin ve sayıların olduğu yazılara dönüşür. Okuryazarlığa ilgisi olan bir çocuk ortamdaki yazıları fark eder, yazılarla ilgili sorular sorar, okumaya geçtiğinde bu beceriye karşı motivasyonu yüksektir. Bu beceriler çocuğun okuma yazmayı öğrenmesi için gerekli olan becerilerin temeli sayılabilir. Okuma yazmaya dair istekli ve çevresinde gördükleri yazılara karşı ilgili olmaları, yazının neden gerekli olduğuyla ilgili çıkarımda bulunma ve okuyormuş gibi yapma becerilerine yansır (Whitehurst ve Lonigan, 1998). Çocukların yazıyormuş gibi yapıp oluşturduğu çizgileri yetiştikine okutması, ismini yazabilmesi gibi beceriler yazmanın ne anlama geldiğini bildiğini göstermektedir (Neuman ve Dickinson, 2018).

Öğretmenler çocukların erken yazma becerilerini desteklemek için onlara rol model olmalıdır. Ayrıca çocukları yazmaya teşvik etmeleri de önemlidir (Bredenkamp, 2015, s. 395). Yazma becerisi için gerekli hazır bulunuşluğa sahip olmayan çocuklara yapabileceklerinin çok üstünde uygulamalar yaptırmak yazmaya karşı olumsuz duygular geliştirmelerine sebep olur. Bu yüzden yapılan etkinliklerin niteliği çok önemlidir. Yazma becerisinin kazanımı için çocukların istekli olmaları çok büyük öneme sahiptir. Okul öncesi dönemde yapılacak etkinliklerin çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olması, eğlenceli unsurlar içermesi ve aşamalı bir şekilde ilerlemesi onların bu etkinliklere etkin katılımını sağlayacaktır. Ayrıca yazının işlevini anlamalarına yönelik etkinlikler de planlanmalıdır. Hikâye, mektup, resimlerin altına notlar yazma gibi etkinliklerle yazının günlük hayattaki önemine yönelik farkındalıkları gelişecektir. Yazma becerilerinin gelişimi için ince motor becerilerini geliştirmeye yönelik ipe boncuk dizme, kesme, katlama, yapıştırma çalışmaları, yapboz, oyun hamuru, çizgi çalışmaları gibi etkinliklere yer verilebilir (Erdoğan, 2013).

Ayrıca sınıfta bir yazı merkezi oluşturulup buraya çeşitli kâğıtlar, kalemler, kartonlar, pul, zımba, makas, bant, ataç gibi materyaller koyulabilir. Çocuklarla isim farkındalığı geliştirmelerine yönelik etkinlikler yapılabilir. Merkezlerde oynadıklarında ya da gün

içinde yapılan etkinliklerde alışveriş listesi, menü, reçete, bilet gibi farklı yazılı materyaller hazırlamaları sağlanabilir (Sevinç, 2005).

Evde aile bireyleri kitap okuyorsa ve çocuk da bunu görüyorsa, evde kütüphane bulunuyorsa, çocuğa düzenli hikâye kitabı okunuyorsa çocuğun yazıya ilgi duyması kaçınılmazdır. Yazıya duyduğu ilgi ve merakla kitaplara karşı ilgili olacak, ebeveyninden kendi adını yazmasını isteyecek, yazı yazıyormuş gibi karalamalar yapacak ve daha fazla kitaba sahip olmak isteyecektir. Tüm bunlar sadece yazma becerisini geliştirmekle kalmayacak diğer okuryazarlık becerilerini de geliştirecektir (Sarica, 2016).

Tüm bu çalışmalar çocukların erken okuryazarlık becerilerinin gelişmesini sağlayarak okuma yazmaya karşı meraklarını arttıracak ve okuma yazma öğrenme süreçlerini kolaylaştıracaktır. Yapılan aştırmalar göstermektedir ki harf bilgisi, fonolojik duyarlılık, yazı yazma gibi erken okuryazarlık becerileri birinci sınıfın sonunda okumanın en güçlü yordayıcısıdır (Whitehurst ve Lonigan, 1998).

Erken okuryazarlık becerilerinin birbirini etkilediği düşünüldüğünde sadece tek bir beceriye odaklanmak yerine tüm becerileri desteklemek daha yerinde olacaktır (Dickinson ve McCabe, 2001). Bunun için öğretmenin çocuğun gelişimini, ilgi ve ihtiyaçlarını tespit ederek gerekli ortamı hazırlaması ve farklı öğretim stratejilerini kullanması gerekmektedir (Deretarla Gül, 2004). Öğretmenler, aileleri okuma yazmaya hazırlık süreciyle ilgili bilgilendirmeli, okulda yapılan çalışmaları paylaşmalı ve evde doğru uygulamaları yapmalarını sağlamalıdır (Erdoğan, 2013). Öğretmenlerin sınıfta yapacakları okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve bu çalışmaların evde devamının sağlanmasıyla çocukların erken okuryazarlık becerileri gelişecek, bu sayede ileride okuma yazma öğrenmeleri kolaylaşacaktır (Çabuk, Baş ve Teke, 2021).

Çocukların kitaplara ilgilerini arttırmak ve okumayı öğrenmeye istekli ve hevesli olmalarını sağlamak erken okuryazarlık çalışmalarının en önemli amaçlarından. Öğretmen, farklı sosyoekonomik çevrelerden gelen çocuklara yönelik ortak bir öğrenme ortamı oluşturmak için çocukların eğlenecekleri ve kitap sevgisi kazanacakları etkinlikler planlamalıdır (Bredkamp, 2015, s. 396). Okuryazarlık becerilerine yönelik yapılan etkinliklerde çocuklar ihtiyaç duyduğunda onlara yardım etmeli, cesaretlendirmeli ve yönlendirmelidir. Kendilerini ifade etmelerine fırsat vermelidir (Aşıcı, 2010). Özellikle düşük gelirli ailelerden gelen çocukların aldığı kaliteli okul öncesi eğitim kelime dağarcığı

ve okuryazarlık becerilerinin gelişimi üzerinde etkili görülmektedir (Dickinson ve McCabe, 2001).

Ebeveynlerin okuryazarlıkla ilgili çocuklarına uygun rol model olması da okuryazarlığın gelişiminde olumlu etkiye sahiptir. Çocuğa kitap okunması ve kütüphane gezileri de okuryazarlığın gelişimi için aileyle yapılabilecek aktivitelerdendir (Dickinson ve McCabe, 2001). Ebeveynlerin çocuklarıyla oyun oynaması, sohbet etmesi, kitapçıların gezilmesi, çocuğa ait kitaplığın olması ve çocuğun istediği şekilde düzenlemesi okumayla ilgili yeni deneyimler edinmesine, okumaya karşı olumlu tutum geliştirmesine katkı sağlar. Sağlanan zengin uyaranlı çevreyle okuryazarlık becerilerinin gelişimi de desteklenir (Erdoğan, 2013, s. 129).

Erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi için okul öncesi eğitim programlarının mümkün olduğunca kaliteli olması çok önemlidir. Ailelerin gerekli desteği sağlayamadığı durumlarda yüksek kaliteli programa duyulan ihtiyaç daha da önem kazanmaktadır. Özellikle düşük gelirli ailede yetişen çocuklara hizmet veren anaokullarında kitap temelli müdahalelerin çocuklar üzerinde olumlu etkileri olduğu bulunmuştur (Dickinson ve McCabe, 2001).

Erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi için okul öncesi dönemde çocuğa sağlanan zengin uyaranlı çevre kritik öneme sahiptir. Kitap okuma ise hem çocuğun dil gelişimine sağladığı katkılar hem de sözcük dağarcığının gelişimi açısından oldukça faydalı bir uygulamadır. Kitapların erken okuryazarlıkta kullanımında planlanan etkinliklerde dikkatli ve özenli seçimler yapılmalıdır (Allor ve McCathren, 2003; Collins, 2009; Sarıca, 2016). Kitaplar çocukların bilişsel, psikomotor, sosyal duygusal gelişimleri üzerinde de büyük öneme sahiptir. Ayrıca kişilik gelişimini de etkilemektedir (Tanju, 2010). Çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmak için okul öncesi dönemde karşılaştığı kitapların nitelikli olması çok önemlidir. Bu dönemde olabildiğince ilgi çekici ve keyif alarak dinlediği kitaplarla zaman geçirmesi onun gelecekte kitaplara yönelik olumlu tutum geliştirmesini sağlar (Tür ve Turla, 2005). Çocuk kitaba bakarken kendi yaşantısıyla kitapta geçenler arasında bağlantı kurabilir. Bu bağlantı üzerine yetişkin de çocuğa daha kapsamlı sorular sorarak kendini ifade etmesini sağlar (Allor ve McCathren, 2003).

Kitap okumanın önemli olduğu kadar kitabın nasıl okunduğu da önemlidir. Kitabın etkileşimli bir şekilde diyaloga dayalı olarak okunması birçok kazanımı da beraberinde getirir. Bu sayede çocuk hikâyede anlatılana daha iyi odaklanır, kitabın devamında neler

olabileceğine yönelik tahminlerde bulunur ve kendi yaşantısıyla bağlantı kurar (Sonnenschein ve Munsterman, 2002). What Works Clearinghouse (WWC) (2015) Raporu'na göre; etkileşimli kitap okuma çocukların dil ve erken okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik bir takım uygulamalar içeren, yetişkinin farklı yollarla çocuğu aktif bir şekilde sürece dâhil ettiği bir yöntemdir. Yetişkin, dinleyici ve soru soran rolüne girerken çocuk da hikâyeyi anlatan konumuna geçer.

Etkileşimli kitap okuma çocukların kendilerini ifade etmelerine, nitelikli öykü kitaplarıyla etkileşimde bulunmalarına olanak sağlar (Hargrave ve Senechal, 2000). Hem çocuğun aktif olarak okumanın içinde yer alması hem de dil becerilerini geliştirmesi bakımından erken okuryazarlığın gelişiminde çok önemli bir yerdedir (Sarica, 2016). Kitabı okuyan kişi çocuğun seslere odaklanmasını sağlayarak fonolojik farkındalığını geliştirebilir. Ayrıca yazı farkındalığı ve okumaya karşı tutum üzerinde de olumlu etkileri vardır. Okuma sırasında kurulan yetişkinle çocuk arasındaki duygusal bağ çocukların okumaya yönelik motivasyonlarının önemli bir yordayıcısıdır (Sonnenschein ve Munsterman, 2002).

Etkileşimli kitap okuma yöntemi ortaya çıktığı günden bugüne pek çok araştırmaya konu olmuş ve etkileri test edilmiştir. Yapılan araştırmalarda görülmektedir ki alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkisi daha çok araştırılmış ve bu beceriye etkisinin diğer okuryazarlık becerilerine göre daha çok olduğu tespit edilmiştir (Sarica, 2016).

Tetik ve Işıkoğlu Erdoğan (2017) tarafından yapılan araştırmada 48-60 aylık çocuklara geleneksel ve diyaloga dayalı okumanın dil gelişimlerine etkisi araştırılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre diyaloga dayalı okuma yapılan deney grubunun dil puanlarının yapılmayan gruba göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yıldız Bıçakçı, Er ve Aral (2018) tarafından 46-72 aylık 14 çocukla gerçekleştirilen çalışmada etkileşimli kitap okumanın çocukların dil gelişimlerine etkisi araştırılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre çocukların dil gelişimlerinin etkileşimli kitap okuma sürecinden olumlu etkilendiği görülmüştür.

Akoğlu, Ergül ve Duman (2014) tarafından yapılan çalışmada etkileşimli kitap okuma uygulamalarının 4-5 yaş grubunda olan korunmaya muhtaç çocukların farklı sözcük sayıları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kırsal bölgede yaşayan Bangladeşli okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yapılan araştırmada ise etkileşimli okumanın kelime dağarcığı üzerindeki etkisine bakılmış, deney grubunun puanlarının yükseldiği görülürken geleneksel okuma yapılan kontrol grubunun puanları ise aynı seviyede kalmıştır (Opel, Ameer ve Aboud, 2009).

Sözcük bilgisi dışında diğer erken okuryazarlık becerilerine etkisini görmeye yönelik de araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan biri Çelik (2021)'in yaptığı çalışmadır. Bu çalışmada aile katılımlı etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş çocuklarının erken okuryazarlık becerilerinden yazı farkındalığı ve öyküyü anlama becerilerine olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elmonayer (2013) etkileşimli kitap okumanın 5-6 yaş çocuklarının fonolojik farkındalık becerilerine katkısının olduğunu tespit etmiştir. Efe (2018) düşük sosyokültürel özellikteki okul öncesi dönem 48-66 aylık çocuklarla yaptığı çalışmasında etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığı başta olmak üzere sözcük bilgisi, alfabe bilgisi, fonolojik farkındalık ve yazı yazma gibi erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ergül vd. (2016) yaptıkları araştırmada etkileşimli kitap okuma programının düşük sosyoekonomik çevrede yetişen çocukların dil ve erken okuryazarlık becerilerine etkisini incelemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre etkileşimli kitap okuma programı ifade edici dil becerileri, yazı farkındalığı ve fonolojik farkındalık becerilerinin gelişiminde olumlu etkiye sahiptir. Yalavaç (2020) tarafından yürütülen araştırmada ise etkileşimli kitap okumanın 5-6 yaşlarındaki çocukların erken okuryazarlık becerilerine olumlu katkısının olduğu bulunmuştur. Diyalojik okumanın 5-6 yaş çocuklarının erken okuryazarlık becerilerine etkisinin incelendiği çalışmada deney grubundaki çocukların kontrol grubundaki çocuklara göre harf bilgisi, fonolojik farkındalık, sözcük bilgisi, dinlediğini anlama becerilerinde daha yüksek düzeyde artış olmuştur (Doğan, 2019).

Ergül, Akoğlu, Karaman ve Sarıca (2017) tarafından yapılan EKO' nun uzun vadede etkilerini araştırdıkları çalışmada; sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerde yetişen, ana sınıfında etkileşimli kitap okuma uygulamalarına katılan ve katılmayan çocukların birinci sınıfa geldiklerinde okuma ve okuduğunu anlama becerileri karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda etkileşimli kitap okuma uygulamalarına katılan çocukların, katılmayan gruba göre okuma ve okuduğunu anlama becerilerinde daha üst düzey performans sergiledikleri bulunmuştur.

2.1.6. Etkileşimli kitap okuma programının sosyal duygusal gelişime etkisi

Gelişim tüm alanlarıyla bir bütündür ve birbiriyle ilişkili olarak ilerler. Çevre, gelişim sürecinde büyük öneme sahiptir (Kandır ve Alpan, 2008). Okul öncesi dönem diğer gelişim

alanlarında olduğu gibi sosyal duygusal gelişim açısından da kritik öneme sahiptir. Çocuğun yaşadığı toplumla uyum içinde olması; duygularını sağlıklı bir şekilde ifade etmesi; çevresiyle olumlu ilişkiler kurması; olumlu benlik algısına sahip olması; iş birliği, yardımlaşma, paylaşma gibi değerler doğrultusunda hareket etmesi beklenmektedir (Arslan Çiftçi ve Uyanık Balat, 2018). Bu doğrultuda çocuğun okul öncesi dönemde aldığı eğitim ile programda yer alan hedef davranışlar günlük eğitim akışında yer verilen etkinlikler aracılığıyla kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu etkinliklerden biri de kitap okumadır.

Resimli hikâye kitapları çocukların yardım etme ve paylaşma davranışları üzerinde olumlu etkiye sahiptir (Uzmen ve Mağden, 2002). Çocuklar için sorun teşkil eden günlük hayatta karşılaştığı yeni kardeşin doğumu, okula başlama gibi yeni durumlara uyum sağlamasına yardımcı olur ve davranış problemlerinin çözümünde de etkilidir. Ayrıca kültürel değerlerin nesilden nesile aktarımını da sağlar (Işıtan, 2005). Çocuk, kitaplar sayesinde sosyal çevreyle olan ilişkileri daha kolay anlar. Paylaşma, yardımlaşma, hoşgörü gibi değerlerin sosyal hayatta ne kadar önemli olduğunu ve yaşanması gerektiğini bilir (Tür ve Turla, 2005). Etkileşimli kitap okuma yöntemiyle hikâyede yer alan kahramanların hissettiği duygular, yaşadığı olaylar hakkında çocukla edilen sohbetler, çocuğun da kendi duygularıyla ilgili farkındalık kazanmasını ve kendi yaşamıyla bağlantı kurmasını sağlar. Etkileşimli kitap okuma yöntemi çocukların empati becerisinin gelişiminde de etkilidir (Er, 2016; Aram ve Shapira, 2012). Yılmaz, Özen Uyar ve Aktaş Arnas (2020) yaptıkları çalışmada okul öncesi eğitim almayan 48-60 aylık çocuklara uygulanan ev merkezli etkileşimli kitap okuma programının duyguları ifade etme, başkalarının duygularını anlama becerilerine olumlu katkısının olduğunu bulmuşlardır. Ebeveynler tarafından yapılan etkileşimli kitap okuma uygulamalarının çocukların sosyal sorunlara olumlu çözüm sunma, sosyal durumları anlama, bu tür öykülere olumlu son bulma becerilerinde etkili olduğu bulunmuştur (Çelebi Öncü, 2016).

2.1.7. Benlik kavramı

Kişiliği oluşturan temel unsurlardan bir tanesi de benliktir. Benlik kavramı, kişinin kim olduğuyla ilgili duygu ve düşüncesidir. Çocuğun büyüyüp çevresinin genişlemesiyle çevresine yönelik algıları da çoğalır. Çocuğun ailesi, arkadaşları, öğretmeni gibi yakın çevresindeki kişilerin çocuk hakkındaki düşünceleri, ona olan yaklaşımları, davranışları ve

çocuğun bunları algılama şekli benlik kavramının gelişiminde etkilidir (Cevher ve Buluş, 2006; Yavuzer, 2011).

Benlik kavramı, bireyin zaman içinde yaşadığı deneyimler ve bu deneyimlerin kişide bıraktığı olumlu olumsuz izlerin toplamı olarak tanımlanmaktadır. Öz yeterlik ve öz saygı olmak üzere iki alt boyutu vardır. Öz yeterlik; bir işe yönelik bireyin kendine duyduğu güven ve o işle ilgili stresini kontrol altına alma becerisidir. Öz saygı ise bireyin kendisiyle ve yaşamında önemli gördüğü unsurlarla ilgili olan algısıdır (Demoulin, 1999).

Benlik kavramı nasıl bir insan olduğumuzla ilgili kanaatlerimizdir. Öz saygı ise bu kanaatleri nasıl değerlendirdiğimizle ilgilidir. Kendine değer verme, saygı duyma olarak da ifade edilen öz saygı, ruh sağlığı açısından çok önemlidir. Öz saygıları düşük olan insanların kendileriyle ilgili olumsuz duygular besledikleri ve kendilerine olan güvenlerinin düşük olduğu söylenebilir. Öz saygının yitirilmesi depresyon belirtilerindendir. Öz saygıları yüksek olan insanlar olumsuz bir durum yaşasalar bile kendilerine yönelik tutumları olumludur (Burger, 2006; Budak, 2000).

2.1.7.1. Benlik algısı

Çocuğun okula hazır gelmesini ve okulda başarılı olmasını etkileyen birçok unsur vardır. Benlik algısı da bunlardan bir tanesidir. Çocuk ilkokula hazırlanırken hem olumlu ve gerçekçi bir benlik algısına hem de bilişsel ve sosyal duygusal açıdan yeterli donanımlara sahip olmalıdır. İlköğretime hazırlık döneminde bilişsel gelişimin desteklendiği kadar sosyal duygusal gelişimin ve benlik algısının da desteklenmesi gerekmektedir. Çocuk ilkokula başladığında benlik algısının olumlu ve gerçekçi olması onun okul öncesinden getirdiği bir takım becerileri daha iyi göstermesine ve daha hızlı gelişmesine fırsat verebilir (Kuru Turaşlı ve Zembat, 2013).

Zaman zaman ifade edilen “yapabilirim, kötüyüm” gibi kelimeler de benlik algısını ifade eder (Özer ve Özer, 2014). Her birey kendine özgü olduğu gibi benlik algısı da bireye özgüdür (Jung, 2012).

Benlik algısı olmak istediği ideal benliğe yaklaştıkça benlik saygısı (öz saygı) da gelişir. Benlik saygısı çocuğun benlik algısı ile ideal benliği arasındaki farka yönelik duygularıdır (Yavuzer, 2011). Kişinin sahip olduğu benlik algısı ile olmak istediği ideal benlik arasında

fark olması normaldir. Birey açısından bu farkın nasıl algılandığı ve onu nasıl etkilediği önemlidir (Cevher ve Buluş, 2006). Harter’a göre öz saygı düzeyini belirleyen çocuğun değer verdikleri ile performansı arasındaki farktır. Yani çocuğun önemsemediği konularda iyi durumda olması öz saygısına etki etmez. Çocuğun değer verdiği unsurları etkileyen durumlardan ilki yaşadığı başarı ve başarısızlık deneyimleridir. İkinci olarak anne, baba ve yaşıtlarının değer verdikleri durumlar da çocuğun hedeflerinin oluşmasında önemlidir. Genel olarak başarı ve başarısız olduğu durumlar, bu durumlara atfettiği değer ve başarısının çevre tarafından nasıl karşılandığı öz saygıyı belirlemektedir (Bee ve Boyd, 2009).

2.1.7.2. Benlik ile ilgili kuramlar

Benlik kuramcıları insana iyimser bir bakış açısıyla yaklaşır. İnsanın mutluluk arayışında olduğunu, kendisi ve çevresiyle barışık bir hayat sürmek için kendi kararlarını kendisinin vermesi gerektiğini savunur. Benlik kuramcılarına göre birey daha iyi olma, mutluluğa ve doyuma ulaşma noktasında seçimler yapar (Cüceloğlu, 2007).

Benlik kavramının psikolojide bir araştırma konusu olması William James’e dayanmaktadır (Demirutku, 2012). James, benlik kavramını “I” (ben) ve “Me” (beni, bana) olmak üzere iki bölüme ayırmıştır. “I” olarak ifade edilen bölüm öznel benlik olarak isimlendirilir ve benliğin “ben” farkındalığını içeren bölümüdür. “Me” ise nesnel benlik olarak isimlendirilir ve kişinin fiziksel özellikleri, mizacı gibi herkes tarafından fark edilen özelliklerini ifade eder (Bee ve Boyd, 2009). James’ a göre benliğin üç temel yapısı bulunmaktadır. Bunlardan ilki maddesel benlik; kişinin bedeni, çevresindekiler ve sahip olduğu eşyaları ifade etmektedir. İkincisi sosyal benlik, kişinin çevresindeki insanların onu nasıl gördüğüne yönelik düşüncesini ifade etmektedir. Kişinin kendisiyle ilgili duygu ve düşünceleri ise ruhsal benlik olarak ifade edilmektedir (aktaran Karaca ve Aral, 2016, s. 46).

Freud; yapısal modelinde kişiliği benlik (ego), alt benlik (id), üst benlik (süperego) olarak ayırmıştır. Freud’a göre doğduğumuzda sadece id (alt benlik) vardır. Bu kısım haz ilkesine göre hareket eder ve sadece istekleri karşılamak ister. İd, benliğin ilkel yönüdür. Bebeklikte bilinçle yapılmayan bu davranışlar zamanla diğer kişilik yapıları tarafından denetlenir. Çevresiyle etkileşime girmeye başlayan 2 yaş altı çocuklarda ego (benlik)

gelişmeye başlar. Benlik ise gerçeklik ilkesine göre davranır. Ego, idin yani alt benliğin dürtülerini kontrol ederken içinde bulunulan durumu da dikkate alır. Çocuk 5 yaşındayken üst benlik oluşur. Üst benlik; anne babaların, toplumun değer yargılarını ifade eder. İd, kişiliğin biyolojik; ego, psikolojik; süperego ise toplumsal bölümüdür. İd, ego ve süperego birbirini tamamlar ve birbiriyle çelişir. Sağlıklı bir kişi alt benlik ve üst benlik arasındaki dengeyi koruyarak daha çok benliğin kontrolü elinde tutmasını sağlar (Burger, 2006; Üçok ve Öztemür, 2020).

Erikson' a göre kişilik gelişiminde toplumun ve kültürün etkisi ön plandadır. Benlik ise kişiliğin güçlü ve bağımsız bölümüdür. Benliğin en önemli görevi kimlik duygusu oluşturmak ve onu korumaktır (Burger, 2006). Erikson, kimlik duygusunun psikososyal evreler içinde adım adım ortaya çıktığını ve kişilik gelişiminin yaşam boyu devam ettiğini savunur. Psikososyal gelişim kuramında kişilik gelişimini sekiz evreye ayırmış ve her dönem çözülmesi gereken farklı bir kriz durumunun olduğunu söylemiştir. Bu krizlerin başarılı bir şekilde çözülmesi sağlıklı bir gelişimin göstergesidir.

Evrelerden ilki temel güvene karşı güvensizliktir. Yaşamın ilk yılını kapsayan bu evrede bebek, bakımını sağlayan kişinin temel ihtiyaçlarını karşılaması sonucu güven duygusu kazanmaktadır. Bu dönemde kazandığı güven duygusu diğer evreleri de etkilemektedir. İkinci evre olan özerkliğe karşı kuşku ve utanç döneminde gelişen psikomotor becerilerinin farkına varan çocuk bağımsız hareket etmek ve öz yeterliliğini deneyimlemek ister. Bundan da haz duyar. Anne ve baba çocuğun bu bağımsız hareket etme isteğini engelleyip çocuğun yapması gerekenleri kendileri yaparsa çocukta kuşku ve utanç duygusu gelişir. Bağımsız hareket etme isteğine karşı çıkılmayıp desteklendiğinde ise kendine güven ve öz değer duygusu olumlu yönde gelişir. Bu iki dönem sonunda çocuklar ayrı bir birey olduklarının farkındadırlar. Üçüncü evre olan girişimciliğe karşı suçluluk evresinde ise yeni girişimlerde bulunma isteği çok fazla sınırlandırılmamalıdır. Eğer çocuk engellenirse suçluluk duygusu oluşur ve öz saygısı azalır. Erikson, olumlu benlik kavramının girişimcilik duygusu ile ilişkili olduğunu savunmaktadır. Eğer çocuk arkadaşlarıyla etkileşim halindeyse ya da oyunlarda aktifse kendisini başarılı olarak görecektir fakat cesareti kırılır ve yetişkinler tarafından engellenirlerse zayıf benlik kavramına sahip olur. Dördüncü evre çalışkanlığa karşı aşağılık duygusudur. Çocuk ilkokula başlamasıyla birlikte okuma yazma, matematik gibi becerileri öğrenir ve bu alanlarda yeterli kazanması ve başarılı olması beklenir. Başarılı olamazsa aşağılık duygusu gelişir. Bu dönemde öğretmenler ve akranları çocuğun gelişimi üzerinde önemli etkiye sahiptir. Kimliğe karşı

rol karmaşası evresini içine alan yıllar Erikson' a göre yetişkinliğe geçiş yıllarıdır. Kim olduğuna, ne yapmak ve nasıl biri olmak istediğine dair sorular sorar. Bu sorulara doğru cevaplar veremezse kimlik karmaşası yaşayabilir. Kriz aşılsa yetişkinliğe sağlıklı bir şekilde geçiş yapılır. Yakınlık kurmaya karşı yalnızlık evresinde bireyin çevresindeki bazı kişilerle yakın ilişkiler kurması beklenir. Eğer birey rol karmaşası yaşıyorsa etrafındaki insanlardan uzaklaşır. Üretkenliğe karşı durgunluk döneminde ise birey üretken olmaya yönelik çeşitli durumlar içerisinde bulunur. Kendisini üretken olarak görmeyenler ise durgunluk yaşar. Bütünlüğe karşı umutsuzluk döneminde kişi genel olarak hayatını değerlendirir. Değerlendirme olumlu olursa hayatının geri kalan kısmı da sağlıklı olarak etkilenir (Bee ve Boyd, 2009; Özbay, 2004; Santrock, 2015; Trawick-Smith, 2013).

Rogers' a göre kendi potansiyelini gerçekleştirme, daha iyiye doğru ilerleme, mutluluğu arama insanın doğasında vardır. Rogers, benlik algısının önemli olduğunu belirtmektedir. Benlik algısı kişinin kendisini nasıl gördüğüyle ilgilidir. Kişinin kendisiyle ilgili düşünceleri, algıları, tutumlarından oluşur. Benlik algısı her zaman doğru şekilde oluşmayabilir. Yetenekli bir kişi kendisini yeteneksiz görebilir ya da bunun tam tersi de olabilir. Birey kendisiyle ilgili daha olumlu bir benlik algısına sahip olmak ister. Bunun gerçekleşmesi için çocuğa koşulsuz sevgiyle yaklaşılması gerekir. Ebeveynler, yanlış davranışları cezalandırsalar bile çocuğun değerli ve sevimliye layık olduğunu hissettirmelidir (Cüceloğlu, 2007).

Rogers, insan davranışlarının değişkenlik gösterdiğini savunmaktadır. Kişinin başkaları tarafından nasıl değerlendirildiğinin benlik algısına etkisi üzerine çalışmalar yapmıştır. Rogers' a göre çevresindekilerin özellikle de yakınlık hissettiği kişilerin çocuğa karşı tutumları, yaklaşımları benlik algısının gelişmesinde çok önemlidir (Yanbastı, 1990). Rogerscı psikoterapide asıl amaç danışanların kendilerini oldukları gibi kabul etmelerini sağlamaktır (Burger, 2006). Rogers' a göre kişinin karşısındakini kabul ederek dinlemesi çok önemlidir. Birey çevresindeki insanlardan koşulsuz kabul ve empati görürse öz saygısı gelişecektir. Psikoterapide kullandığı yöntemlerin eğitim, aile içi ilişkiler, iş yönetimi gibi etkileşimin olduğu her alanda kullanılabileceğini ifade etmiştir (Kahn, 1998).

Adler'e göre insanın elde etmek istediği asıl güç üstünlük duygusudur. Aşağılık duygusu bebekken insanda yer edinir. Ancak insan büyüdükçe bu duygudan kurtulmak ister. Diğer insanlardan üstünlük kurmaya çalışır (Cüceloğlu, 2007). Ebeveynlerin, çocuklarının aşağılık duygusunun üstesinden gelmeleri için ilgi göstermesi benlik algısının güçlenmesi ve kişilik gelişimi için oldukça önemlidir. Aşağılık duygusunun telafisi için gösterilen çaba

kişinin daha üretken ve enerjik olmasını sağlar. Bu sebeple çocuğun özerklik kazanmaya yönelik istekleri engellenmemeli, yapabilecekleri için cesaretlendirilmelidir (Kararımak ve Aydoğan, 2020).

Sullivan' a göre kişi yaşadığı kaygıyı azaltmak ya da ondan kaçınmak amacıyla bazı önlemler alır. Bu önlemler davranışları onaylayan ya da yasaklayan benlik sistemini oluşturur. 12-18. aylarda gelişmeye başlayan benlik sistemi kaygıdan uzaklaşmak ve yetişkinlerden onay almak için geliştirilen tutarlı davranış örüntüleridir. Çocuk 1-1,5 yaşlarında davranışlarının hangilerinin kaygıyı arttırdığını ya da azalttığını görmeye başlar. Annenin kaygılı olması, şefkat göstermemesi ya da cezalandırıcı tutum içinde olması bebekte kaygıya yol açar ve benliğin temeli olan iyi ben, kötü ben ve ben değil şeklinde üçe ayrılan kişileştirmeleri oluşturur. İyi ben; anneyle yaşanan, bireye iyi hissettiren, bireyde kaygı yaratmayan yaşantılar sonucu ortaya çıkar ve bireyin kendisiyle ilgili olumlu duygular içerir. Bu kişileştirmeyle çocuğun öz saygısı artar. Kötü ben ise kötü hissettiren, onaylanmayan davranışlar sonucu oluşur ve bireyin kendisiyle ilgili olumsuz duygular içerir. Çocuk kaygı hisseder ancak bu kaygı onun olumsuz, istenmeyen davranışlarına engel olur. Bebekler annelerinden şefkat gördükleri zaman kaygıları azalır ve iyi ben güçlenir. Ben değil kişileştirmesinde ise anne çocuğa aşırı ilgisiz ve cezalandırıcı bir tavır içindedir. Çocukta büyük bir kaygı oluşur. Çocuğun yaşadığı yoğun kaygı ben değil kişileştirmesini güçlendirir. Benlik sistemi bireyin güvende hissetmesini sağlar. İnsanlarla olumlu bir ilişki içinde olmasına yardımcı olur. İyi ben ve kötü ben kişileştirmeleri bilinç düzeyinde iken ben değil kişileştirmesi ise bilinçdışıdır (Ulaş, 2020; Yanbastı, 1990; Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012).

2.1.7.3. Benlik algısının gelişimi

Benlik algısının oluşmasında özellikle aile ortamı çok önemlidir. Ailede oluşmaya başlayan benlik algısı çocuğun kıymet verdiği yetişkinlerin ona karşı davranış ve tutumlarından etkilenir. Çocuğun sosyal çevresiyle ilişkisi kişilik gelişimi ve kendisiyle ilgili fikirlerinin oluşumunda önemli bir yere sahiptir (Sarica ve Yazıcı, 2013; Üstün ve Akman, 2002).

Çocuk bir birey olduğunu, kapasitesinin olduğunu, diğer bireylerden farklı olduğunu altı yaşına kadar öğrenir. Ayrıca duygu ve inançlarıyla ilgili olarak kendisini anlatabilir (Demoulin, 1999).

Freud' un çocukların doğduklarında kendilerini annelerinden ayrı görmediği ve Piaget' nin benlik kavramının gelişmesinde önce nesne devamlılığının kazanılması gerektiği düşüncelerinden pek çok araştırmacı etkilenmiştir. Michael Lewis, iki adımda benlik kavramının gelişmeye başladığını savunur. Bunlardan ilki bebeğin başkalarından ayrı olduğunu anlamasıdır. Benlik kavramının gelişimi için gerekli diğer adımsa çocuğun cinsiyeti, fiziksel-duygusal özellikleri, becerilerinin olduğunu farkına varmasıdır. Bebek zamanla birincil bakımını sağlayan kişiden ayrı olduğunu anlamaya başlar. Bir oyuncak hareket ettirdiğinde ya da ses çıkarmasını sağladığında bebekte oluşan haz, onun eylemi yapan kişi olduğunu fark etmeye başladığını gösterir. Bu benlik kavramının oluşmasının birinci adımıdır. 7-8 aylık olduğunda tanımadıklarını ayırt etmeye başlar. 18. aya doğru kendi resmini tanır. 18-30. aylarda cinsiyetini, fiziksel özelliklerini fark eder. 2 yaştan sonra benlik farkındalığının gelişimiyle 'ben, benim' gibi ifadeleri daha sık kullanır ve birçok şeyi kendisi yapma konusunda inat eder. 3 yaşında ismi, fiziksel özellikleri, sahip olduklarından bahseder. 4-5 yaşlarında kendisini başkalarıyla karşılaştırarak yapabildiklerini ve yapamadıklarını fark ederek olumlu ya da olumsuz benlik algısı geliştirebilir. Beş altı yaşlarında benlik kavramına yönelik ifadeleri artış gösterir. 5 yaşından sonra duyguları ve tutumlarından bahsetmeye başlar. Kendisiyle ilgili fikirleri de zamanla değişiklik gösterir. Bu dönemde çocuğa sevgiyle yaklaşan, çevresini keşfetmesine ve araştırmasına izin veren, tutarlı davranışlar sergileyen kişilerin olması çocuğun kendisiyle ilgili olumlu fikir sahibi olmasını sağlayacaktır (Bee ve Boyd, 2009; Karaca ve Aral, 2016; San Bayhan ve Artan, 2011).

2.1.7.4. Benlik algısının gelişimini etkileyen faktörler

Çocuğun benlik kavramı olumlu unsurlarla beslendiğinde sağlıklı bir gelişim gösterebilir. Ebeveynler, akrabalar, arkadaşlar, okul, televizyon gibi çevresel etmenler benlik algısının oluşumunda etkilidir. Benliğin sağlıklı bir şekilde gelişimi için öz yeterlik ve öz saygı birlikte geliştirilmelidir. Çocuğun katettiği yol takdir edilmeli ve hedefine ulaşabilmesi için cesaretlendirilmelidir. Bu şekilde öz yeterlik de desteklenmiş olur. Kendini özel hisseden

çocukların olaylara daha olumlu yaklaştığı, davranışlarının da bundan etkilendiği söylenebilir. Bu yüzden çocuğun olumlu davranışının tekrarı için pekiştirilmesi gerekmektedir (Demoulin, 1999).

Okul öncesi dönemde benlik kavramını desteklemek için yetişkinlerin çocuklara ilgiyle yaklaşımları gerekir. Çocuğun kendini güvende hissedeceği ortamlar oluşturulmalıdır. Bunun için de yetişkinlerin çocuğun ihtiyacını geciktirmeden gidermesi, sordukları soruları sabırla cevaplaması gerekmektedir. Çocuk konuşurken göz teması kurmaya dikkat edip onu dinlediğini ve önemseydiğini çocuğa hissettirmelidirler (Karaca ve Aral, 2016).

Anne ve babanın birbirine yaklaşımı ve çocuğun ihtiyaçlarına hemen verilen cevap olumlu benlik algısının temelidir. Değerliyim ve seviliyorum mesajı çocukta güven duygusunu oluşturur. Sağlıklı bir ruhsal yapının temeli de güven duygusudur. Olumlu benlik kavramının gelişimi ebeveyn, öğretmen ve çevresindeki insanlardan etkilenir. Çocuklar büyüdükçe çevrelerinden değerlendirmeye yönelik daha çok geri bildirim alırlar. Bu değerlendirmeler sonucunda kendileri hakkında fikirler geliştirirler (Özer ve Özer, 2014).

Çevresindekilerin özellikle anne ve babanın çocuk hakkında görüşleri ve çocuğun verdiği tepki benlik algısının gelişiminde etkili olmaktadır. Yapılan araştırmalarda anne babası ile olumlu ilişkilere sahip ve onlardan yapıcı dönütler alan çocukların benlik algılarının olumlu yönde geliştiği belirtilmektedir. Çocukların performanslarına uygun hedefler belirlendiğinde gösterdikleri çabalar için ailelerinden aldıkları olumlu dönütler sayesinde istekleri ve başarıları da artmaktadır. Benlik algısı düşük olan çocuklarsa başarısızlık durumunda kendilerine olan güvenleri azalacağından olumsuz eleştirilere maruz kalmamak için yeni bir sorumluluk almak istemezler. Sosyal çevre de benlik algısının gelişiminde önemlidir. Çocuk büyüdükçe yakın akrabalar, arkadaşlarla girilen etkileşimler benlik algısının oluşmasında etkili olmaktadır (Göktaş, 2008). Anne, baba ve arkadaş grubunun çocuğu olduğu gibi kabul etmesi ve çocuğa sevgiyle yaklaşması öz saygının gelişimi için yeterli değildir. Aynı zamanda çocuğun değer verdiği konularda kendini yeterli görmesi de gerekmektedir (Bee ve Boyd, 2009).

Çocuğun kendisiyle ilgili olumlu tutum içinde olması okul öncesi eğitimin amaçlarındandır. Çocuk, okul öncesi eğitimle kendisini tanır, yeteneklerini fark eder ve arkadaşlarından farklı özelliklerinin olduğunu bilir (Yavuzer, 2018). Bu amaçla gerçekleştirilen planlı etkinlikler çocuğun gelişimini ve kendini tanımasını sağlar (Kenç ve Oktay, 2002).

İlk yıllarda aile benliğin oluşumunda ön plandayken zamanla ailenin yerini öğretmen ve arkadaşlar alır. Çocuklar eğer etrafında onları etiketleyenler varsa buna hemen inanır ve kendilerinin öyle olduğunu sanırlar. Aile benlik oluşumunda çok önemlidir. Ancak öğretmenler de bir o kadar önemlidir. Çocuğun vaktinin büyük bir bölümünü geçirdiği okulda öğretmenin çocuğa karşı tutumu benlik algısının gelişiminde kritik öneme sahiptir (Özer ve Özer, 2014).

Öğretmenler sınıfta çocuklara karşı yargılayıcı ve eleştirel bir dil kullanmamalı, çocuklarla kurdukları iletişime özen göstermelidirler (Karaca ve Aral, 2016). Öğrencilerinin benlik saygısını geliştirmek için sınıfta demokratik bir ortam sağlamalıdır. Kendi fikirlerini rahatlıkla söyleyebilen ve karşı tarafın onu dinlediğini ve önemseydiğini bilen çocuk başkalarının fikirlerine de saygı duymayı öğrenecektir. Öğretmen, çocukların birbirlerini saygıyla ve alay etmeden dinlemesi konusunda çocuklara rol model olduğunda benlik algılarının gelişmesine katkı sağlayacaktır (Zincirkıran, 2008). Başarısız olduğunda öğretmenin eleştirdiği ve başarması için fırsat verilmeyen çocukların benlik algısı ve okula karşı tutumları da bu durumdan olumsuz etkilenmektedir (Kenç ve Oktay, 2002).

2.2. İlgili araştırmalar

Bu bölümde etkileşimli kitap okuma programı ve benlik algısı ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış çalışmalar yer almaktadır.

2.2.1. Etkileşimli kitap okuma ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar

Akoğlu ve diğerleri (2014), yaptıkları araştırmada etkileşimli kitap okuma programının gelişimleri risk altında olan 4-5 yaş grubu çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu Denver Gelişimsel Tarama Testi II sonuçlarına göre gelişimi normalin altında seyreden ve çocuk yuvasında kalan 4 kız ve 5 erkek çocuk oluşturmaktadır. Elde edilen verilere göre etkileşimli kitap okuma programının çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerinde olumlu etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Çelebi Öncü (2016), yaptığı araştırmada etkileşimli kitap okumanın 5-6 yaşındaki çocukların sosyal durumlara yaklaşımlarına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın deney grubunu anaokuluna devam eden 60-66 aylık 20 çocuk ve anne/babaları oluşturmuştur. Kontrol grubunda ise anne/babaları etkileşimli kitap okuma eğitimine katılmamış 20 çocuk yer almaktadır. Araştırmanın sonucuna göre anne/babalarıyla etkileşimli kitap okuma sürecinde yer alan çocukların sosyal sorunlara yönelik olumlu çözüm önerme, sosyal durumları anlama, sosyal durumlarla ilgili hikâyeleri olumlu biçimde sonlandırma becerilerinde kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde gelişme gösterdikleri tespit edilmiştir.

Ergül ve diğerleri (2016), etkileşimli kitap okuma programının çocukların birinci sınıftaki okuma ve okuduğunu anlama becerilerine etkisini incelemek amacıyla ana sınıfında etkileşimli kitap okuma uygulamalarına katılmış 72 ve uygulamalara katılmamış 73 birinci sınıf öğrencisi ile çalışma yürütmüşlerdir. Araştırma sonucuna göre etkileşimli kitap okuma uygulamalarına katılan çocukların katılmayanlara göre okuma ve okuduğunu anlama becerilerinde performanslarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yıldız Bıçakçı ve diğerleri (2017), annelerin etkileşimli kitap okuma süreciyle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla araştırma gerçekleştirmiştir. Nitel desen araştırma modeli kullanılan araştırmada 46-62 aylık çocuğu olan annelerle çalışılmıştır. Annelere etkileşimli kitap okumayla ilgili üç oturumdan oluşan seminer verilmiştir. Seminerden sonra 27 hikâye kitabını haftada 3 kitap olmak üzere 9 hafta boyunca okumaları istenmiştir. Uygulamalardan sonra annelerle tekrar görüşme yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Elde edilen verilere göre annelerin etkileşimli kitap okuma becerisinin geliştiği, bu durumun çocuklarının gelişimine de yansıdığı ve evde bir kitap köşesi oluşturdukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Efe ve Temel (2018), tarafından düşük sosyokültürel özellikteki 48-66 aylık çocuklarla yapılan çalışmada etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığına etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda Diyarbakır'da okul öncesi eğitim alan ve normal gelişim gösteren 23 çocuk yer almaktadır. Program, haftanın 3 günü olmak üzere toplam 10 hafta uygulanmıştır. Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı Yazı Farkındalığı alt testi kullanılarak toplanan verilere göre etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığı becerisini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kerigan (2018), yaptığı çalışmada etkileşimli kitap okuma programının 4-5 yaş grubu çocukların paylaşma, yardımlaşma, iş birliği, empati ve arkadaşlık becerilerine etkisini incelemiştir. 9 çocuk ile yürütülen çalışmada 4 adet hikâye kitabı 3 kez olmak üzere 8 hafta boyunca çocuklara etkileşimli kitap okuma yöntemiyle okunmuştur. Okul Öncesi Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği kullanılarak toplanan verilere göre ön test son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız Bıçakçı ve diğerleri (2018), yaptıkları çalışmada anne babalar tarafından uygulanan etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin çocukların dil gelişimine etkisini incelemiştir. Deneysel desende yapılan araştırmaya okul öncesi eğitime devam eden 46-62 aylık çocuklar ile anneleri katılmıştır. 7 deney, 7 kontrol grubunda olmak üzere toplam 14 çocuk ve anneleriyle yürütülen çalışmada çocukların dil gelişim düzeylerini belirlemek amacıyla Ankara Gelişim Tarama Envanteri, Denver II Gelişim Tarama Testi ve Brigance Erken Gelişim Envanteri II'nin dil gelişimi alt boyutu kullanılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce deney grubunda yer alan annelere etkileşimli kitap okuma ile ilgili 3 oturumdan oluşan seminer verilmiştir. Seminerlerin ardından anneler çocuklarına haftada 3 kez olmak üzere 9 hafta boyunca kitap okumuşlardır. Elde edilen verilere göre deney grubundaki çocukların dil beceri puanlarında artış olduğu görülmüştür.

Kılınçcı (2019), okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 6 yaş grubundaki çocukların öyküleme ve resimleme becerilerine etkileşimli ve geleneksel kitap okuma yöntemlerinin etkisini incelediği çalışmaya 11'i deney 1, 11'i deney 2 grubunda olmak üzere 22 çocuk katılmıştır. Yarı deneysel desende yapılan araştırmada veriler Resimleme Becerileri Değerlendirme Rubriği ile Öyküleme Becerileri Değerlendirme Rubriği kullanılarak toplanmıştır. 24 hikâye kitabı 12 hafta boyunca deney 1 grubuna etkileşimli kitap okuma yöntemiyle, aynı kitaplar deney 2 grubuna ise geleneksel yöntemle okunmuştur. Uygulamalara başlamadan önce ve uygulamalardan sonra çocuklardan bir öykü oluşturup resimlemeleri istenmiştir. Bu resimler rubrikler aracılığıyla değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre etkileşimli kitap okuma yönteminin uygulandığı grubun öyküleme ve resimleme becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu, geleneksel yöntemle kitap okunan grubun öyküleme ve resimleme becerilerinde ise anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğan (2020), etkileşimli kitap okumanın ana sınıflarında uygulanmasıyla ilgili öğretmen görüşlerini incelediği çalışmasında 18 öğretmen yer almıştır. Olgubilim desende yapılan çalışmada veriler yarı yapılandırılmış form kullanılarak toplanmıştır.

Öğretmenlere etkileşimli kitap okuma yöntemiyle ilgili bilgi verilmiş ardından sınıflarında uygulama yapmaları istenmiştir. Uygulamalardan sonra öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşmelerle veriler toplanmıştır. Sınıf mevcudu kalabalık olan öğretmenler uygulama sürecinde çocukların dikkatlerini toplamakta zorlandıklarını ifade etmişler ayrıca etkileşimli kitap okuma yönteminin çocukların gelişim alanlarını desteklediği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Yalavaç (2020), yaptığı çalışmada etkileşimli kitap okumanın erken okuryazarlık becerilerine etkisini incelemiştir. Ön test-son test kontrol gruplu deneysel desende yapılan araştırmada 19 deney grubunda, 17 kontrol grubunda olmak üzere ana sınıfına devam eden toplam 36 çocuk yer almıştır. Karaman (2013) Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı kullanılarak toplanan son test verilerine göre deney grubunda yer alan çocukların kontrol grubundaki akranlarına göre daha yüksek puanlar aldıkları ortaya çıkmıştır.

Yılmaz ve diğerleri (2020), yaptıkları araştırmada etkileşimli kitap okumanın okul öncesi eğitim almayan 48-60 aylık çocukların duyguları anlama becerisi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma iç içe karma desende yapılmıştır. Araştırmaya 26'sı deney, 23'ü kontrol grubunda olmak üzere toplam 49 çocuk ve anneleri katılmıştır. Belirlenen 12 adet duygu odaklı hikâye kitabını deney grubundaki annelerden etkileşimli kitap okuma yöntemiyle, kontrol grubundaki annelerden ise geleneksel yöntemle okumaları istenmiştir. Haftada iki gün olmak üzere toplam 6 hafta süren uygulamalar neticesinde Denham Duygu Anlama Testi ile toplanan verilere göre deney grubunda yer alan çocukların duygu anlama becerilerindeki artışın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca anneler etkileşimli kitap okuma uygulamalarıyla çocuklarının duygu ifadelerini öğrenme, duygularını ifade etme ve başkalarının duygularını anlama becerilerinde olumlu gelişme gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Cingi (2022), etkileşimli kitap okuma uygulamalarının 60-72 aylık çocukların yaratıcılıklarına etkisini incelediği çalışmasında 13'ü deney 13'ü ise kontrol grubunda olmak üzere toplam 26 çocuk ile çalışmıştır. Veri toplama aracı olarak Yaratıcılık Potansiyelinin Ölçülmesi Testi ve Torrance Yaratıcı Düşünce Testinin Şekilsel Formu kullanılmıştır. Deney grubuna haftada beş gün altı hafta etkileşimli kitap okuma etkinlikleri uygulanmıştır. Uygulama sonrası yapılan test sonuçlarına göre deney grubundan elde edilen puanların kontrol grubundan elde edilen puanlara göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Serin (2022), babaların etkileşimli kitap okuma süreçlerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Çalışma grubunu çocuğu okul öncesi eğitime devam eden 20 baba oluşturmuştur. Veriler, babaların etkileşimli kitap okuma süreçlerinin yer aldığı videolar ve araştırmacı tarafından oluşturulan Etkileşimli Kitap Okuma Kontrol Listesi ile toplanmıştır. Sonuçlara göre lisansüstü öğrenim düzeyine ve yüksek gelire sahip kız çocuğu babalarının kitap okuma sürecinde çocuklarıyla daha çok etkileşimde bulundukları ortaya çıkmıştır. Eşleri çalışmayan babaların kitap okuma sürecinde çocuklarıyla daha az etkileşimde bulundukları görülmüştür. Ayrıca babaların yazar, çizer, yayınevi hakkında bilgi vermedikleri, erken okuryazarlık becerilerini destekleyici uygulamalar yapmadıkları ve çocuğun yaratıcılığını geliştirecek sorulara yer vermedikleri görülmüştür.

Taş (2022), araştırmacı ve ebeveynler tarafından uygulanan etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının erken okuryazarlık becerilerine etkisini incelemiştir. Yarı deneysel desen kullanılan çalışmada 2 deney ve 1 kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney 1 grubuna ebeveynler tarafından etkileşimli kitap okuma programı uygulanmıştır ve uygulamalar 8 hafta sürmüştür. Deney 2 grubuna ise araştırmacı tarafından uygulama yapılmıştır. Erken Okuryazarlık Becerileri Değerlendirme Aracı kullanılarak toplanan verilere göre ebeveynler tarafından uygulama yapılan deney 1 grubunun yazı farkındalığı, görselleri eşleştirme ve sesbilgisel farkındalık becerileri alt boyutlarında deney 2 grubuna göre daha yüksek puanlar elde edilmiştir.

Yurtbakan ve Yurtbakan (2022), çocuğu okul öncesi dönemde olan annelerle yaptıkları çalışmada annelerin etkileşimli kitap okuma ile ilgili deneyimlerini belirlemişlerdir. Fenomenoloji deseninde yapılan araştırmaya yedi anne katılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Annelere öncelikle etkileşimli kitap okuma ile ilgili bilgi verilmiştir. Ardından her hafta bir kitap olmak üzere yedi kitap anneler tarafından etkileşimli kitap okuma yöntemiyle okunmuştur. Veriler uygulama sonrasında annelerle yapılan görüşmeler neticesinde toplanmıştır. Anneler, bundan sonra etkileşimli kitap okumayı tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Etkileşimli kitap okuma yöntemiyle çocuklarının dinleme, anlama, konuşma becerilerinde gelişme olduğunu, bu yöntemin mutluluk duygusunu güçlendirdiğini ve arkadaşlık ilişkilerine olumlu katkısının olduğunu ifade etmişlerdir.

2.2.2. Etkileşimli kitap okuma ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar

Huebner ve Payne (2010), ebeveynlerin çocukları büyüdükçe etkileşimli kitap okumaya devam edip etmediklerini araştırmıştır. Katılımcılar, çocukları 2-3 yaşlarındayken etkileşimli kitap okuma yöntemiyle ilgili eğitim alan ve bu eğitimi almayan ebeveynlerden oluşmaktadır. Ebeveynlerin 41'ine çocuğu 2-3 yaşlarındayken etkileşimli kitap okuma yöntemiyle ilgili eğitim verilmiştir. 37 ebeveyn ise kontrol grubunu oluşturmuş ve eğitim almamıştır. Ebeveynlere 2 yıl sonra ailenin demografik yapısı ve evde yapılan okuryazarlığa yönelik faaliyetlerle ilgili anket ve etkileşimli kitap okuma uygulamasına ait ses kaydı değerlendirilerek veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler etkileşimli kitap okuma yöntemiyle ilgili eğitim alan ebeveynlerin yıllar sonra da bu okuma davranışlarını devam ettirdiğini göstermektedir.

Lever ve Senechal (2011), etkileşimli kitap okumanın çocukların kurgusal anlatım becerilerine katkısını incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmaya 5 yaşındaki 40 çocuk katılmıştır. Bu çocukların 21'i deney, 19'u ise kontrol grubunda yer almaktadır. Kurgusal anlatım becerisi Edmonton Anlatı Normları Aracı kullanılarak ölçülmüştür. 8 hafta süren etkileşimli kitap okuma uygulamaları sonucunda yapılan son test ölçümlerine göre deney grubunda yer alan çocukların kontrol grubunda yer alan çocuklara göre kurgusal anlatı becerilerinde daha iyi performans gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ping (2014), etkileşimli kitap okumanın 3-6 yaşlarındaki göçmen çocukların ikinci dil öğrenimine katkısını incelemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma Almanca konuşan beş anaokulu öğretmeni ile yürütülmüştür. 8 ila 30 dakika arasında değişen etkileşimli kitap okuma uygulamaları videoya kaydedilmiştir. Çocukların da süreci başlattığı ve sadece öğretmenleriyle değil akranlarıyla da etkileşime girdiği görülmüştür. İçerik analizi tekniği ile analiz edilen verilere göre etkileşimli kitap okuma yönteminin çocukların ikinci dil öğrenmelerini kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Druten-Frietman, Strating, Denessen ve Verhoeven (2016), etkileşimli kitap okuma uygulamasının anaokuluna devam eden çocukların kelime dağarcığı ve fonolojik farkındalık becerilerine etkisini araştırmışlardır. Göçmen aile geçmişine sahip olan 3 ila 7 yaşları arasındaki 683 çocuk ve 40 öğretmen bu araştırmaya katılmıştır. Kontrol grubuna atanan öğretmenler normal eğitim programlarına devam etmiştir. Deney grubundaki öğretmenler ise 3'er saatlik 4 oturumdan oluşan etkileşimli kitap okuma eğitimi

almışlardır. Sınıflarında okudukları kitaplara uygun olarak belirlenen temalarla ilgili kelime dağarcığını ve fonolojik becerileri geliştirmeye yönelik etkinlikler de uygulamışlardır. Felemenkçe Dil Testi kullanılarak toplanan verilere göre etkileşimli kitap okuma kelime dağarcığı ve fonolojik farkındalık becerilerinin gelişiminde etkili bir programdır.

Towson, Gallagher ve Bingham (2016), yaptıkları araştırmada etkileşimli kitap okuma programının 3-6 yaş aralığındaki engelli çocukların dil ve erken okuryazarlık becerilerine etkisini incelemişlerdir. 21 deney, 21 kontrol grubunda olmak üzere toplam 42 öğrenci ile yürütülen çalışmada haftada 3 gün olmak üzere altı hafta boyunca günde 10-15 dakikalık etkileşimli kitap okuma uygulamaları yapılmıştır. Uygulamalar sonucunda elde edilen verilere göre deney grubunda yer alan çocuklar kontrol grubundaki akranlarına göre dil becerileri ve kelime dağarcığı alanlarında daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Fleury ve Schwartz (2017), etkileşimli kitap okumanın otizm spektrum bozukluğu olan dokuz okul öncesi dönem çocuğunun sözel katılım ve sözcük dağarcığı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre başlangıçta sözel katılımda gerçekleşen artışın daha sonra düşük seviyelerde devam ettiği görülmüştür. Ayrıca kelime dağarcığının artmasında etkileşimli kitap okumanın geleneksel okumaya göre daha çok katkısı olmuştur.

Ganotice, Downing, Mak, Chan ve Lee (2017), yaptıkları araştırmada etkileşimli kitap okuma yönteminin ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkiye etkisini incelemişlerdir. Çocuğu ilkokula giden ve çocuğuyla iletişimde sorun yaşayan 48 Çinli ebeveyn ile yürütülen çalışmada veriler Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Ebeveynlere etkileşimli kitap okuma ile ilgili her biri 2 saat süren 3 oturumdan oluşan eğitim verilmiştir. Eğitimden sonra anne babalardan haftada 2 kez olmak üzere 12 hafta boyunca 20 dakikalık etkileşimli kitap okuma uygulamaları yapmaları ve yaptıkları okumalarla ilgili rapor hazırlamaları istenmiştir. Eğitimin öncesinde ve uygulama sonrasında Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Envanterini doldurmaları istenmiştir. Elde edilen sonuçlar etkileşimli kitap okumanın ebeveyn-çocuk ilişkisini geliştirdiğini göstermektedir.

Wesseling, Christmann ve Lachmann (2017), etkileşimli kitap okumanın 3-5 yaş arasındaki çocukların yazı farkındalığı ve ifade edici kelime dağarcığı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. 69 çocukla yürütülen araştırmada kelime dağarcığını ölçmek amacıyla 3-5 yaş arası çocuklar için geliştirilen Almanca kelime testi kullanılmıştır. Yazı farkındalığı becerisini ölçmek için ise yazı içeren öğeleri farklı semboller de içeren çeldiriciler

arasından seçmeleri istenmiştir. Elde edilen bulgulara göre etkileşimli kitap okuma yöntemi, yazı farkındalığı ve ifade edici kelime dağarcığının gelişiminde olumlu etkiye sahiptir.

Coogle, Floyd ve Rahn (2018), yaptıkları çalışmada 3-4 yaşlarında olan dört otizmlı çocuğun etkileşimli kitap okuma yöntemi ile kelime edinimini incelemişlerdir. Uygulamalar basılı bir kitap kullanarak etkileşimli kitap okuma, teknoloji destekli etkileşimli kitap okuma ve geleneksel kitap okuma olarak uygulanmıştır. Her kitap için belirlenen 30 kelime her uygulamada 10 kelime olacak şekilde uygulamalara rastgele dağıtılmıştır. 6 ay boyunca haftada 1 ila 4 kez uygulama yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre hem etkileşimli kitap okuma hem de tablet kullanılarak yapılan teknoloji destekli etkileşimli kitap okuma uygulamalarında kelime dağarcığının başlangıca göre arttığı görülmüştür.

Holt ve Asagbra (2021), tarafından yapılan çalışmada etkileşimli kitap okuma programının anaokuluna devam eden Afrika-Amerikalı erkek çocukların sözdizimi, sözcük bilgisi ve fonolojik farkındalık becerilerine etkisi incelenmiştir. Etkileşimli kitap okuma uygulamasını yapacak kişilere videolarla eğitim verilmiştir. Eğitim alan katılımcıların uygulama yaptıkları 12 hafta boyunca tekniğe uygun bir şekilde uygulamaya devam ettikleri görülmüştür. Son test ölçümlerinden elde edilen verilere göre sözcük bilgisi ve söz dizimi puanlarında yaşı küçük olan çocuklarda artış görülürken yaşı büyük olan çocukların puanları azalmıştır. Fonolojik farkındalık becerilerinde ise tüm katılımcılarda puanlar yükselmiştir.

Kim ve Riley (2021), evde uygulanan etkileşimli kitap okuma yönteminin 2-3 yaşlarındaki çocukların dil ve erken okuryazarlık becerilerine etkisini incelemek amacıyla çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya 81 çocuk ve ebeveynleri katılmıştır. Kontrol grubunda yer alan çocuklara altı kitap, öğretmenleri tarafından etkileşimli kitap okuma yöntemiyle okunmuştur. Deney grubunda yer alan çocukların ailelerine bu kitapların ve içinde okuma kılavuzunun yer aldığı çantalar dağıtılmış ve evde 15 dakika etkileşimli kitap okuma yöntemiyle okumaları istenmiştir. Erken Dil ve Okuryazarlık Becerileri Testi kullanılarak toplanan verilere göre ebeveynlerin evde gerçekleştirdiği etkileşimli kitap okuma uygulamaları dil ve erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminde önemli etkiye sahiptir.

2.2.3. Benlik algısı ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar

Yapılan literatür taramasında okul öncesi dönemde benlik algısının gelişimine yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür.

Işıtan (2005), resimli çocuk kitaplarını benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi bakımından incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında Türkiye’de 1980-2003 yılları arasında Türkçe olarak basılmış olan kitaplar arasından rastgele seçilen 250 kitap incelemiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen Benlik Kavramı Konuları Kontrol Listesi’nde akran ve çevre ilişkileri, aile ilişkileri, akademik durum, fiziksel görünüm, korku ve kaygı durumu, mutluluk ve doyum olmak üzere 6 konu bulunmaktadır. Elde edilen bulgulara göre çocuk kitaplarında en fazla akran ve çevre ilişkileriyle ilgili kitaplara rastlanmıştır. En az rastlanan konu ise akademik durum ve fiziksel görünümüdür.

Kuru Turaşlı (2006) tarafından yapılan çalışmada sosyal-duygusal hazırlık programının 6 yaş çocuklarının benlik algısına etkisi incelenmiştir. Deney grubuna 12 hafta süren program uygulanmıştır. Programın uygulandığı deney grubundaki 20 çocuğun son test verilerine göre sosyal duygusal hazırlık programı çocukların benlik algısı üzerinde olumlu etkiye sahiptir.

Uysal ve Kaya Balkan (2015), yaptıkları çalışmada sosyal beceri eğitiminin düşük sosyoekonomik düzeydeki çocukların sosyal beceri düzeyleri ve benlik kavramı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma grubu okul öncesi eğitim alan 131 çocuk ve 39 anneden oluşmaktadır. Katılımcılar üç gruba ayrılmışlardır. Gruplardan ilki sosyal beceri eğitimi alan çocuklardan, ikincisi sosyal beceri eğitimi alan çocuklar ile sosyal beceri ve çocuk gelişimi konularında eğitim alan annelerinden, üçüncü grup ise sosyal beceri eğitimi almayan çocuklardan oluşmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre sosyal beceri eğitimi tek başına ve aile katılımıyla birlikte alan çocukların kişiler arası beceriler ve sonuçları kabul etme becerilerinde artış görülmüştür. Sosyal beceri eğitimi tek başına alan çocukların ayrıca sosyal beceri toplam puanları ile benlik kavramı puanlarında artış olmuştur. Kontrol grubunun puanlarında ise anlamlı bir değişiklik olmamıştır.

Karaca ve Aral (2017), yaratıcı rahatlatma eğitim programının benlik kavramı ve motor yaratıcılık becerilerine etkisini inceledikleri çalışmaya 5 yaşlarında ve anaokuluna devam eden 24’ü deney, 22’si kontrol grubunda olmak üzere 46 çocuk katılmıştır. Her etkinliğin 60-90 dakika sürdüğü 20 etkinlikten oluşan yaratıcı rahatlatma eğitim programı deney

grubuna haftada 2 gün olmak üzere 10 hafta uygulanmıştır. Çocuğun Benlik Kavramını Algılaması, Eylem ve Harekette Yaratıcı Düşünme Testi kullanılarak toplanan verilere göre benlik kavramı ve motor yaratıcılık becerilerinde deney grubunun puanlarının yükseldiği görülmüştür.

Kırımlı Taşkın (2017), çocuklar için boşanmaya uyum programının 6 yaş çocuklarının benlik algısına etkisini incelediği çalışmasında 12 boşanmış ailenin çocukları yer almaktadır. Deney grubunda yer alan altı çocuğa haftada bir gün olmak üzere 12 hafta süreyle boşanmaya uyum programı uygulanmıştır. Deney grubuna ise herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği kullanılarak toplanan verilere göre programın benlik algısı üzerinde olumlu etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Topcu Bilir (2019), yaşam becerileri programının beş yaş çocuklarının yaşam becerileri, benlik algısı ve sosyal duygusal uyum düzeylerine etkisini incelemek amacıyla çalışma gerçekleştirmiştir. Ön test-son test kontrol gruplu deneysel desende gerçekleştirilen çalışmada 22'si deney, 19'u kontrol grubunda olmak üzere 41 çocuk yer almaktadır. Deney grubuna haftada 3 gün olmak üzere 12 hafta boyunca yaşam becerileri programı uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Erken Çocukluk Yaşam Becerileri Ölçeği, Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Testi ve Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği 5 yaş formu kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre yaşam becerileri, benlik algısı, sosyal duygusal uyum düzeyleri son test ön test puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Bozkurt Polat, Özbey, Köyceğiz Gözeler ve Türkmen (2021), çalışmalarında göçmen Afgan çocuklara uygulanan sosyal beceri eğitim programının çocukların benlik algısına etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Ön test-son test kontrol grupsuz deneysel desende yapılan çalışmaya 60-72 aylık 17 göçmen çocuk katılmıştır. Çocuklara haftada 2 gün olmak üzere 12 hafta boyunca sosyal beceri eğitim programı uygulanmıştır. Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Testi kullanılarak toplanan verilere göre sosyal beceri eğitim programı benlik algısının gelişimi üzerinde olumlu etkiye sahiptir.

Pektaş (2022), yaptığı çalışmada öykü temelli ve aile katılımlı sosyal duygusal gelişim destek programının 5-6 yaş çocuklarının farklılıklara saygı becerileri ile benlik algılarına etkisini incelemiştir. Ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılan çalışmada 14 deney, 12 kontrol grubunda olmak üzere toplam 26 çocuk yer almıştır. Araştırmacı

tarafından benlik algısı ve farklılıklara saygı ile ilgili olarak okul öncesi eğitim programında yer alan kazanımlara ek olarak yeni kazanımlar oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından bu kazanımları destekleyeceği düşünülen 12 resimli hikâye kitabı seçilmiş ve belirlenen kazanımlara uygun olarak sanat ve oyun etkinlikleri ile aile katılım etkinlikleri hazırlanmıştır. Her oturum 40 dakika olmak üzere 13 hafta uygulama yapılmıştır. Son test ölçümlerinden ve uygulama bittikten 8 hafta sonra uygulanan kalıcılık testlerinden elde edilen verilere göre uygulanan sosyal duygusal gelişim destek programı çocukların farklılıklara saygı becerileri ile benlik algısı düzeylerini olumlu etkilemiş ve bu etki kalıcı olmuştur.

Önder, Gülay Ogelman ve Göktaş (2022) yaptıkları çalışmada öğretmen-çocuk ilişkisinin çocukların benlik algısı üzerindeki yordayıcı etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya beş yaşındaki 104 çocuk katılmıştır. Veriler Öğrenci-Öğretmen İlişkisi Ölçeği ile Resimli Algılanan Yetkinlik ve Sosyal Kabul Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğretmen-çocuk çatışması düzeyinin çocukların benlik algısı düzeylerini yordamadığı görülmüştür. Bu durumun çocukların mizaçları, bireysel farklılıkları öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Öğretmen-çocuk yakınlık düzeyinin ise çocukların benlik algısı düzeyini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.4. Benlik algısı ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar

Ravid ve Sullivan-Temple (1992), farklı sosyoekonomik düzeylere sahip 3-6 yaş arasındaki çocuklar için tasarlanan 12 uygulamadan oluşan programın benlik algısına etkisini araştırmışlardır. Elde edilen sonuçlara göre sosyoekonomik açıdan risk altında bulunan çocukların puanlarındaki artış üst sosyoekonomik düzeyde yer alan çocuklara göre daha fazla olmuştur.

Demoulin (1998b), 6 yaş grubu çocukları için geliştirdiği ‘Kendimi Seviyorum’ isimli programla çocukların benlik algılarını geliştirmeyi hedeflemiştir. Öyküler kullanılarak yaratıcılık, sorumluluk, çaba gösterme, beslenme, öz kontrol, farkındalık gibi becerileri geliştirmeye odaklanan 12 haftalık bir programdır. Elde edilen sonuçlara göre program benlik algısının gelişiminde olumlu etkiye sahiptir. Elde edilen diğer bulgu ise cinsiyet, ırk, sosyoekonomik durumun benlik algısı üzerinde etkili olmadığı yönündedir.

Kaufman ve diğerkleri (2014), müzede gerçekteşen bir sanat programının benlik algısına etkisini incelemişlerdir. Araştırma, Dalí müzesinde yaş ortalaması 10 olan 176 çocuğun katılımıyla gerçekteşmiştir. Program 11 hafta sürmüştür. Tennessee Benlik Algısı Ölçeğı kullanılarak elde edilen verilere göre sanat programının çocukların benlik algısının gelişiminde etkili olduğı sonucuna ulaşılmıştır.

Scurlock (2015), okul sonrası mesleğe dayalı bir programın benlik algısına etkisini incelemiştir. Çalışma grubunu 5 ila 8 yaşlarından oluşan ve 25'i deney, 29'u kontrol grubunda yer alan 54 çocuk oluşturmaktadır. Küçük Çocuklar İçin Resimli Algılanan Yetkinlik ve Sosyal Kabul Ölçeğı kullanılarak veriler toplanmıştır. Deney grubunda yer alan çocuklar okuldan sonra haftada iki gün olmak üzere on altı hafta boyunca eğitim programına katılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre akran kabulü ve bilişsel yeterlilik alt test puanlarındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analiziyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın yöntemi

Bu araştırmada etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada çalışmanın amacına uygun olarak nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel araştırmalar, bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından bağımsız değişkene müdahale edilerek verilerin toplandığı çalışmalardır (Karasar, 2013).

Bu çalışma, araştırmacının görev yaptığı okulda bulunan ana sınıfında uygulandığından ön test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desende tasarlanmıştır. Eğitim araştırmalarında çalışma grubunu yansız atama yoluyla seçmek zor olmaktadır. Öğrencilerin eğitim gördüğü sınıflar sene başında belirlenmiştir. Araştırmaya katılacak olan deney ve kontrol grubu belirli değişkenler açısından denk duruma getirilir. İki grupta yer alan katılımcılara uygulama yapılmadan önce bağımlı değişkene ait ölçek uygulanır. Deney grubuna etkisi araştırılan program uygulanırken kontrol grubuna uygulama yapılmaz. Uygulamadan sonra gruplara, araştırılan bağımlı değişkene ait ölçek tekrar uygulanır. Bu şekilde başlangıçta ölçülen bağımlı değişkenle ilgili ne seviyede olduğu bilinecek ve uygulamayla birlikte deney grubunda ne kadar değişim sağlandığı ortaya konacaktır (Baştürk, 2014; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Bu araştırmanın bağımsız değişkeni Etkileşimli Kitap Okuma Programı (EKOP), bağımlı değişkeni ise benlik algısıdır.

Hazırlanan etkileşimli kitap okuma programı deney grubuna uygulanmış, kontrol grubuna ise böyle bir çalışma yapılmamıştır. Araştırmanın çalışma deseni Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmanın Çalışma Deseni

Gruplar	Ön test	İşlem	Son test
G _D	O ₁	X	O ₃
G _K	O ₂		O ₄

Yukarıda verilen çalışma desenine ait sembollerin açıklaması şu şekildedir:

G_D: Deney grubu

G_K: Kontrol grubu

O₁ ve O₃: Deney grubunun ön test ve son test ölçümleri

O₂ ve O₄: Kontrol grubunun ön test ve son test ölçümleri

X: Deney grubuna uygulanan bağımsız değişken Etkileşimli Kitap Okuma Programı

3.2. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sakarya ili Geyve ilçesinde yer alan MEB'e bağlı okullardan Kâzımpaşa İlkokulu ana sınıfına ve Alifuatpaşa Anaokuluna devam eden 5-6 yaş grubu 26 çocuk oluşturmuştur. Katılımcılar uygun örnekleme yöntemiyle araştırmacının görev yaptığı Kâzımpaşa İlkokulu ve Alifuatpaşa Anaokulundan seçilmiştir. Uygun örnekleme yönteminde araştırmacı çalışma grubuna zaman, maliyet, işgücü açısından kolay ulaşabilmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013). Kâzımpaşa İlkokulundan 13 çocuk deney grubunu, Alifuatpaşa Anaokulundan 13 çocuk ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Çocukların öğrenim gördüğü sınıflar değiştirilemeyeceği için deney grubuna rastgele öğrenci atanamamıştır. Araştırmacı Kâzımpaşa İlkokulunda görev yaptığı için deney grubu bu okulda öğrenim gören çocuklardan oluşmaktadır. İlçede öğrenci sınıfları bulunan tek anaokulu Alifuatpaşa Anaokulu olduğu için kontrol grubu da bu okulun öğrencilerinden seçilmiştir. Seçilen gruplar aynı yaş seviyesinde yer almaktadır. Deney ve kontrol gruplarında hangi

çocukların yer alacağını belirlemek ve benlik algısı açısından denklığı sağlamak amacıyla Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. Uygulama sonucunda Kâzımpaşa İlkokulundan 15 çocuk araştırmaya dâhil edilmiştir. Ancak süreç içinde bazı kitap okuma uygulamalarına katılmadıkları için 2 çocuk araştırmadan çıkarılmıştır. Alifuatpaşa Anaokulu’nda ise kontrol grubuna seçilmek üzere puanları deney grubuna yakın olan 13 çocuk araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma grubunda yer alan çocukların ve ebeveynlerinin demografik bilgileri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Araştırma Grubunda Yer Alan Çocukların ve Ebeveynlerinin Demografik Bilgileri

Çalışma Grubu		Deney Grubu		Kontrol Grubu	
		N	%	N	%
Cinsiyet	Kız	5	39	8	61
	Erkek	8	61	5	39
Kardeş Sayısı	Tek çocuk	1	8	2	15
	1	5	39	4	31
	2	6	46	3	23
	3	1	7	4	31
Doğum Sırası	İlk	3	23	7	54
	İkinci	9	69	4	31
	Üçüncü	1	8	2	15
Çocuğa Ait Kitap Sayısı	10 ve altı	7	54	1	8
	11-20 arası	4	31	8	61
	21-30 arası	2	15	3	23

	31 ve üstü	0	0	1	8
Çocuğa Kitap Okuma Sıklığı	Haftada 1-2	8	62	11	86
	Haftada 3-4	3	23	1	7
	Her gün	2	15	1	7
	Toplam	13	100	13	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan çocuklardan deney grubunda 5 kız 8 erkek öğrenci, kontrol grubunda ise 8 kız 5 erkek öğrenci bulunmaktadır. Kardeş sayısına bakıldığında deney grubunda tek çocuk olan 1, 1 kardeşi olan 5, 2 kardeşi olan 6 ve 3 kardeşi olan 1 çocuk bulunmaktadır. Kontrol grubunda ise tek çocuk olan 2, 1 kardeşi olan 4, 2 kardeşi olan 3 ve 3 kardeşi olan 4 çocuk bulunmaktadır. Doğum sırası incelendiğinde ilk çocuk olan 3, ikinci çocuk olan 9, üçüncü çocuk olan 1 çocuk bulunurken; kontrol grubunda ise ilk çocuk olan 7, ikinci çocuk olan 4, üçüncü çocuk olan 2 çocuk yer almaktadır. Çocuğa ait kitap sayısına bakıldığında deney grubunda, evde 10 ve altı kitap bulunan çocuk sayısı 7 iken kontrol grubunda 1; deney grubunda evde 11-20 arası kitap bulunan çocuk sayısı 4 iken kontrol grubunda 8; 21-30 arası kitabı bulunan çocuk sayısı deney grubunda 2, kontrol grubunda 3'tür. Kontrol grubunda 31-40 arası kitabı bulunan çocuk sayısı ise 1'dir. Ebeveynin çocuğa kitap okuma sıklığı değişkeni incelendiğinde deney grubunda çocuğuna haftada 1-2 gün kitap okuyan ebeveyn sayısı 8, haftada 3-4 gün okuyan 3, her gün okuyan ise 2 kişidir. Kontrol grubunda ise haftada 1-2 gün okuyan 11, haftada 3-4 gün okuyan 1, her gün okuyan 1 kişidir.

Tablo 3

Deney ve Kontrol Grubu Benlik Algısı Testi Alt Ölçekleri ve Toplam Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
Öz yeterlilik	Deney	13	13,00	169,00	78,000	-,337	,736

	Kontrol	13	14,00	182,00			
Öz saygı	Deney	13	12,73	165,50	74,500	-,516	,606
	Kontrol	13	14,27	185,50			
	Deney	13	13,04	169,50	78,500	-,311	,756
Toplam Puan	Kontrol	13	13,96	181,50			

Tablo 3’ te yer alan sonuçlar incelendiğinde deney ve kontrol grubunun Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı testinden aldıkları öz yeterlilik alt ölçeği ($U=78,000$; $p>0,05$), öz saygı alt ölçeği ($U=74,500$; $p>0,05$) ve toplam benlik algısı ön test puanları ($U=78,500$; $p>0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre deney ve kontrol gruplarının benlik algısı düzeylerinin birbirine oldukça yakın olduğu söylenebilir.

3.3. Veri toplama araçları

Araştırmada, çocuklar ve aileleriyle ilgili demografik bilgilerin toplanması için araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu (Ek-1) ile çocukların benlik algı düzeylerini ölçmek için Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği (Ek-2) kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Araştırmaya katılan çocuklar ve ebeveynlerine yönelik bazı kişisel bilgileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen formdur. Bu formda araştırmaya katılan çocukların cinsiyeti, doğum tarihleri, kardeş sayıları, doğum sırası, okul öncesi eğitim alma süresi, ebeveynlerin öğrenim durumları, meslekleri, ailenin geliri, çocuklarına kitap okuma sıklığı, çocuğa ait evde bulunan kitap sayısına yönelik sorular yer almaktadır.

3.3.2. Demoulin çocuklar için benlik algısı ölçeği

Tennessee Üniversitesinden Dr. Donald Demoulin tarafından 1995-1998 yılları arasında benlik algısını geliştirmeyi hedefleyen bir uygulamada kullanılmak üzere geliştirilmiş bir ölçektir. 15 soru öz yeterlilik, 15 soru öz saygı alt ölçeklerine ait olmak üzere toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Testin geçerlik ve güvenirlik düzeyi ölçülerek Türkçeye uyarlama çalışması Turaşlı (2006) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada öz yeterlilik alt ölçeğinden bir soru çıkartılmıştır. Ölçek toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Çocuğa bireysel olarak ve diğer çocuklardan ayrı bir yerde uygulanan ölçekte araştırmacı “hissederim” kelimesiyle biten her cümleyi çocuğa tek tek okur ve çocuktan o maddeyle ilgili kendisini nasıl hissediyorsa üç yüz ifadesinden birini boyamasını ister. Bu yüz ifadeleri; mutsuz, ne mutlu ne mutsuz ve mutlu şeklindedir. Bir maddeden alınan puan işaretlenen yüz ifadesine göre 1’den 3’e kadar değişir. Alınan puanlar öz yeterlilik alt ölçeği için 14-42, öz saygı alt ölçeği için 15-45 arasında değişir. Öz yeterlilik alt ölçeğinde 14-23 arası düşük, 24-33 arası orta, 34-42 arası yüksek olarak kategorize edilmiştir. Öz saygı alt ölçeğinde ise 15-24 arası düşük, 25-34 arası orta, 35-45 arası yüksek olarak değerlendirilmektedir. İki alt ölçeğin toplanmasıyla benlik algısı puanları elde edilir. Benlik algısı puanları ise 29-48 arası düşük, 49-68 arası orta, 69-87 arası yüksek olarak ifade edilmektedir.

İç tutarlılık açısından bakıldığında elde edilen sonuca göre en yüksek güvenirlik Cronbach alfa, Spearman tekniklerinde (0,8851), en düşük güvenirlik katsayısı ise Guttman tekniğinde (0,8805) bulunmuştur. Test tekrar test güvenirlik katsayısı 0,607 olarak bulunmuştur ve 0,01 düzeyinde anlamlıdır. Yapılan ölçümler sonucunda güvenirliğinin ve ölçeğin kriter geçerliliğinin de yüksek olduğu söylenebilir (Turaşlı, 2006).

3.4. Veri toplama süreçleri

3.4.1. Kitapların seçimi

Araştırmacı öncelikle etkileşimli kitap okuma programına ilişkin bilgi sahibi olmak adına konuyla ilgili videolar izlemiş, çevrim içi seminerlere katılmış ve bu konuda yazılmış akademik yayınları incelemiştir. EKOP sürecinin ilk adımı nitelikli bir resimli çocuk

kitabının seçilmesidir. Bunun için çocuk kütüphaneleri ve kitapevlerinde çeşitli kitaplar incelenmiştir. Kitaplar seçilirken öncelikle çocukların ilgilerine ve yaş gelişim özelliklerine uygun kitaplar olmasına dikkat edilmiştir. Çocuk kitaplarında bulunması gereken biçim ve içerik özelliklerine göre incelenen kitapların ayrıca benlik algısına katkı sağlayabilecek, erken okuryazarlık becerilerini destekleyecek ve etkileşimli kitap okuma yöntemine uygun kitaplar olmasına da dikkat edilmiştir. İnceleme sırasında dikkat edilen biçim ve içerik özellikleri şunlardır (Tür ve Turla, 2005):

- ✓ Kitaptaki resimler canlı ve ilgi çekici olmalıdır.
- ✓ Resim ve metin birbirini desteklemelidir.
- ✓ Resim ve yazılar çocuğun görebileceği boyutta olmalıdır.
- ✓ Resim ve yazı aynı sayfada yer almalıdır.
- ✓ Basit anlaşılır bir temaya sahip olmalıdır.
- ✓ Tema; yardımlaşma, hoşgörü gibi olumlu duygular içermelidir.
- ✓ Hikâyenin konusu ilgi çekici olmalıdır.
- ✓ Hikâyenin kahramanları gerçek yaşama uygun olmalı ve iyi yönleri ön plana çıkarılmalıdır.
- ✓ Günlük konuşma dili kullanılmalı ve akıcı bir anlatıma sahip olmalıdır.

Ayrıca etkileşimli kitap okuma yöntemine uygun olması için şu özelliklere dikkat edilmiştir (Akoğlu, 2016):

- Kitapta bulunan resimler, üzerinde konuşulabilecek detaylara sahip olmalıdır.
- Olay örgüsü açık uçlu sorular sorulmasına imkân vermelidir.
- Çocukların günlük yaşamda duyma ve kullanma olasılığı bulunan ancak anlamını bilmedikleri sözcükler, deyimler, cümle yapıları içermelidir (Her kitap için 5 ila 10 sözcük belirlenebilir).
- EKOP uygulamaları erken okuryazarlık becerilerini geliştirmeye odaklandığından kullanılan kitap hedef sesbirimleri belirlemeye uygun olmalıdır.
- Kitapta çocuğun günlük hayatıyla ilişkilendirebileceği kısımlar bulunmalıdır.

Bu kriterler doğrultusunda incelenen yaklaşık 120 kitap 32'ye düşürülmüştür. Belirlenen 32 kitap okul öncesi eğitimi alanında uzman 3 akademisyen ve 5 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 8 uzmanın görüşüne sunulmuştur (Ek-3). Uzman görüşleri doğrultusunda uygulamada kullanılacak olan 10 kitap belirlenmiştir. Belirlenen kitap listesi Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4

Araştırmada Kullanılan Kitapların Listesi

Kitabın adı	Yazar/Çeviren	Yayınevi
Dinozorlar Ne Kadar Büyüktü?	Anna Milbourne/Aslı Zülal	TÜBİTAK
Küçük Penguen Sudan Korkuyor	Rachel Elliot/Anıl Ceren Altunkanat	İş Bankası
Karamel'in Ağacı	Victoria Cassanell/Meltem Aydın	İş Bankası
Farklı Ama Aynı	Feridun Oral	Yapı Kredi
Kabuğuna Sığmayan Yengeç	Ezo Sunal	Masalperest
Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor	Sara Şahinkanat	Yapı Kredi
Ağaca Tırmanan İnek	Gemma Merino/Melike Hendek	Pearson
Bu Kış Kimse Üşümeyecek	Feridun Oral	Yapı Kredi
Kırmızı Kanatlı Baykuş	Feridun Oral	Yapı Kredi
Babamın Battaniyesi	Sara Şahinkanat	Yapı Kredi

3.4.2. Etkinlik planlarının geliştirilmesi

Araştırmacının katıldığı çevrimiçi etkileşimli kitap okuma seminerleri, Etkileşimli Kitap Okuma Programı kitabı (Ergül, 2016) ve ilgili alan yazın doğrultusunda araştırmada kullanılacak 10 kitap için 20 etkinlik planı geliştirilmiştir. Etkinlik planları (Ek-4) okuma süreci ve okuma sonrasında yapılacak erken okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikleri içermektedir.

EKOP hazırlık sürecinde kitapların seçiminden sonraki adım hedef sesbirimleri, sözcükler ve deyimlerin belirlenmesidir. Çocukların yaş gelişim özelliklerine göre belirlenen sözcükler bir uygulamada birden fazla olmalı ancak 10'u geçmemelidir (Akoğlu, 2016). Hedef sözcükler belirlenirken deney grubunun gelişimsel özelliklerine uygun olarak mümkün olduğunca farklı sözcük yapıları seçmeye özen gösterilmiştir. Sesbilgisel farkındalık becerilerini geliştirmeye yönelik olarak her kitap için farklı bir ses birimi seçilmiştir. Hedef sesbirimleri belirlenirken yine çocukların yaş gelişim özellikleri belirleyici etken olmuştur. Ayrıca kitapların içeriğine göre daha erken dönemde kazanılan ses birimlerine öncelik verilmiştir.

Hedef sözcükler ve sesbirimlerinin belirlenmesinden sonraki aşama okuma sürecinde çocuklara hangi soruların sorulacağıdır. Okunacak kitaplar titiz bir şekilde incelenerek açık uçlu sorular, 5N1K soruları ve benlik algısına yönelik farkındalıklarını arttıracak nitelikte sorular hazırlanmıştır. Özellikle ikinci okumada benlik algısının gelişimine yönelik olarak çocuğun kendi yaşamıyla bağlantı kurmasını sağlayacak sorulara yer verilmiştir. Sürecin planlandığı gibi ilerlemesi için hedef sözcükler, bu sözcükleri açıklamaya yönelik ifadeler, sorulacak sorular küçük yapışkanlı kâğıtlara not edilerek kitabın sayfalarına yapıştırılmıştır.

Etkileşimli kitap okuma sürecinden sonra yapılan etkinliklerle hedef sesbirimi ve sözcükler pekiştirilmektedir (Akoğlu, 2016). Erken okuryazarlık becerilerini de desteklemeye yönelik olarak her okumadan sonra uygulanmak üzere farklı etkinlikler planlanmıştır. Etkinlik planları hazırlandıktan sonra pilot çalışmaya geçilmiştir.

3.4.3. Pilot çalışma

Asıl uygulamaya geçmeden önce etkileşimli kitap okuma programını deneyimlemek, olası problemleri tespit ederek çözüme kavuşturmak amacıyla 2021-2022 eğitim öğretim yılında Alifutapaşa Anaokulunda araştırmaya katılmayan 16 çocukla 4 uygulama şeklinde gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonrasında süreç içinde sorulacak sorular ve sonrasında yapılacak etkinlikler gözden geçirilmiş, gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca pilot uygulamada ön test-son test olarak uygulanacak olan ölçek de çocuklara uygulanmıştır. Uygulamalar sırasında asıl uygulamada sürecin daha iyi ilerlemesi için gerekli notlar alınmıştır.

3.4.4. Uygulama süreci

Pilot uygulamalarda gerekli görülen düzeltmeler sonrasında asıl uygulamalara geçilmiştir. Ön testleri uygulamaya başlamadan önce Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışmasını yapan Doç. Dr. Nalân Kuru Turaşlı' dan ölçeğin kullanılması ile ilgili gerekli izin (Ek-5) ve ölçeğin uygulanma süreci ile ilgili eğitim alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce de Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden (Ek-6) ve Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulundan (Ek-7) gerekli izinler alınmıştır.

Araştırmaya katılacak çocukların ebeveynlerine Veli Onam Formu (Ek-8) ile birlikte Kişisel Bilgi Formu (Ek-1) dağıtılmış ve velilerin doldurması sağlanmıştır.

İzinler alındıktan sonra Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği 6-8 Nisan 2022 tarihleri arasında çocuklara bireysel olarak okulun kütüphanesinde araştırmacı tarafından ön test olarak uygulanmıştır. Uygulama sırasında ölçekle ilgili alınan eğitim doğrultusunda çocuklara önce yüz ifadeleri açıklanmış sonra cümleler tek tek okunmuş ve hissettikleri yüz ifadelerini istedikleri renk kalemle boyamaları söylenmiştir. Her uygulama yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Ön testlerin uygulanmasından sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Kâzımpaşa İlkokulunda 15 çocuğa belirlenen 10 kitap ikişer kez olmak üzere 8 haftalık süre içerisinde etkileşimli kitap okuma yöntemiyle okunmuştur. Uygulamalar 30-40 dakika sürmüştür. Çocuklar geleneksel kitap okuma yöntemine alışık olduklarından ilk başlarda zorlanmışlar ancak uygulamaya alışıkça daha aktif katılım göstermişlerdir. Araştırmacı kitap okunmadan önce kitaplara hem hedef sözcükleri hem de süreç içerisinde soracağı soruları hatırlatıcı küçük kâğıtlar yapıştırmıştır. Okumaya başlamadan önce sürecin sorunsuz ilerlemesi için okuma süreci birkaç kez çalışılmıştır.

Her okumadan önce sınıfta gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Çocukların dikkatini dağıtacak unsurlar ortadan kaldırılmış, fiziksel ihtiyaçlarını gidermelerine fırsat verilmiştir. Kitabı rahatlıkla görebilecekleri şekilde U oturma düzeninde oturmaları sağlanmıştır. Araştırmacı o gün içinde kullanacağı materyalleri de süreç içinde hazır bulundurmuştur. Okumaya başlamadan önce kitap çocuklara tanıtılmış; yazar, çizer, yayınevi hakkında bilgi verilmiş ve yazar ile çizerin resimleri gösterilmiştir. Kitabın kapağına bakarak ismini, ne hakkında olduğunu tahmin etmeleri istenmiştir. Okumaya parmak oyunu ile başlanmıştır.

Süreç içinde PEER ve CROWD teknikleriyle sorular sorularak çocuklar konuşmaya teşvik edilmiş, çocuklardan gelen yanıtlar düzenlenerek genişletilmiştir.

Belirlenen hedef sözcükler ‘çocuk dostu’ terimlerle açıklanmış, bazı kelimeler açıklanırken resimler ya da gerçek nesnelerden yararlanılmıştır. Süreç içerisinde hem okunan kısmı hatırlamaya hem de sonrasında ne olabileceğini tahmin etmeye yönelik sorular çocukların aktif katılımını sağlamıştır. İkinci okumada daha çok kitabı ve ilk okumada öğrendikleri kelimeleri hatırlamaya yönelik sorular sorularak süreçte çocukların daha aktif olmaları sağlanmıştır. Ayrıca çocukların dikkatini canlı tutmak adına hareket etmelerine imkân sağlayıcı yönergeler de verilmiştir. Örneğin ‘Babamın Battaniyesi’ isimli kitap okunurken çocuklara, “Sizce kediye ikna etmek için nasıl miyavlamış olabilirler?” sorusu sorulmuş; mutlu, korkmuş, kızgın, üzgün kedi nasıl miyavlar sorularıyla çocukların öykünmelerine fırsat verilmiştir.

Genellikle ikinci okuma sırasında ve sonrasında benlik algılarının gelişimine yönelik kendi yaşamlarıyla ilişki kurabilecekleri, duygularının farkına varıp ifade edebilecekleri sorular sorulmuştur. Örneğin, “Babanızla oyun oynar mısınız? Hangi oyunları oynarsınız? Babanızla oyun oynadığınızda kendinizi nasıl hissedersiniz? Sizin kardeşinizle farklı olan, benzemeyen özellikleriniz neler?” gibi sorularla kendilerini ifade etmeleri istenmiştir. Okuma sonrasında hikâyeyi özetlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Kendilerini ifade edebilmeleri için her çocuğa söz hakkı vermeye dikkat edilmiştir. Her okumadan sonra erken okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik olarak planlanan etkinlikler uygulanmıştır.

Uygulamaların yapıldığı süreç boyunca kontrol grubuna herhangi bir müdahalede bulunulmamış, planlandığı şekilde eğitim öğretime devam etmeleri istenmiştir. Kitap okuma uygulamaları bittikten hemen sonra deney ve kontrol grubuna son test olarak Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği ön test uygulamalarında olduğu gibi bireysel ve ayrı bir yerde araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

3.5. Verilerin analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Öncelikle toplanan verilerin frekans, ortalama, standart sapma değerlerine bakılmıştır. Çalışma grubu 30 kişiden az olduğu için parametrik olmayan analizler kullanılmıştır.

Deney grubunun ön test ve son test puanları ile kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasındaki değişimi görmek için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi, deney ve kontrol grubu arasında ön test ve son test puanları açısından farklılık olup olmadığını görmek için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2020).

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı ölçeğinin deney ve kontrol grubu son test verilerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5

Deney ve Kontrol Grubu Çocuklarının Benlik Algısı Testi Son Test Puanları Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
Öz yeterlilik	Deney	13	18,31	238,00	22,000	-3,230	,001
	Kontrol	13	8,69	113,00			
Öz saygı	Deney	13	19,69	256,00	4,000	-4,152	,000
	Kontrol	13	7,31	95,00			
Toplam Puan	Deney	13	19,27	250,50	9,500	-3,856	,000
	Kontrol	13	7,73	100,50			

Tablo 5’de yer alan sonuçlar incelendiğinde deney ve kontrol grubunun “Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı” testinden aldıkları öz yeterlilik alt ölçeği ($U=22,000$; $p<0,05$), öz saygı alt ölçeği ($U=4,000$; $p<0,05$) ve toplam benlik algısı son test puanları ($U=9,500$; $p<0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu görülmektedir. Bu sonuca göre Etkileşimli Kitap Okuma Programı’nın 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısını geleneksel kitap okuma yöntemine göre daha çok desteklediği söylenebilir.

Tablo 6

Deney Grubu Çocuklarının Benlik Algısına İlişkin Erişçi Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon Testi Sonuçları

Boyutlar	Son test-Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p
Öz yeterlilik	Negatif sıra	0	,00	,00	-3,203	,001*
	Pozitif sıra	13	7,00	91,00		
	Eşit	0				
Öz saygı	Negatif sıra	0	,00	,00	-3,066	,002*
	Pozitif sıra	12	6,50	78,00		
	Eşit	1				
Toplam Puan	Negatif sıra	0	,00	,00	-3,183	,001*
	Pozitif sıra	13	7,00	91,00		
	Eşit	0				

* $p<0,05$

Tablo 6’da yer alan Wilcoxon Testi sonuçlarına göre deney grubunu oluşturan çocukların Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Öz Yeterlilik alt ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($z=-3,203$; $p<,05$). Bu sonuçlara göre deney grubunu oluşturan çocukların son testten aldıkları puanların ($\bar{x}=37,08$), ön testten aldıkları puanlardan ($\bar{x}=31,15$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre deney grubuna uygulanan etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların öz yeterlilikleri yani kendilerini bir grubun içinde nasıl algıladıklarına yönelik değerlendirmeleri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.

Deney grubunu oluşturan çocukların Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Öz Saygı alt ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($z=-3,066$; $p<,05$). Bu sonuçlara göre deney grubunu oluşturan çocukların son testten aldıkları puanların ($\bar{x}=40,77$), ön testten aldıkları puanlardan ($\bar{x}=35,46$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre deney grubuna uygulanan etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların öz saygı yani kendileri ile ilgili öz değerlendirmeleri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.

Deney grubunu oluşturan çocukların Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($z=-3,183$; $p<,05$). Bu sonuçlara göre deney grubunu oluşturan çocukların son testten aldıkları puanların ($\bar{x}=77,85$), ön testten aldıkları puanlardan ($\bar{x}=66,62$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre deney grubuna uygulanan etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısı üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 7

Kontrol Grubu Çocuklarının Benlik Algısına İlişkin Erişi Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon Testi Sonuçları

Boyutlar	Son test-Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	z	p
Öz yeterlilik	Negatif sıra	4	6,63	26,50	-,990	,322
	Pozitif sıra	8	6,44	51,50		
	Eşit	1				
Öz saygı	Negatif sıra	7	8,07	56,50	-,774	,439
	Pozitif sıra	6	5,75	34,50		
	Eşit	0				
Toplam Puan	Negatif sıra	7	5,36	37,50		

Pozitif sıra	4	7,13	28,50	-,402	,687
Eşit	2				

Tablo 7 incelendiğinde, Wilcoxon Testi sonuçlarına göre kontrol grubunu oluşturan çocukların Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Öz Yeterlilik alt ölçeğinden aldıkları son test puan ortalamalarının ($\bar{x}=32,46$) ön test puan ortalamalarından ($\bar{x}=31,38$) yüksek olduğu görülse de iki puan arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($z=-,990$; $p>,05$).

Kontrol grubunu oluşturan çocukların Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Öz Saygı alt ölçeğinden aldıkları son test puan ortalamalarının ($\bar{x}=35,23$) ön test puan ortalamalarından ($\bar{x}=35,92$) düşük olduğu görülmektedir. Ön test ve son test arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($z=-,774$; $p>,05$).

Kontrol grubunu oluşturan çocukların Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı ölçeğinden aldıkları son test puan ortalamalarının ($\bar{x}=67,69$) ön test puan ortalamalarından ($\bar{x}=67,31$) yüksek olduğu görülse de iki puan arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($z=-,402$; $p>,05$). Buna göre kontrol grubunda normal seyrinde devam eden eğitim öğretim programının benlik algısı üzerinde anlamlı düzeyde etkili olmadığı söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlarla ilgili araştırmacı tarafından getirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuç ve tartışma

Deney ve kontrol grubu çocuklarına EKOP uygulamaları öncesi yapılan Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Testi öz yeterlilik ve öz saygı alt boyutlarından elde edilen puanlarda iki grup arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Toplam benlik algısı puanında da anlamlı fark bulunamamıştır. Bu sonuç araştırmaya başlamadan önce iki grubun benlik algısı düzeylerinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Deney grubuna yapılan 8 haftalık EKOP uygulamalarının ardından her iki gruba Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçeği uygulanmış ve sonuçlar analiz edilmiştir. Buna göre deney grubunda yer alan çocuklara uygulanan benlik algısı ölçeğinin öz yeterlilik ve öz saygı alt boyutlarının son test puanları geleneksel eğitime devam eden kontrol grubu son test puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksektir. Toplam benlik algısı puanlarına bakıldığında da deney grubu lehine anlamlı fark görülmektedir. Bu sonuca göre yapılan EKOP uygulamalarının geleneksel eğitime devam eden kontrol grubuna oranla çocukların benlik algısı ile öz saygı ve öz yeterlilik alt boyutlarına olumlu etki ettiği söylenebilir.

Deney grubu çocuklarının benlik algısı ön test-son test erişim düzeylerine bakıldığında son test puanlarının ön test puanlarına göre anlamlı düzeyde arttığı görülmektedir. Hem öz yeterlilik ve öz saygı alt boyutlarında hem de toplam benlik algısı puanında son test lehine anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre EKOP’ un öz yeterlilik ve öz saygı boyutları ile çocukların benlik algısına olumlu katkısının olduğu söylenebilir.

Benzer çalışmalara bakıldığında Demoulin (1998), “Kendimi Seviyorum” adlı programında kişiselleştirilmiş programda kullanılan öykü kitapları aracılığıyla anaokuluna devam eden çocukların benlik algısını geliştirmeyi hedeflemiştir. 12 hafta boyunca

öğretmenlerden kitabı kendi programlarına dâhil etmeleri ve ebeveynlerden de haftada en az üç kez kitap okumaları istenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre “Kendimi Seviyorum” isimli kişiselleştirilmiş program öz yeterlilik, öz saygı ve benlik algısının gelişiminde etkili bir programdır. Kuru Turaşlı ve Zembat da (2013) bu programdan yola çıkarak 12 haftalık sosyal-duygusal hazırlık programını geliştirmişlerdir. Kişiselleştirilmiş eğitim materyalleri kullanılarak sosyal-duygusal gelişim ve benlik algısı ile ilkokula hazırlık becerilerini geliştirmeyi hedefleyen programda elde edilen sonuçlar incelendiğinde hazırlanan programın benlik algısı, sosyal-duygusal uyum becerileri ile ilkokula hazır oluş becerilerini desteklediği görülmektedir. Pektaş (2022), 5-6 yaş grubundaki 26 çocuğun katılımıyla gerçekleştirdiği çalışmada öykü temelli ve aile katımlı sosyal-duygusal gelişim destek programının farklılıklara saygı becerileri ile benlik algılarına olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmalarda geliştirilen programlarda öykülerin de yer alması mevcut çalışmayla benzerlik göstermekte ve çalışmadan elde edilen sonuçları desteklemektedir.

Bununla birlikte, Ravid ve Sullivan-Temple (1992) farklı sosyoekonomik düzeylere sahip 3-6 yaş arasındaki çocuklar için tasarlanan 12 uygulamadan oluşan programın benlik algısına etkisini araştırmıştır. Elde edilen sonuçlara göre sosyoekonomik açıdan risk altında bulunan çocukların puanlarındaki artış üst sosyoekonomik düzeyde yer alan çocuklara göre daha fazla olmuştur. Bu çalışmanın dışında birçok çalışmada da çeşitli programların benlik algısını olumlu yönde desteklediğini ortaya koyan sonuçlara ulaşılmıştır (Kaufman vd., 2014; Uysal ve Kaya Balkan, 2015; Karaca ve Aral, 2017; Topcu Bilir, 2019; Bozkurt Polat vd., 2021; Önder vd., 2022).

Araştırmada kontrol grubu çocuklarının benlik algısı ön test-son test erişim düzeylerine bakıldığında puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Hem öz yeterlilik ve öz saygı alt boyutlarında hem de toplam benlik algısı puanında ön test-son test puanları arasındaki fark anlamlı değildir. EKOP’ un uygulanmadığı kontrol grubunda eğitim planlandığı şekilde devam etmiştir. Çocukların zengin okul deneyimleri benlik algılarının gelişimi üzerinde etkilidir (Karaca ve Aral, 2016). Bu nedenle öğretmenlerin öz yeterlilik ve öz saygıyı geliştirerek benlik algısını olumlu etkileyecek etkinliklere yer vermesi gerekmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuca göre araştırma süresi içinde kontrol grubuna uygulanan etkinliklerin benlik algısını yeterince desteklemediği düşünülmektedir.

EKOP uygulamaları sırasında çocukların davranışları incelendiğinde; okumaya başlamadan önce çocukların okunacak kitabı merakla bekledikleri, tahmin sorularıyla

dikkatlerini kitaba verdikleri gözlemlenmiştir. EKOP uygulamalarından önce yazar, çizer, yayınevi bilgilerine sahip değilken EKOP uygulamaları sırasında kitabın yazarını, çizerini, yayınevini merak edip sordukları ve aşına oldukları yayınevini logosundan tanıdıkları görülmüştür. İlk birkaç uygulamada birbirlerini dinlemekte zorlansalar da sonraki uygulamalarda birbirlerini daha iyi dinledikleri gözlemlenmiştir. Kitap ikinci kez okunduğunda kitapta geçen olayları anımsadıkları ve daha çok katılım gösterdikleri görülmüştür. Kitapla kendi hayatını bağdaştırdığında yaşantılarını anlatmaktan keyif aldıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrenilen kelimelere konuşmalarında yer verme, çevrelerinde gördükleri yazılara karşı ilgi duyma, harfleri tanıyarak kendisinin ya da aile üyesinin isminde yer alıp almadığını söyleme, noktalama işaretlerini fark etme, sesbilgisel farkındalık becerileri gibi erken okuryazarlık becerilerinde daha iyi duruma geldikleri görülmüştür.

Mevcut çalışmadan elde edilen bulgular ile benzer çalışmaların sonuçlarına dayanarak çocukların benlik algısını olumlu yönde etkileyebilecek kitapların seçilmesinin, EKOP sürecinde çocuklara sevdikleri ya da sevmedikleri durumlar, ilgileri, yetenekleri, başkalarından farklı olan yönleri, hikâye ile kendi hayatını bağdaştırabileceği sorulara yer verilmesinin benlik algısı üzerinde olumlu etkisinin olduğu düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara ve öğretmenlere öneriler getirilmiştir.

5.2.1. Araştırma sonuçlarına dayalı öneriler

- ✓ Ebeveynlere çocuklar ve yetişkinler için birçok kazanımı beraberinde getiren EKOP ile ilgili seminerler verilerek evde çocuklarına uygulamaları sağlanabilir.
- ✓ Öğretmenlere sınıflarında uygulamaları için EKOP ile ilgili hizmet içi eğitimler verilebilir.
- ✓ Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına EKOP ile ilgili eğitim verilebilir.

- ✓ EKOP sürecinde yetişkin, çocukların daha çok keyif alması için süreci sadece kitapla ilgili soru cevap şeklinde ilerlemesi yerine oyunlarla destekleyerek daha eğlenceli hale getirmelidir.
- ✓ Çocukların sınıf içinde duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri etkinliklere daha sık yer verilebilir.

5.2.2. Gelecek araştırmalara yönelik öneriler

- ✓ EKOP' un benlik algısına etkisini uzun dönemde inceleyen boylamsal çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Mevcut çalışma Sakarya ili Geyve ilçesinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 13 deney, 13 kontrol grubu olmak üzere toplamda 26 çocuktan elde edilen verilerle sınırlıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalar daha fazla katılımcıyla yapılabilir. Ancak daha çok çocukla çalışıldığında daha iyi verim alınabilmesi için grupların bölünmesi önerilmektedir.
- ✓ Bu çalışma sekiz hafta boyunca on kitabın ikişer kez okunmasıyla sınırlıdır. Çocuklara daha fazla katkı sunması açısından süreç uzatılarak bir dönem ya da bir yıl boyunca etkileşimli kitap okuma uygulamaları yapılabilir.
- ✓ EKOP ile geleneksel okuma yöntemi arasındaki farkı incelemek için aynı kitapların kullanıldığı deneysel çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Erken okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik bir programın benlik algısına etkisinin incelendiği deneysel bir çalışma yapılabilir.
- ✓ Benlik algısını geliştirebilecek çalışmalar ve bu çalışmalara eğitim ortamlarında yer verilmesiyle ilgili araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akoğlu, G. (2016). Uygulama adımları. C. Ergül (Ed.), *Etkileşimli Kitap Okuma Programı (EKOP)* içinde (ss. 25-54). Ankara: Eğiten Kitap.
- Akoğlu, G., Ergül, C. ve Duman, Y. (2014). Etkileşimli kitap okuma: korunmaya muhtaç çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkileri. *İlköğretim Online*, 13(2), 622-639. Erişim adresi: https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=bd626ba7-5095-4be3-9219-ab5d81228384%40redis291970409_AkologluG_ErgulC_Duman_Y_2014_Etkilesimli_kitap_okuma_Korunmaya_muhtac_cocuklarin_alici_ve_ifade_edici_dil_becerilerine_etkileri_Ilkogretim_Online_132_622
- Aktan Kerem, E. (2005). Okul öncesi dönemde fonolojik duyarlılık ve gelişimi. A. Oktay ve Ö. Polat Unutkan (Ed.), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* içinde (ss. 229-246). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Allor, J. H. ve McCathren R. B. (2003). Developing emergent literacy skills through storybook reading. *Intervention in School and Clinic*, 39(2), 72-79. doi: 10.1177/10534512030390020201
- Aram, D. ve Shapira, R. (2012). Parent-child shared book reading and children's language, literacy, and empathy development. *Rivista Italiana di Educazione Familiare*, 7(2), 55-65. Erişim adresi: <https://www.torrossa.com/en/catalog/preview/3007068>
- Arı, M. (2005). Türkiye'de erken çocukluk eğitimi ve kalitenin önemi. M. Sevinç (Ed.), *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* içinde (ss. 31-35). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Arslan Çiftçi, H. ve Uyanık Balat, G. (2018). Sosyal-duygusal gelişim değerlendirme ölçeği: 48-66 aylık çocuklar için uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 74-87. doi: inuefd.310000
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/302499>
- Aşıcı, M. (2010). Okul öncesinde dil ve okuryazarlık eğitimi. A. Oktay (Ed.), *İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları* içinde (ss.36-64). Ankara: Pegem Akademi.

- Balkış Baymur, F. (2017). *Genel psikoloji*. İstanbul: İnkılap.
- Baştürk, R. (2014). Deneme modelleri. A. Tanrıoğan (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde (ss. 31-57). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bee, H. ve Boyd, D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi*. (Çev. O. Gündüz). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Biber, K. (2014). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı, önemi ve temel ilkeleri. F. Gülaçtı ve S. Tümkiye (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi* içinde (ss. 25-76). Ankara: Pegem Akademi.
- Bibi, W. ve Ali, A. (2012). The impact of pre-school education on the academic achievements of primary school students. *The Dialogue*, 7(2), 152-185. Erişim adresi:
https://www.qurtuba.edu.pk/thedialogue/The%20Dialogue/7_2/Dialogue_April_June_2012_152-159.pdf
- Bozkurt Polat, E., Özbey, S., Köyceğiz Gözeler, M. ve Türkmen, S. (2021). Okul öncesi dönemdeki göçmen çocuklarda benlik algısı: Sosyal uyum ve beceri eğitiminin etkisi. *Göç Dergisi*, 8(2), 291-309. doi: 10.33182/gd.v8i2.781
- Bredenkamp, S. (2015). *Erken çocukluk eğitiminde etkili uygulamalar*. (Çev. H. Z. İnan ve T. İnan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (Çev. İ. D. Erguvan Sarıoğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cevher, F. N. ve Buluş, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 28-39. Erişim adresi:
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/30841112/4-libre.pdf?1392078271=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DOkul_onesesi_egitim_kurumlarına_devam_ede.

pdf&Expires=1675334081&Signature=OgRjy5a3ZXH50QkMvLYR4pTAzDoEZp4
nv21kAHoX378ZK10tbZuPjy8q8U~Wjh4caraGGLQNnLY~WiuMQiZ28x2D-
HHZOPakBK2Ui7SxfRN41mRXeY0OxqjygWL8LP-
nCYShTz82DXpqH6AOqMV79bkN-w7QDo4v-sl7P3e9Q~5AJu34Ht-HdUZcYM-
GJSmmOYJrAGbiaX4x8kA4ouVAZR-L9~7jqQWNO8c2ZFtjkcT2cvILJCAwpb4-
EQtirI7CsHZNczYThFEqm9XSr5Wg8JnPhTQblJQUQ209H8ZROslvaP~CnSBVtjo
m~RrRBBB-dBgSvyUyBjoSu7qAed4OtQ__&Key-Pair-
Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

- Cingi, M. A. (2022). *Etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin 60-72 aylık çocukların yaratıcılıklarına etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 741514).
- Collins, M. F. (2009). ELL preschoolers' English vocabulary acquisition from storybook reading. *Early Childhood Research Quarterly*, 25(1), 84-97. doi: 10.1016/j.ecresq.2009.07.009
- Coogle, G. C., Floyd, K. K. ve Rahn, N. L. (2018). Dialogic reading and adapted dialogic reading with preschoolers with autism spectrum disorder. *Journal of Early Intervention*, 40(4), 363–379. doi: 10.1177/105381511879788
- Cüceloğlu, D. (2007). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çabuk, B., Baş, T. ve Teke, N. (2021). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okuma yazma öğrenimine yansımalarına ilişkin ebeveyn algıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 233-268. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/858900>
- Çelebi Öncü, E. (2016). Etkileşimli kitap okumanın beş-altı yaş çocuklarının sosyal durumlara yaklaşımlarına etkisinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 489-503. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/205399/etkilesimli-kitap-okumanin-bes-alti-yas-cocuklarinin-sosyal-durumlara-yaklasimlarina-etkisinin-incelenmes>
- Çelenk, S. (2003). İlkokuma-yazma öğretiminde kuluçka dönemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 75-80. Erişim adresi: <http://acikerisim.ibu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12491/965/suleyman-celenk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Çelik, E. S. (2021). *Aile katılımı etkililişimli kitap okuma programının 5-6 yaş çocukların erken okuryazarlık becerilerine ve ev erken okuryazarlık ortamına etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 692829).
- Çelik, N. ve Daşcan, Ö. (2019). *Son değışikliklerle okul öncesi eğitimi programı ve etkinlik kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çetin, A. (2020). Okuryazarlığa bakış ve erken okuryazarlık. G. Uludağ ve T. Durmuş (Ed.), *Erken Okuryazarlık Eğitimi* içinde (ss. 25-51). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çetin, Ö. Ş., Gülhan, M. ve Katrancı, M. (2018). A study on the effect of pre-school education on early literacy skills. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(5), 201-221. doi: 10.15345/iojes.2018.05.014
- Demirutku, K. (2012). Sosyal psikolojik açıdan benlik bilgisi. <http://acikarsiv.atilim.edu.tr/browse/551/27.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Demoulin, D. F. (1998). Giving Kids a Good Emotional Start - What Head Start parents and teachers should know to ensure emotionally healthy children. <http://www.ilikeme.org/article1.html> adresinden erişilmiştir.
- Demoulin, D. F. (1999). A personalized development of self-concept for beginning readers. <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=d0e9ffc2-959f-462a-b422-dcc21f149f14%40redis> adresinden erişilmiştir.
- Deretarla Gül, E. (2004). *Anasınıfı öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin bakış açıları, sınıf içi kullanılan materyal ve etkinlikler ile çocukların okuma yazmaya ilgilerinin incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 156819).
- Dickinson, D. K. ve McCabe, A. (2001). Bringing it all together: the multiple origins, skills, and environmental supports of early literacy. *Learning Disabilities Research and Practice*, 16(4), 186-202. doi: 10.1111/0938-8982.00019
- Doğan, A. (2019). *Diyalojik okumanın beş-altı yaş çocukların erken okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 590514).

- Doyle, B. G. ve Bramwell W. (2006). Promoting emergent literacy and social–emotional learning through dialogic reading. *International Reading Association*, 59(6), 554-564. doi: 10.1598/RT.59.6.5
- Druten-Frietman, L., Strating, H., Denessen, E. ve Verhoeven, L. (2016). Interactive storybook-based intervention effects on kindergartners' language development. *Journal of Early Intervention*, 38(4), 212-229. doi: 10.1177/1053815116668642
- Durmuşçelebi, M. ve Akkaya, D. (2011). 2006 okul öncesi eğitim programının uygulanmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Kayseri ili örneği). *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(31), 255-272. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/219582>
- Efe, M. (2018). *Düşük sosyo-kültürel özellikteki okulöncesi dönem 48-66 ay çocuklarına etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığına etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 485969).
- Efe, M. ve Temel, F. (2018). Düşük sosyo-kültürel özellikteki okulöncesi dönem 48-66 ay çocuklarına etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığına etkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 257-283. doi: 10.24130/eccd-jecs.196720182257
- Elmonayer, R. A. (2013). Promoting phonological awareness skills of Egyptiankindergarteners through dialogic reading. *Early Child and Development and Care*, 183(9), 1229-1241. doi: 10.1080/03004430.2012.703183
- Er, S. (2016). Okulöncesi dönemde anne babaların etkileşimli hikâye kitabı okumalarının önemi. *Başkent University Journal of Education*, 3(2), 156-160. Erişim adresi: <http://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/66/51>
- Erdoğan, H. (2020). *Etkileşimli okuma modelinin anasınıflarında uygulanmasıyla ilgili öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 616183).
- Erdoğan, T. (2013). Okul öncesi dönemde okuma yazmaya hazırlık. T. Erdoğan (Ed.), *İlkokula (İlköğretime) Hazırlık ve İlkokul (İlköğretim) Programları* içinde (ss. 109-135). Ankara: Eğiten Kitap.
- Erdoğan, T., Özen Altınkaynak, Ş. ve Erdoğan, Ö. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlığa yönelik yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *İlköğretim*

Online, 12(4), 1188-1199. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/90457>

- Ergöl, C., Akoğlu, G., Karaman, G. ve Sarıca, A. D. (2017). Anasınıfında uygulanan etkileşimli kitap okuma programının sonraki okuma becerilerine etkisi: izleme alışması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 10(2), 191-219. doi: /10.5578/keg.27611
- Ergöl, C., Akoğlu, G., Sarıca, A. D., Karaman, G., Tufan, M., Bahap Kudret, Z. ve Deniz, Z. (2016). An adapted dialogic reading program for Turkish kindergarteners from low socio-economic backgrounds. *Journal of Education and Training Studies*, 4(7), 169-184. doi: 10.11114/jets.v4i7.1565
- Ergöl, C., Sarıca, A. D., ve Akoğlu, G. (2016). Etkileşimli kitap okuma: Dil ve erken okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde etkili bir yöntem. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(2), 193-206. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.246307
- Fırat, H. (2012). *Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarının korku ve şiddet öğeleri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 345841).
- Fleury, V. P. ve Schwartz, I. S. (2017). A modified dialogic reading intervention for preschool children with autism spectrum disorder. *Topics in Early Childhood Special Education*, 37(1), 16– 28. doi: 10.1177/0271121416637597
- Flynn, K. S. (2011). Developing children's oral language skills through dialogic reading: guidelines for implementation. *Teaching Exceptional Children*, 44(2), 8-16. doi: 10.1177/004005991104400201
- Ganotice, F. A., Downing, K., Mak, T., Chan, B. ve Lee, W. Y. (2017). Enhancing parent-child relationship through dialogic reading. *Educational Studies*, 43(1), 51-66. doi: 10.1080/03055698.2016.1238340
- Gizir, Z. ve Baran, G. (2003). Anaokuluna devam eden dört-beş yaş çocuklarında sosyal davranışların gelişimi ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 2(25), 118-133. Erişim adresi: <https://pdf.trdizin.gov.tr/pdf/VmloeE5PM0JUaDk3Wld4eGsyV0dCNUM3N3BnVUs1V09DT1NvVWptNUxzOUdHRIkxZjVjb2c0TGlkUVlUaTN1UkpoWGVUQjJiK21xMINGK3Y5eGZ2UGlKMG9HZmNlMVZLRW4yVWdiTnFlSWk4NjhQbWtHUm>

JjRTdnZzNHSE11Y01qaGlVZVVhT29BTGdMYStRbkRlNUZNSG5BckV5NHdh
YVBzMExSOUZHeDdhOS9ueG40Z2ZRYkM5NktobG1PcytxN0pqaWxCSFNITkZ
Ib0ZvSlIrNEREa0Z2bkoweENIaXh1WXJLZmlOeit1V1JVM3JzZUtPOWJWQkQ4
dFJxN25JWkROOHBISkk3THRqOUVBPT0

Göktaş, M. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin akademik benlik saygısı düzeyleri ile ders başarıları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 220324).

Gülay Ögelman, H. ve Karakuzu, E. (2016). MEB 2013 okul öncesi eğitim programında belirtilen öğrenme merkezlerinin uygulamaya yansımalarının incelenmesi: Aydın ili örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 73-98. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/232259>

Günindi, Y. (2011). Bağımsız anaokullarına ve anasınıflarına devam eden çocukların sosyal becerilerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 133-144. Erişim adresi: <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TVRFMk5qQTJOZz09>

Gürkan, T. (2016). Okul öncesi eğitim programı. R. Zembat (Ed.), *Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri* içinde (ss. 29-103). Ankara: Anı Yayıncılık.

Hargrave, A. C. ve Senechal, M. (2000). A book reading intervention with preschool children who have limited vocabularies: the benefits of regular reading and dialogic reading. *Early Childhood Research Quarterly*, 15(1), 75-90. doi: 10.1016/S0885-2006(99)00038-1

Holt, Y. ve Asagbra, E. (2021). Implementing dialogic reading intervention through community-based participatory research: A tutorial. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 52(1), 4–15. doi: 10.1044/2020_LSHSS-19-00100

Huebner, C. E. ve Payne, K. (2010). Home support for emergent literacy: Follow-up of a community-based implementation of dialogic reading. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 31(3), 195–201. doi:10.1016/j.appdev.2010.02.002

Işıkoğlu Erdoğan, N. ve Akay, B. (2015). Okul öncesi eğitimde hikâye okuma ve öğretmen sorularının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 34-46. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/181511>

- Işıtan, S. (2005). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 194380).
- Işıtan, S., Saçkes, M. ve Biber, K. (2020). Erken okuryazarlık becerilerinin ev ortamında desteklenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 284-298. doi: 10.33308/26674874.2020342154
- Jung, C. G. (2012). *Keşfedilmemiş benlik* (Çev. İ. Kırımlı). İstanbul: Sayfa Yayınları.
- Kahn, E. (1998). Carl Rogers, more relevant today than Freud. *PsychotherapyBulletin*, 33, 35-36. Erişim adresi: https://www.adpca.org/wp-content/uploads/2020/11/Carl-Rogers-More-Relevant-Today-than-Freud_Edwin-Kahn.pdf
- Kamil, M. L. ve Hiebert, E. H. (2005). The teaching and learning of vocabulary: Perspectives and persistent issues. E. H. Hiebert ve M. Kamil (Ed.), *Teaching and Learning Vocabulary: Bringing Scientific Research to Practice* içinde (ss.1-20). Mahwah, NJ: Erlbaum. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=v6aPAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1&dq=kamil,+hiebert&ots=Tn6xmueIlh&sig=RSB1Miip2aLzl2SyF43fhQTjeqg&redir_esc=y#v=onepage&q=kamil%2C%20hiebert&f=false
- Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum*, 4(14), 33-38. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/198102>
- Karaca, N. H. ve Aral, N. (2016). *Erken Çocuklukta Yaratıcılık ve Benlik Kavramı*. Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Karaca, N. H. ve Aral, N. (2017). Yaratıcı rahatlama çalışmalarının anaokuluna devam eden çocukların benlik kavramı ve motor yaratıcılığına etkisinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 10(1), 146-169. doi: 10.5578/keg.27768
- Kararımk, Ö. ve Aydoğan, D. (2020). Bireysel psikoloji: A. Adler. D. Gençtanırım Kurt & E. Çetinkaya Yıldız (Ed.), *Kişilik Kuramları* içinde (ss: 150-188). Ankara: Pegem Akademi.
- Karaman Benli, G. (2019). Erken okuryazarlık becerilerinin tarihsel gelişimi, kuramsal temelleri ve kapsamı. F. Temel (Ed.). *Dil ve Erken Okuryazarlık* içinde (ss. 10-34). Ankara: Hedef Yayıncılık.

- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (25. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kargın, T., Ergül, C., Büyüköztürk, Ş. ve Güldenoğlu, B. (2015). Anasınıfı çocuklarına yönelik Erken Okuryazarlık Testi (EROT) geliştirme çalışması. *Özel Eğitim Dergisi*, 16(3), 237-268. doi:10.1501/Ozlegt_00000000231
- Kargın, T., Güldenoğlu, B., ve Ergül, C. (2017). Anasınıfı çocuklarının erken okuryazarlık beceri profili: Ankara örneklemini. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(1), 61-87. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/285986>
- Kaufman, R., Rinehardt, E., Hine, H., Wilkinson, B., Tush, P., Mead, B., ve Fernandez, F. (2014). The effects of a museum art program on the self-concept of children. *Art Therapy*, 31(3), 118-125. doi: 10.1080/07421656.2014.935592
- Kenç, M. F. ve Oktay, B. (2002). Akademik benlik kavramı ve akademik başarı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 27(124), 71-79. Erişim adresi: <http://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5165/1291>
- Kerigan, B. (2018). *Okul öncesi dönem çocuklarına etkileşimli okuma yöntemiyle sosyal becerilerin kazandırılması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 528686).
- Kılınçcı, E. (2019). *Etkileşimli ve geleneksel kitap okuma yöntemlerinin okul öncesi dönem çocuklarının öyküleme ve resimleme becerilerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 550339).
- Kırımlı Taşkın, F. (2017). Çocuklar için boşanmaya uyum programının altı yaş çocuklarının benlik algısı kavramlarına etkisi (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 461467).
- Kim, Y. ve Riley, D. (2021). Accelerating early language and literacy skills through a preschool-home partnership using dialogic reading: a randomized trial. *Child & Youth Care Forum*, 50, 901-924. doi: 10.1007/s10566-021-09598-1
- Kuru, N. (2020). Erken çocukluk eğitiminin tanımı, kapsamı ve önemi. G. Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde (ss. 9-31). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Kuru, N. ve Koç Tüylü, D. (2021). İlkokula hazırlıkta erken okuryazarlık eğitimi. Ö. Polat (Ed.), *Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi* içinde (ss. 141-165). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuru Turaşlı, N. (2006). *6 yaş grubu çocuklarda “Benlik algısını desteklemeye yönelik sosyal-duygusal hazırlık programı”nın etkililiğinin incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 191705).
- Kuru Turaşlı, N. ve Zembat, R. (2013). 6 yaş grubu çocuklarda “Benlik algısını desteklemeye yönelik sosyal-duygusal hazırlık programı”nın etkililiğinin incelenmesi. *NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 1-16. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nevsosbilen/issue/19735/211136>
- Lever, R. ve Senechal, M. (2011). Discussing stories: On how a dialogic reading intervention improves kindergartners’ oral narrative construction. *Journal of Experimental Child Psychology*, 108, 1-24. doi:10.1016/j.jecp.2010.07.002
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Okul öncesi eğitim programı (36-72 aylık çocuklar için)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Neuman, S. B. ve Dickinson, D. K. (2018). *Erken okuryazarlık araştırmaları el kitabı*. (Çev. G. Akoğlu ve C. Ergül). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. (5. Baskı). İstanbul: Epsilon.
- Opel, A., Ameer, S. S. ve Aboud, F. E. (2009). The effect of preschool dialogic reading on vocabulary among rural Bangladeshi children. *International Journal of Educational Research*, 48(1), 12-20. doi: 10.1016/j.ijer.2009.02.008
- Önder, A., Gülay Ogelman, H. ve Göktaş, İ. (2022). Examining the predictive effect of teacher–child relationship on young children’s self-perception. *Early Child Development and Care*, 192(3), 362-369. doi: 10.1080/03004430.2020.1759574
- Özbay, Y. (2004). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Özen Altınkaynak, Ş. (2014). *Aile temelli okuma yazmaya hazırlık programının çocukların okuma yazmaya hazırlık becerilerine etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 363228).
- Özer, D. S. ve Özer, K. (2014). *Çocuklarda motor gelişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Pektaş, D. (2022). *Öykü temelli ve aile katılımlı sosyal duygusal gelişim destek programının çocukların farklılıklara saygı düzeyi ve benlik algısı üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 736606).
- Ping, M. T. (2014). Group interactions in dialogic book reading activities as a language learning context in preschool. *Learning, Culture and Social Interaction*, 3, 146–158. doi:10.1016/j.lcsi.2014.03.001
- Poyraz, H. ve Dere Çiftçi, H. (2011). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Rand, M. K. ve Morrow L. M. (2021). The contribution of play experiences in early literacy: expanding the science of reading. *Reading Research Quarterly*, 56(S1), 239-248. doi: 10.1002/rrq.383
- Ravid, R. ve Sullivan-Temple, K. (1992). Enhancing self-concept development in preschool children. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED344699.pdf>
- San Bayhan, P. ve Artan, İ. (2011). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Santrock, J. W. (2015). *Yaşam Boyu Gelişim*. (Çev. G. Yüksel). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sarıca, A. (2016). Kuramsal Temelleri. C. Ergül (Ed.), *Etkileşimli Kitap Okuma Programı (EKOP)* içinde (ss. 1-24). Ankara: Eğiten Kitap.
- Sarıca, E. (2013). *Ebeveynlerin sosyal sorun çözme yönelimi ile çocukların benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 321940).
- Sarıca, E. ve Yazıcı, Z. (2013). Ebeveynlerin sosyal sorun çözme becerileriyle çocukların benlik algısı arasındaki ilişki. *Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 91-103. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Zeliha-Yazici/publication/273275791_THE_RELATIONSHIP_BETWEEN_PARENTS_SOCIAL_PROBLEM_SOLVING_SKILLS_AND_CHILDREN_S_SELF-CONCEPT/links/5a01c420aca272e53ebcbb44/THE-RELATIONSHIP-BETWEEN-PARENTS-SOCIAL-PROBLEM-SOLVING-SKILLS-AND-CHILDREN-S-SELF-CONCEPT.pdf?_sg%5B0%5D=started_experiment_milestone&origin=journalDetail&_rtd=e30%3D#page=95

- Sarıca, Ö. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5 ve 6 yaş grubu çocuklarının benlik kavramlarının çeşitli sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 254019).
- Scurlock, D. (2015). Effect of occupation-based groups on self-concept of children aged 5-8: A pilot study. *Occupational Therapy In Health Care*, 29(1), 63-76. doi: 10.3109/07380577.2014.968942
- Senemoğlu, (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 21-30. Erişim adresi: <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1216-published.pdf>
- Serin, G. (2022). *Babaların etkileşimli kitap okuma süreçlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 732402).
- Sevinç, M. (2005). Okul öncesi dönemde okuma yazma kavramlarının gelişimi. M. Sevinç (Ed.), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* içinde (ss: 177-183). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sonnenschein, S. ve Munsterman, K. (2002). The influence of home-based reading interactions on 5-year-olds' reading motivations and early literacy development. *Early Childhood Research Quarterly*, 17, 318-337. doi: 10.1016/S0885-2006(02)00167-9
- Strickland, D. S., Morrow M. L., Neuman, S. B., Roskos, K., Schickedanz, A. J. ve Vukelich, C. (2004). The role of literacy in early childhood education, *The Reading Teacher*, 58(1), 86-100. Erişim adresi: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/44534742/The_Role_of_Literacy_in_Early_Childhood_20160408-4458-14ihamw-libre.pdf?1460113744=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DThe_Role_of_Literacy_in_Early_Childhood.pdf&Expires=1671980489&Signature=QzHis7bD2QT17xc7gOSDJGyH-rXAmUPiPZJp-now4pn3NfamqwlJnD65FIc~2yx9skDuxBFYNKG8pIXE-BR4h~hJn83UCHEEUr2qtubutxe3HZ9w5~8zs5SNALdCB0I3PgxiXwszil4zTibQaenFETsWrhe7mySCvvOnwFFXzdF8BkwG2AKaQxCutuAGj3nPeq-CBXxVs85osFaNJk50F6h0KtshCsUPwnV1S9r4HZcYPyfmfR8wlby45xbRsXDz49DY0eY40-ZsyHcgH1l3-

MGdLBMTl9KA0y5h2nwUT~jKliaM1UGM9SOIJXA6FWk4l8Fu05tFNzoFg2S-IY-Xfw__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum*, 6(22), 30-39. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/197991>
- Taş, E. A. (2022). *Ebeveyn destekli etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının erken okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 770379).
- Taşkın, N. (2017). İlkokula hazır olma. F. Turan ve A. İ. Yükselen (Ed.), *Çocuk Gelişimi 2: Okul Öncesi Dönemde Gelişim* içinde (ss.73-86). Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Tetik, G. ve Işıkoğlu Erdoğan, N. (2017). Diyaloğa dayalı okumanın 48-60 aylık çocukların dil gelişimine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(2), 535-550. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/303700>
- Topcu Bilir, Z. (2019). *Yaşam becerileri programının beş yaş çocuklarının yaşam becerileri, benlik algıları ve sosyal duygusal uyum düzeylerine etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 546178).
- Towson, J. A., Gallagher, P. A. ve Bingham, G. E. (2016). Dialogic reading: Language and preliteracy outcomes for young children with disabilities. *Journal of Early Intervention*, 38(4), 230–246. doi: 10.1177/1053815116668643
- Tozduman Yaralı, K. ve Güngör Aytar, F. A. (2019). Okul öncesi çocukların bilişsel tempolarına göre benlik algılarının incelenmesi. *Journal of Social Sciences and Education*, 2(2), 287-299. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/842947>
- Trawick-Smith, J. (2013). *Erken çocukluk döneminde gelişim (çok kültürlü bir bakış açısı)*. (Çev. B. Akman). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tür, G. ve Turla, A. (2005). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Ulaş, Ö. (2020). Kişilerarası ilişkiler kuramı: H. S. Sullivan. D. Gençtanırım Kurt ve E. Çetinkaya Yıldız (Ed.), *Kişilik Kuramları* içinde (ss: 232-266). Ankara: Pegem Akademi.

- Uslu, B. (2018). Kişilik gelişimi. Ç. Gür (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim (36-72 Ay)* içinde (ss. 171-203). Ankara: Pegem Akademi.
- Uysal, A. ve Kaya Balkan, İ. (2015). Sosyal beceri eğitimi alan ve almayan okul öncesi çocukların, sosyal beceri ve benlik kavramı düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Psikoloji Çalışmaları*, 35(1), 27-56. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/409008>
- Uzmen, S. ve Mağden, D. (2002). Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (15), 193-212. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2144>
- Üçok, S. B. ve Öztemür, G. (2020). Psikanalitik kuram: S. Freud. D. Gençtanırım Kurt ve E. Çetinkaya Yıldız (Ed.), *Kişilik Kuramları* içinde (ss: 66-101). Ankara: Pegem Akademi.
- Üstün, E. ve Akman, B. (2002). Korunmaya muhtaç çocukların benlik algısının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 229-233. Erişim adresi: <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/967-published.pdf>
- Wesseling, P. B. C., Christmann, C. A. ve Lachmann, T. (2017). Shared book reading promotes not only language development, but also grapheme awareness in German kindergarten children. *Frontiers in Psychology*, 8. doi: 10.3389/fpsyg.2017.00364
- Whitehurst, G. J. ve Lonigan C. J. (1998). Child development and emergent literacy. *Child Development*, 69(3), 848-872. doi: 10.1111/j.1467-8624.1998.tb06247.x
- WWC Intervention Report. (2015). Shared book reading. U. S. Department of Education. Erişim adresi: https://ies.ed.gov/ncee/wwc/Docs/InterventionReports/wwc_sharedbook_041415.pdf
- Yalavaç, N. (2020). *Etkileşimli kitap okumanın erken okuryazarlık becerilerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 628750).
- Yanbastı, G. (1990). *Kişilik Kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazır bulunuşluk durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*

- Yaşar, M. (2017). Okul öncesi dönemde sosyal duygusal gelişim. F. Turan ve A. İ. Yükselen (Ed.), *Çocuk Gelişimi 2: Okul Öncesi Dönemde Gelişim* içinde (ss.73-86). Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Yavuzer, H. (2011). *Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2018). *Çocuğunuzun ilk 6 yılı*. (36. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazgan İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik Kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yazıcıoğlu, T. (2021). Harf bilgisi. T. Kargın, D. Altun ve İ. B. Güldenoğlu (Ed.), *Değerlendirmeden Uygulamaya Tüm Yönleriyle Erken Okuryazarlık* içinde (ss. 97-116). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldız Bıçakçı, M., Er, S. ve Aral, N. (2017). Annelerin çocuklarına etkileşimli kitap okuma sürecine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 42(191), 53-68. doi: 10.15390/EB.2017.7164
- Yıldız Bıçakçı, M., Er, S. ve Aral, N. (2018). Etkileşimli öykü kitabı okuma sürecinin çocukların dil gelişimi üzerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 201-208. doi: 10.24106/kefdergi.375865
- Yılmaz, M. M., Özen Uyar, R. ve Aktaş Arnas, Y. (2020). Ev merkezli etkileşimli kitap okumanın 48-60 aylık çocukların duyguları anlama becerisine etkisinin değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 159-181. doi: 10.21764/maeuefd.646798
- Yılmaz, N. (2005). Türkiye’de okul öncesi eğitimi. M. Sevinç (Ed.), *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* içinde (ss. 12-17). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yurtbakan, E. ve Yurtbakan E. G. (2020). Okul öncesi öğrenci annelerinin etkileşimli okuma deneyimleri. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 10(2), 385- 400. doi: 10.16916/adad.1067697
- Zembat, R. (2005). Kurumda eğitim. A. Oktay ve Ö. Polat Unutkan (Ed.), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* içinde (ss.11-100). İstanbul: Morpa Yayınları.
- Zevenbergen, A.A. ve Whitehurst, G. J. (2003). Dialogic reading: A shared picture book reading intervention for preschoolers. A. V. Kleeck, S. A. Stahl ve E. B. Bauer (Ed.),

On Reading Books To Children: Parents and Teachers içinde (ss. 170-200). Mahwah, NJ: Routledge.

Zincirkıran, Z. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş grubu çocuklarının benlik kavramlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 250456).

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Veliler,

“Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Benlik Algısına Etkisinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım. Aşağıda yer alan formu doldurmanız araştırmama büyük katkı sağlayacaktır. Verdiğiniz bilgiler kimse ile paylaşılmayacaktır. Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Şeyma DEMİRCİ

Çocuğunuzun Adı Soyadı:

Cinsiyeti: Kız () Erkek ()

Doğum Tarihi:

Kardeş Sayısı: Tek Çocuk () Bir () İki () Üç () Dört ve daha fazla ()

Ailenin Kaçınıcı Çocuğu: İlk () İkinci () Üçüncü () Dört ve daha fazla ()

Okul Öncesi Eğitim Alma Süresi: İlk yılı () İki yıldır () Üç yıl ve daha fazla ()

Annenin Öğrenim Durumu:

İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Ön lisans mezunu ()

Lisans mezunu () Lisansüstü ()

Babanın Öğrenim Durumu:

İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Ön lisans mezunu ()

Lisans mezunu () Lisansüstü ()

Annenin Mesleği:

Ev Hanımı () İşçi () Devlet memuru () Serbest meslek ()

Babanın Mesleği:

Çalışmıyor () İşçi () Devlet memuru () Serbest meslek ()

Ailenin Aylık Toplam Geliri:

Çocuğunuza Kitap Okuma Sıklığınız:

Hiçbir zaman () Çok nadir () Ara sıra () Çoğunlukla () Her gün ()

Evinizde Çocuğunuza Ait Yaklaşık Kaç Kitap Var?

10 ve altı () 11-30 arası () 31-50 arası () 51-70 arası () 71-90 arası ()

91-110 arası () 111 ve üstü ()

Ek 2. Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Testi

DEMOULİN ÇOCUKLAR İÇİN BENLİK ALGISI TESTİ (5-6 YAŞ)

2. Öğretmenimle ailem hakkında konuştuğumda, ... hissederim.
10. Birisi, bana yapmakta zorlandığım bir faaliyeti yapabilmem için yardım ettiğinde, ... hissederim.
16. Oyun zamanı, arkadaşlarımla birlikteyken, ... hissederim.
24. Öğretmenimle, kendimle ilgili konuştuğumda, ... hissederim.
26. Ailem hakkında konuştuğumda, ... hissederim.

Ek 3. Uzman Görüş Formu

UZMAN GÖRÜŞ FORMU

Sayın Hocam,

Etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algılarına etkisinin inceleneceği tez çalışmasında bir okul öncesi eğitim kurumunda bir kitap haftada iki kez okunmak üzere toplamda 10 kitap ile 10 haftada okunarak araştırmanın uygulama süreci planlanmaktadır.

Ekte sunulan hikâye kitaplarını aşağıda verilen kitap değerlendirme formlarını esas alarak inceleyip görüşlerinizi paylaşmanızı rica ediyorum. Açıklama kısmında ise kitapla ilgili varsa ilave görüşlerinizi belirtmeniz bana kitap seçiminde yol gösterici olacaktır.

Değerli katkılarınız için çok teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Şeyma DEMİRCİ
Sakarya Üniversitesi
Okul Öncesi Eğitimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. KİTAPTA BULUNMASI GEREKEN BİÇİM VE İÇERİK ÖZELLİKLERİ

- Kapakta bulunan görseller çocukların dikkatini çekecek nitelikte olmalıdır.
- Kapakta bulunan görseller kitabın içeriği ile ilgili olmalıdır.
- Kitapta yer alan resimler ve yazılar çocuklar tarafından görülebilecek, algılanabilecek boyutta olmalıdır.
- Kitapta yer alan resimler canlı, yalın ve çocukların ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır.
- Sayfada yer alan resim ile yazı birbiri ile ilişkili olmalıdır.
- Hikâye çocukların ilgisini çekebilecek türde olmalıdır.
- Öğretimsel amaçlara ve eğitim programında yer alan kazanımlara uygun olmalıdır.
- Kullanılan dil günlük konuşma diline uygun, anlatımı akıcı olmalıdır.
- Kitapta noktalama işaretleri yer almalıdır.
- Kitabın bir teması olmalı, çocuklarda güven, mutluluk gibi duygular uyandırmalıdır.
- Kitap; çocuğun merak etmesine, hayal kurmasına, düşünmesine ve eğlenmesine fırsat verecek durumlar içermelidir.
- Olay örgüsü tutarlı bir sıra izlemelidir.

BİÇİM VE İÇERİK ÖZELLİKLERİ					
	KİTAP İSMİ	UYGUNDUR	KISMEN UYGUNDUR	UYGUN DEĞİLDİR	AÇIKLAMA
1	Acıkmadım Ki				
2	Ağaca Tırmanan İnek				
3	Akıllı Tilkinin Masalı				
4	Ayı Masalı				
5	Babamın Battaniyesi				
6	Banyo Yapmak İstemeyen Zürafa				
7	Ben Sandalye Değilim				
8	Boyutlar				
9	Bu Kış Kimse Üşümeyecek				
10	Dinozorlar Ne Kadar Büyüktü?				
11	Evini Arayan Kaplumbağa				
12	Farklı Ama Aynı				
13	Gümüş Fil Mamut Oldu				
14	Haydi Sayalım Elmalar				
15	Hindiba Tohumunun Büyük Hayali				
16	Kabuğuna Sıgmayan Yengeç				
17	Karamel'in Ağacı				
18	Karnı Acıkan Kedi				
19	Kırmızı Elma				
20	Kırmızı Kanatlı Baykuş				
21	Kısa Çoraplı Zürafa				
22	Küçük Meşe Palamudu				
23	Küçük Penguen Sudan Korkuyor				
24	Mavi Tutkunu Karga				
25	Pamuk Karardı				
26	Peynirli Börek				
27	Tavşancık ve Gece Macerası				
28	Tombik Ayı Acıkınca				
29	Yağmurlu Bir Gün				
30	Yapabilirim Yapabilirsin Yapabiliriz				
31	Yaramaz Penguenin Maceraları				
32	Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor				

2. EKOP UYGULAMA SÜRECİNE YÖNELİK ÖZELLİKLER

- Kitapta bulunan resimler üzerinde konuşulabilecek detaylara sahip olmalıdır.
- Olay örgüsü açık uçlu sorular sorulmasına imkân vermelidir.
- Çocukların günlük yaşamda duyma ve kullanma olasılığı bulunan ancak anlamını bilmedikleri sözcükler, deyimler, cümle yapıları içermelidir (Her kitap için 5 ila 10 arası sözcük belirlenebilir).
- EKOP uygulamaları erken okuryazarlık becerilerini geliştirmeye odaklandığından kullanılan kitap hedef sesbirimleri belirlemeye uygun olmalıdır.
- Kitapta çocuğun günlük hayatıyla ilişkilendirebileceği kısımlar bulunmalıdır.

	EKOP SÜRECİNE YÖNELİK ÖZELLİKLER				
	KİTAP İSMİ	UYGUNDUR	KISMEN UYGUNDUR	UYGUN DEĞİLDİR	AÇIKLAMA
1	Acıkmadım Ki				
2	Ağaca Tırmanan İnek				
3	Akıllı Tilkinin Masalı				
4	Ayı Masalı				
5	Babamın Battaniyesi				
6	Banyo Yapmak İstemeyen Zürafa				
7	Ben Sandalye Değilim				
8	Boyutlar				
9	Bu Kış Kimse Üşümeyecek				
10	Dinozorlar Ne Kadar Büyüktü?				
11	Evini Arayan Kaplumbağa				
12	Farklı Ama Aynı				
13	Gümüş Fil Mamut Oldu				
14	Haydi Sayalım Elmalar				
15	Hindiba Tohumunun Büyük Hayali				
16	Kabuğuna Sıgmayan Yengeç				
17	Karamel'in Ağacı				
18	Karnı Acıkan Kedi				
19	Kırmızı Elma				
20	Kırmızı Kanatlı Baykuş				
21	Kısa Çoraplı Zürafa				
22	Küçük Meşe Palamudu				
23	Küçük Penguen Sudan Korkuyor				
24	Mavi Tutkunu Karga				
25	Pamuk Karardı				
26	Peynirli Börek				
27	Tavşancık ve Gece Macerası				
28	Tombik Ayı Acıkınca				
29	Yağmurlu Bir Gün				
30	Yapabilirim Yapabilirsin Yapabiliriz				
31	Yaramaz Penguenin Maceraları				
32	Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor				

Ek 4. Etkileşimli Kitap Okuma ve Etkinlik Planları

DİNOZORLAR NE KADAR BÜYÜKTÜ?

Yazar: Anna Milbourne

Resimleyen: Serena Riglietti

Çeviren: Aslı Zülal

Yayınevi: TÜBİTAK

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Penguen (Sayfa: 1)	Uçamayan ama iyi yüzen, sırtı siyah, önü beyaz, deniz hayvanlarıyla beslenen bir deniz kuşu
2)Dinozor (Sayfa: 2)	Çok eskiden yaşamış, uzun kuyruklu, iri gövdeli karada yaşayan hayvan
3)Yeryüzü (Sayfa: 4)	Üzerinde yaşadığımız topraklar
4)Yaratık (Sayfa: 5)	Yaratılmış varlık
5)Çevik (Sayfa: 7)	Çok çabuk davranabilen
6)Pençe (Sayfa: 11)	Dört ayaklı yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları
7)Büsbüyük (Sayfa: 20)	Çok büyük
8)Upuzun (Sayfa: 20)	Çok uzun

Hedef sesbirim: /d/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam sekiz adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden dört tanesi ilk okumada kalan dört tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Ayrıca dinozor kelimesinden yola çıkarak hedef sesbirimi olarak /d/ sesi seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap, renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kitap kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Daha önce okunan kitaplardan dokunsal açıdan bir farklılık olup olmadığı sorulur. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan ayağa kalkıp zıplamalarını, resimlere geldiğinde ise oturmalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Bu hayvanın ismini biliyor musunuz?
- ✓ (Kuyruk gösterilerek) Bu neye ait olabilir?
- ✓ Sizce penguen dinozora ne diyor olabilir?
- ✓ Burası neresi olabilir?
- ✓ Sizce bu kitap ne ile ilgili olabilir?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Ardından yazar, çizer, yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Çevirmen bilgisi de verilir. Yazar, çizer ve çevirmenin resimleri çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladıklarından dolayı yazar, çizer ve çevirmene teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Ay Dede” tekerlemesi söylenir.

Ay Dede

Ay dede ay dede senin evin nerede?

Gökyüzünde gökyüzünde

Gökyüzünün neresinde?
Yıldızların arasında
Oradan bana baksana
Biraz bana el sallasana

OKUMA SIRASINDA

Tekerlemenin ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okunmaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırır.

Sayfa 1-6

Birinci sayfanın ilk cümlesi çocuklara okunur. Ardından penguen ile ilgili bilgi verilir. Farklı penguen resimleri çocuklara gösterilir. Okumaya devam edilir. İkinci sayfanın ilk cümlesi okunduktan sonra “Çocuklar, sizce Pipkin hangi sorunun yanıtını öğrenmek istiyor olabilir? Çocuklardan gelen cevapların ardından okumaya devam edilir. 3. sayfaya gelindiğinde çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak genişletilir ve çocukların tekrarlamaları sağlanır. İlk cümle okunduktan sonra “Sizce Pipkin’in annesi ona ne söylemiş olabilir?” sorusu sorulur. Cevaplardan sonra dördüncü sayfanın ilk cümlesi okunur. Yeryüzü kelimesi çocuklara açıklanır. Ardından kalan kısım okunur. “Sizce Pipkin eski zamanlara nasıl gitmiş olabilir?” diye sorulur. Beşinci sayfada Pipkin’in neyle karşılaştığı sorulur. Rengi, boyu, dişleriyle ilgili konuşulur. İlk cümle okunduktan sonra yaratık kelimesi açıklanır. Altıncı sayfada kaç dinozor gördükleri sorulur. O sayı kadar zıplamaları istenir.

Sayfa 7-12

7. sayfanın son cümlesi hariç metin çocuklara okunur. “Sizce Pipkin dinozora ne sormuş olabilir?” Sorusu sorulur. 8. Sayfadaki metin okunmadan önce dinozorun rengi, dişleri, boyu ile ilgili sorular sorulur. Önceki dinozorla farkları konuşulur. Dinozorlar birbirlerinden farklı. Peki, insanlar birbirinin aynısı mı? Hangi özelliklerimiz farklı, sadece dış görünüşlerimiz mi? Sevdiğimiz, hoşlanmadığımız şeyler aynı mı? Gibi sorularla benliğe ilişkin noktalara odaklanmaları sağlanır. 9. Sayfadaki metin okunmadan önce “Sizce dinozor Pipkin’e ne söylemiş olabilir?” diye sorulur. 11. Sayfanın ilk cümlesi okunduktan sonra dinozorun boyu, dişleri, ayakları, rengi ile ilgili konuşulur. Daha önceki sayfalardaki dinozorlarla karşılaştırılır. 11 ve 12. Sayfadaki metinler okunur. “Siz kocaman dişleri olan başka hangi hayvanlar biliyorsunuz?” diye sorulur.

Sayfa 13-21

13 ve 14. Sayfadaki dinozorun özellikleriyle ilgili konuşulur. Diğer dinozorlarla ilgili benzerlik ve farklılıklarına dikkat çekilir. 13 ve 14. Sayfadaki metinler okunur. Biz de bu dinozor gibi ağır ağır yürüyelim denilerek okumaya kısa bir süre ara verilir. 15. Ve 16. Sayfaya gelindiğinde Pipkin’in dinozora ne sorduğu ve dinozorun cevabının ne olabileceği sorulur. 17 ve 18. Sayfada kaç dinozor olduğu sorulur. Hep birlikte sayılır. O sayı kadar dizlere vurulur. 19. Sayfadaki metin okunmadan önce Pipkin’in nasıl dinozorlar gördüğü hatırlanır. Ardından metin okunur. 20. Sayfadaki büyüktü de büyüktü ifadesi yerine büsbüyüktü, uzundan da uzundu ifadesi yerine upuzundu kelimeleri söylenir. 21. Sayfada neler gördükleri sorulur. İlk cümle okunur. Ardından Pipkin’in sorusuna annesinin ne cevap verdiği sorulur. Anneniz size yemeğini bitir diyor mu? Sizce bunu neden söylüyor olabilir? Siz annenizin bu sözünü dinliyor musunuz? Annenizin yaptığı yemeklerden en çok hangisini seviyorsunuz? Soruları sorulur.

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Pipkin en çok neyi merak ediyordu?
- Siz neleri merak edersiniz?
- Bir şeyi merak ettiğinizde cevaba nasıl ulaşırsınız?
- Pipkin nasıl dinozorlar gördü?

Öğretmen, kitabın sonundaki posteri açar. Çocukların posteri incelemelerine fırsat verir.

- Pipkin posterde yer alan hangi dinozorları gördü?
- Dinozorlar birbirine benziyor mu, nasıl farklılıkları var?

- Sizce dinazorlar nasıl ses çıkarır?
- Hepsinin sesi aynı mıdır? Sizin sesleriniz birbirine benziyor mu?
- Size en ilginç gelen dinazor hangisi?
- Pipkin dinazorları görünce nasıl hissetmiş olabilir?
- Büsbüyük ve upuzun olan dinozora hangi ismi vermişsiniz?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

En Çok Beğendiğim Dinazor

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği ve Bireysel Etkinlik)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilisel Gelişim

Kazanım 20: Nesne grafiği hazırlar.

(Göstergeleri: Grafiği oluşturan nesneleri ya da sembolleri sayar. Grafiği inceleyerek sonuçları açıklar.)

Kazanım 4:Nesneleri sayar.

(Göstergeleri: İleriye doğru birer birer ritmik sayar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Kazanım 12: Yazı farkındalığı gösterir.

[Göstergeleri: Çevresindeki yazıları gösterir. Kendi isminde yer alan harfleri tanır. İsmindeki harf sayısını söyler.(Araştırmacı tarafından eklenmiştir.)]

Motor Gelişim

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Kalem kontrolünü sağlar. Çizgileri istenilen nitelikte çizer.)

Kazanım 5: Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.

(Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde dans eder.)

Materyaller: Kitabın arkasındaki dinazor posteri, farklı dinazor resimleri, çocukların isimlerinin yazılı olduğu kolyeler, öğretmenin kartondan kestiği çocuk sayısı kadar hazırlanmış dinazorlar, çocukların isimlerinde bulunan harflerin yazdığı dinazor dikenî şeklinde kartlar, küçük kâğıtlar, kalemler, şapka, içinde /d/ sesi ve başka seslerle başlayan kelimelerin olduğu torba.

Sözcükler: Dinazor, harf

Kavramlar: Ritmik sayma

Öğrenme Süreci

Son değerlendirme sorusundan sonra bizim gibi her dinazorun da bir ismi olduğundan bahsedilir. Posterdeki dinazorların isimleri okunur. Öğretmen, kitabın olduğu kutudan çıkardığı dinazor resimlerinin isimlerini okur. Çocukların tüm dinazor resimlerini incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen, çocukların isimlerinin yazılı olduğu kolyeleri çocuklara tek tek göstererek kendi ismine ait kartı bulmalarına rehberlik eder. Öğretmen her çocuğa kartondan kestiği dinazorları dağıtır. Ardından, her çocuğun isminde yer alan harflerin olduğu dinazor dikenî şeklindeki kartları yere dağıtır. Müzik açılır. Dans edilir. Müzik durduktan sonra her çocuk kendi ismine ait harfleri toplar ve dinazorun üstüne uygun şekilde yan yana dizer. İsimlerinin kaç harften oluştuğu sayılır. Kendi isimlerini küçük bir kâğıda yazarlar. Ardından öğretmen farklı dinazorlara ait resimleri büyük bir kartona yapıştırır. Her dinazorun isminde kaç harf olduğu tek tek sayılır. Her çocuk sırayla en beğendiği dinazorun yukarısına kendi isminin yazılı olduğu kartı yapıştırır. Daha sonra tüm isimler sayılır. En çok ve en az beğenilen dinazorlar belirlenir. Dinazorun hangi sesle başladığı sorulur. Başka /d/ sesiyle başlayan hangi kelimeler olduğu sorulur. Daire cevabından sonra haydi biz de el ele tutuşalım ve daire olalım denilerek diğer oyun etkinliğine geçilir. Öğretmen getirdiği şapkayı çocuklara gösterir. “Şimdi ben bir müzik açacağım. Müzik durana kadar sırayla bu şapkayı başımıza geçirip yanımızdaki arkadaşımıza

vereceğiz. Müzik durduğunda şapka kimdeyse o elimdeki torbadan bir kart çekecek ve bize ne olduğunu söyleyecek. Eğer /d/ sesiyle başlıyorsa duvarda asılı olan dinazor posterine yapıştırarak. Eğer /d/ sesiyle başlamıyorsa bir hayvan taklidi yapacak” denilerek oyun çocuklara anlatılır. Müzik açılır ve oyun başlar. Çocuk kartı seçtiğinde yazıyı ve d harfi varsa göstermesi istenir. Tüm çocukların oyuna katılması sağlanır. Kartlar bitene kadar oyun devam eder.

Değerlendirme

Posterdeki dinazorların isimlerini hatırlıyor musunuz?

En çok beğenilen dinazor hangisiydi?

Oynadığımız oyunun en çok hangi kısmını sevdiniz?

Öğretmen çocukları tek tek yanına çağırarak kartlardaki d harfini göstermelerini ister.

İsmi /d/ sesiyle başlayan tanıdıklarınız var mı?

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Kitaptaki figürlerin resimlerinin yanına bazı şekillerin olduğu küçük daireler yapıştırır. Bu daireler okuma sonrasındaki etkinlikte eşleştirme yapmak için kullanılacaktır. Okuma sırasında zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan dört tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Penguenin ismini hatırlıyor musunuz?
- ✓ Penguene /d/ sesiyle başlayan bir isim versek bu ne olurdu?
- ✓ Gördüğü dinazorlar birbirinin aynısı mıydı?
- ✓ Biz birbirimizle aynı mıyız?
- ✓ Hangi özelliklerimiz farklı/aynı?
- ✓ Sizin diğerlerinden en farklı olan özelliğiniz nedir?
- ✓ Pipkin eve döndüğünde nasıl hissetmiş olabilir?
- ✓ Pipkin eve gelince annesi ona ne söyledi?
- ✓ Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Hikâyeyi Canlandırılım

Etkinlik Çeşidi: Drama ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Dil Gelişimi

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.)

Kazanım 8: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.

(Göstergeleri: Dinledikleri/izlediklerini drama yoluyla sergiler.)

Bilişsel Gelişim

Kazanım 6: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.

(Göstergeleri: Nesne/varlıkları birebir eşleştirir.)

Materyaller: Kitabın içinden çıkan poster, 6 tanesi kitabın içindeki figürlere yapıştırılmış; 6 tanesi ise bir torbaya konmuş üzerinde daire, üçgen, kare, dikdörtgen, ay, yıldız resmi olan 12 adet küçük daire.

Sözcükler: Penguen, dinazor, yaratık, yeryüzü, büsbüyük, upuzun, çevik, pençe

Kavramlar: Daire, üçgen, kare, dikdörtgen

Öğrenme Süreci

Öğretmen posteri açarak çocukların görebileceği şekilde bir duvara asar. Çocuklara hikâyeyi canlandıracaklarını söyler. Bunun için torbaya koyduğu daireleri altı çocuğa sırayla çektirir. Çocuklar hangi şekli çektiyse kitaptan üstünde o şekil olan resim bulunur. Bu şekilde çocukların hangi role girecekleri belirlenir. Canlandırma yapılırken posterden yararlanılabilir. Öğretmen, hedef sözcükleri kullanmaları için çocuklara rehber olur. Arada sorular sorarak dinleyen altı çocuğun hedef sözcüklerin anlamına yönelik cümleler kurmalarını sağlar. Böylece öğrenilen sözcükler pekiştirilir. Canlandırma tamamlandıktan sonra diğer altı çocuğa torbadan kartlar çektirilir. Süreç önceki uygulamayla aynı şekilde devam eder.

Değerlendirme

Öğretmen, posteri de kullanarak hedef sözcükleri telaffuz etmeden bu sözcüklere yönelik açıklayıcı cümleler kurar. Çocukların sözcükleri tahmin etmeleri beklenir.

KÜÇÜK PENGUEN SUDAN KORKUYOR

Yazar: Rachel Elliot

Resimleyen: Karen Sapp

Çeviri: Anıl Ceren Altunkanat

Yayınevi: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Penguin (Sayfa: 1)	Uçamayan ama iyi yüzen, sırtı siyah, önü beyaz, deniz hayvanlarıyla beslenen bir deniz kuşu
2)Minnacık (Sayfa: 1)	Çok çok küçük
3)Dalga (Sayfa: 2)	Deniz, göl, ırmak gibi geniş su yüzeyinde rüzgârın etkisiyle oluşan kabartı
4)Okyanus (Sayfa: 2)	Çok büyük deniz
5)Fok (Sayfa: 2)	Tüylü derisi olan bir deniz canlısı
6)Nefesi kesilmek(Sayfa: 6)	Nefes alıp vermenin zorlaşması ya da durması
7)Tonton (Sayfa: 7)	Tombul ve sevimli
8) Savurmak (Sayfa: 7)	Havaya doğru atarak dağıtmak
9)Korkudan donakalmak (Sayfa: 10)	Çok korkarak ne yapacağını, nasıl davranacağını bilememek

Hedef sesbirim: /p/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam dokuz adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden beş tanesi ilk okumada kalan dört tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Hedef sesbirimi olarak /p/ sesi seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kitap kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan ayağa kalkmalarını, resimlere geldiğinde ise tekrar oturmalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Penguen sizce ne hissediyor olabilir?
- ✓ Penguen sizce neyin üstünde duruyor?
- ✓ Sizce suyun üzerinde ne yapıyor?

✓ Sizce bu kitapta neler anlatılıyor?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbetine katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Öğretmen, uzun bir kâğıda kitabın başlığını yazmıştır. Çocuklara gösterir ve başlığı tekrar okuduktan sonra kelimeleri keserek ayırır. Kaç parça olduğu sorulur. Kitabın adının dört kelimedenden oluştuğu söylenir. Parçalar tahtaya yapıştırılır. Her kelime için bir hareket bulunur. Küçük kelimesi söylendiğinde çocuklar çömelir. Penguen kelimesinde penguen gibi yürürler. Sudan kelimesinde yüzme hareketi yapılır. Korkuyor kelimesinde ise çocuklar yüzlerini korkuyormuş gibi yapar. Bu şekilde sözcükler somutlaştırılır. Ardından yazar, çizer, çevirmen ve yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazar, çizer ve çevirmenin resimleri çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladıklarından dolayı yazar, çizer ve çevirmene teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Beş Küçük Penguen” parmak oyunu oynanır.

Beş Küçük Penguen

Beş küçük penguen buzda yürüyormuş X2 (Bir elin parmakları açılır)
Şıpır şıpır ne güzel ses çıkarıyorlar X2 (Diğer elle avuç içine vurulur)
Dört küçük penguen buzda kayıyormuş X2 (Bir elin dört parmağı kolda gezdirilir)
Vuuuu ne kadar hızlı gidiyorlar X2 (Bir elin dört parmağı kolda gezdirilir)
Üç küçük penguen suda yüzüyormuş X2 (Bir elin üç parmağı açılır, diğer elle yüzme hareketi yapılır)
Şıp şıp şıp ne güzel su sıçratıyorlar X2 (Diğer elle avuç içine vurulur)
İki küçük penguen karda oynuyormuş X2 (Bir elin iki parmağı açılır)
Lapa lapa ne güzel karlar yağıyor hey X2 (parmaklar yukarıda aşağı doğru hareket ettirilir)
Bir küçük penguen eve gidiyormuş X2 (işaret parmağı açılır)
Mışıl mışıl ne güzel uykuya dalıyor X2 (iki el birleştirilip başın altına konur)

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okunmaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırılmıştır.

Sayfa 1-4

Çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Gelen yanıtlar genişletilir. Ardından penguenlerle ilgili bilgi verilir. Farklı penguen türlerinin resimleri gösterilir. Penguen kelimesinin hangi sesle başladığı sorulur. Başka /p/ sesiyle başlayan kelimelere örnek vermeleri istenir. Ardından ilk iki cümle okunur. Minnacık kelimesinin anlamı açıklanır. 3. Cümlede Yumuşacık bembeyaz bir vardı cümlesini çocukların tamamlaması beklenir. Sizler birbirinize benziyor musunuz? Hangi özellikleriniz birbirinize benziyor? Son cümle okunduktan sonra diğer penguenlerden farkının ne olabileceği sorulur. Gelen cevaplardan sonra “Peki, senin diğer çocuklardan farkın ne?” Sorusunun ardından ikinci sayfanın ilk cümlesi okunur. Minik pengueni göstermeleri istenir. Penguenin yanındaki hayvanın ne olduğu sorulur. Fok cevabı geldikten sonra kelime çocuklara açıklanır ve bilgisayardan resimleri gösterilir. Ardından ikinci cümle okunduktan sonra okyanus kelimesi açıklanır. Peki, siz nelerden hoşlanmazsınız? Sorusu sorulur. Gelen cevaplardan sonra sayfada yer alan son cümle okunur. Üçüncü sayfada kaç penguen olduğu ve ne yaptıkları sorulur. Penguen sayısı kadar eller birbirine ve dizlere vurulur. Ardından metin okunur. Dördüncü sayfada metin okunur. Son cümleyi çocukların tamamlaması beklenir. Minik Penguenin korktuğu şey neydi?

Sayfa 5-10

Beşinci sayfada penguenlerin ne yaptığı ve kaç penguen olduğu sorulur. Ardından penguen sayısı kadar zıplanır. Parkenin üzerindeki halı kaldırılır. Haydi, biz de bu penguenler gibi kayalım ve dans edelim denilerek okumaya kısa bir süreliğine ara verilir. Hareketli bir müzik eşliğinde dans edilir. Dansın ardından altıncı sayfadan okumaya devam edilir. Fok yavrusunun nerede olduğu sorulur. İlk kısım okunduktan sonra sendelemek kelimesini hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Hatırlamıyorlarsa kelime çocuklara açıklanır. Ardından ikinci kısım okunur. Nefesi kesilmek deyimi açıklanır. Sizce fok yavrusu minik pengüene ne söylüyor olabilir? Cevapların ardından ilk kısım okunur. Hangi oyunu oynadıkları çocuklara sorulur. Sayfadaki kalan metin okunur. 8, 9 ve 10. Sayfalar okunur. 10. Sayfada kaç balık olduğu sorulur. Minik penguen hangi oyunu oynarken kaymaya başladı? Minik penguen nereye düştü?

Sayfa 11-18

11. Sayfa okunur ve küçük penguenin ne hissettiği sorulur. Peki, suya düşmeden önce ne hissediyordu? 12. Sayfada neler gördükleri sorulur. Sizce kutup ayısı neden tek başına buz parçasının üzerinde duruyor? 13. Sayfa okunmadan önce “Sizce küçük penguen kutup ayısına ne demiş olabilir? Kutup ayısı ona ne cevap vermiştir? Soruları sorularak çocukların tahminleri alınır. Ardından metin okunur. 14. Sayfada küçük penguenin kutup ayısına ne demiş olabileceği sorulur. Ardından ilk iki cümle okunur. Sizce küçük penguen kutup ayısının ne hissettiğini nasıl biliyor? 15 ve 16. sayfa okunur. 17. Sayfa okunduktan sonra sizce her zamankinden daha çok eğlenmelerinin sebebi ne olabilir? Ardından 18. Sayfa okunur. Neden iyi ki arkadaşlarım yanımda demiş olabilir? Sizin arkadaşlarınız var mı? Arkadaşlarınızın isimleri neler?

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Diğer penguenlerden farklı olan özelliği neydi?
- Sizin diğer çocuklardan farklı olan özelliğiniz nedir?
- Küçük penguenin ne zaman nefesi kesilmişti?
- Tonton fok yavrusuyla ne oynadılar?
- Oyunun sonunda ne oldu?
- Minik kutup ayısı buzun üstünde neden tek başına duruyordu?
- Sizin korktuğunuz şeyler var mı?
- Bu korkularımızı nasıl yenebiliriz?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Penguenleri Besleyelim

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Dil Gelişimi

Kazanım7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

(Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Motor Gelişim

Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Yönergeler doğrultusunda yürür.)

Materyaller: Karton kutudan hazırlanmış ağız delinmiş iki adet penguen, kartondan kesilmiş üzerinde /p/ sesi ve başka seslerle başlayan nesnelerin resimlerinin olduğu balıklar, mavi çöp poşeti, balon, çalışma kâğıtları, kalemler

Sözcükler: Penguen

Kavramlar: Önünde-arkasında

Öğrenme Süreci

Öğretmen sınıfı oyuna hazırlamak için çocuklardan gözlerini kapatmalarını ister. Mavi çöp poşetini göl şekli vererek oyun alanının sonuna koyar. Renkli kartonlardan hazırladığı ve üzerinde resimler olan küçük

balıkları göl şekli verdiği poşetin üzerine dağıtır. Çocuklardan gözlerini açmalarını ister. Elinde karton kutudan hazırladığı penguenler vardır. Çocuklara, penguenlerin karnının çok aç olduğu söylenir. Onları nasıl doyurabileceğimiz sorulur. Çocuklardan gelen cevaplar doğrultusunda oyun etkinliğine geçilir. Balıkların üzerinde /p/ sesiyle ve başka seslerle başlayan resimler vardır. Çocuklara bu penguenlerin sadece kendi başlangıç sesleriyle başlayan balıkları yediği söylenir. Bacaklarının arasındaki balonla penguen yürüyüşü yaparak gölden bir balık alıp aynı şekilde geri dönüp penguenin ağzının içine atacakları söylenir. Oyun iki grup halinde oynanacaktır. /P/ sesiyle başlayan tüm balıklar bitene kadar oyun devam eder. Ardından penguenler alınır ve içindeki balıklar tek tek sayılır. Her kelime çocuklara gösterilerek hangi sesle başladığı tekrar edilir. /p/ sesiyle başlayan başka hangi kelimeler bildikleri sorulur. Oyun tüm çocuklar oynayana kadar devam eder. Tüm çocuklar oynadıktan sonra öğretmen kutunun altına daha önceden yapıştırdığı notu çıkararak “Aaaa çocuklar burada bir not var. Sizce içinde ne yazıyor olabilir? Diye sorar. Ardından not okunur. Notta: “Çocuklar sizin sayenizde karnımız doydular. Sizlere çok teşekkür ederiz. Sizler için küçük bir oyun hazırladık. Sizlerden sınıfta /p/ sesiyle başlayan nesneleri düşünmenizi istiyoruz. Bu nesnelerden birisinin arkasında sizin için bir sürpriz var” yazıyordu. Çocuklarla beraber sınıfta /p/ sesiyle başlayan nesneler düşünülür ve öğretmenin daha önceden perdenin arkasına koyduğu kâğıtlar hep birlikte aranır. Kâğıtlarda içinde p harfi olan kelimeler yazıyordu. En üstte p harfinin yazılışı yer almaktadır. Kâğıtlar bulunduktan sonra her çocuğa birer tane dağıtılır. Kâğıtların arkasında yazan yönergeye göre p harfleri kalemle daire içine alınır.

Değerlendirme

Penguen nasıl bir hayvan?

Penguenin ağzına hangi sesle başlayan balıklar attık?

Oynadığımız oyunun en çok hangi kısmını sevdiniz?

Etrafımızda /p/ sesiyle başlayan neler var?

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan dört tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Küçük penguenin diğer penguenlere benzeyen özellikleri nelerdi?
- ✓ Küçük penguen ne zaman korkudan donakalmıştı?
- ✓ Sizin hiç korkudan donakaldığınız zamanlar oldu mu?
- ✓ Küçük penguen yüzdüğünü nasıl fark etti?
- ✓ Hikâyemizin en çok beğendiğiniz yeri neresi?
- ✓ Küçük penguen kutup ayısına ne hissettiğini biliyorum demişti. Sizce bunu duyan kutup ayısı ne düşünmüş olabilir?
- ✓ Arkadaşlarınızla hangi oyunları oynamaktan hoşlanırsınız?
- ✓ Arkadaşlarınızla oyun oynadığınızda kendinizi nasıl hissedersiniz?
- ✓ Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Buzda Donalım

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği ve Bireysel Etkinlik)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Dil Gelişimi

Kazanım 3: Sözdizimi kurallarına göre cümle kurar.

(Göstergeleri: Düz, olumsuz, bileşik cümle kurar.)

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.)

Kazanım7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

(Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler.)

Motor Gelişim

Kazanım 5: Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.

(Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde dans eder.)

Materyaller: Kartondan çocuk sayısı kadar hazırlanan buz parçası (altında hedef sözcüklerin yer aldığı resimler bulunmaktadır), üzerinde papağan, palto, penguen, portakal, panda, park resimleri olan zar, çocuk sayısı kadar hazırlanmış kâğıt, ponpon, bant, yapıştırıcı

Sözcükler: Penguen, minnacık, dalga, okyanus, tonton, fok, nefesi kesilmek, korkudan donakalmak, savurmak

Kavramlar: Ters- düz

Öğrenme Süreci

Öğretmen, kartondan çocuk sayısı kadar hazırladığı buz parçalarının arkasına hedef sözcüklere ait görseller yapıştırmıştır. Öncelikle görsellerle ilgili çocuklarla konuşulur. Görsellerin altında yazılışları yazıyordur. Kelimelerin anlamları tekrar edilir. Ayrıca üzerinde /p/ sesi ile başlayan resimlerin olduğu zar çocuklara gösterilir. Hangi sesle başladıkları sorulur. Resimlerin altında kelimeler yazıyordur. Öğretmen kelimenin ilk harfini gösterir. Ardından buz parçaları sınıfın ortasına dağıtır. Çocuklara müzikle birlikte dans edecekleri, müzik durduğunda ise bir buz parçasının üzerine basıp donacakları söylenir. İlk hareket eden çocuk bastığı buz parçasını ters çevirecek ve arkasındaki resmin ne olduğunu söyleyecektir. Çocuktan kelimenin ilk harfini göstermesi istenir. Çocuk daha sonra zarı atacak ve gelen kelime hangisiyse o kelimenin ve üzerinde durduğu kelimenin olduğu bir cümle kuracaktır. Örneğin buzun altında dalga resmi vardır. Zar atılınca gelen resim ise palto olsun. “Dalga gelince paltom ıslandı.” Şeklinde bir cümle kurulabilir. Öğretmen gerekli yerlerde çocuklara destek olur. Kurulan cümleler tahtaya yapıştırılmış olan uzun kâğıtlara yazılır. Yazıldıktan sonra öğretmen cümleyi okur. Her kelimedede çocuklar bir kez alkışlar. Bu şekilde cümlelerin kaç kelimededen oluştuğu sayılır. Tüm çocuklar oyuna katıldıktan sonra öğretmen teker teker kâğıtları duvardan alarak çocuklara yazılanları okur. Okunan cümlelerin kime ait olduğu sorulur. Kâğıtlar çocuklara dağıtılır. Çocuklar kendi cümlesinde yer alan her kelimenin altına bir ponpon yapıştırır. Kaç ponpon yapıştırdıklarını söyledikten sonra oyun tamamlanır.

Değerlendirme

Cümle kurarken söyleyeceğimiz kelimeleri nasıl bulduk?

Bugünkü oyunda en çok beğendiğiniz kısım neresiydi?

Öğretmen, hedef sözcüklerle ilgili cümleler kurar. Ancak hedef sözcüğü söylemez o kısmı atlar. (Örneğin: Minik sudan korkuyor.)Çocuklardan cümleleri tamamlamalarını ister. Cümlelerdeki kelimeleri söylerken zıplar. Çocukların da onunla beraber zıplamalarını ister.

KARAMEL'İN AĞACI

Yazan ve Resimleyen: Victoria Cassanell

Yayınevi: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Sorun (Sayfa: 9)	Bir çözüm bulunması gereken durum
2)Kalabalık (Sayfa: 10)	Sayısı çok olan
3)Kunduz (Sayfa: 13)	Geniş kuyruğu olan, ağaçları kemirerek beslenen, akarsu çevresinde yaşayan bir hayvan
4)Baraj (Sayfa: 17)	İçme suyu sağlamak ya da bitkileri sulamak için su toplamaya yarayan engel.
5)Kıyı (Sayfa: 20)	Suyun karayla birleştiği yer

6)Sendelemek (Sayfa: 21)	Adım atarken dengesi bozularak düşecek gibi olmak
7)Sırlılık (Sayfa: 24)	Her yeri ıslak

Hedef sesbirim: /s/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam yedi adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden üç tanesi ilk okumada kalan dört tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Ayrıca kitabın içeriğinde /s/ sesiyle başlayan kelimeler olduğu için bu ses birimi seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan ayağa kalkmalarını, resimlere geldiğinde ise tekrar oturmalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Ayının yanında hangi hayvan var?
- ✓ Ayı ve kunduz neredeler?
- ✓ Ağaçta kaç tane kuş var?
- ✓ Sizce bu hikâyede ne anlatılıyor?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Ardından yazar ve yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazarın resmi çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladığından dolayı yazara teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Yavru Ayılar” parmak oyunu oynanır.

Yavru Ayılar

- Beş küçük yavru ayı oynamak için hazırlar (el gösterilir)
- Birincisi mutlu bir güne sahibiz dedi (başparmak hareket ettirilir)
- İkincisi biraz eğlenmek için hazırım dedi (işaret parmağı hareket ettirilir)
- Üçüncüsü ben sırtımı kaşıyacağım dedi (orta parmak hareket ettirilir)
- Dördüncüsü ben Zeynep ile oynayacağım dedi (yüzük parmak hareket ettirilir)
- Beşincisi ben Efe ile oynayacağım dedi (serçe parmak hareket ettirilir)
- Beş küçük yavru ayı kaçıyor (parmaklar oynatılarak eller arkaya saklanır)

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okumaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırır.

Sayfa 6-13

Hedef ses birimi /s/ harfi olarak belirlendiğinden kitapta /s/ harfiyle başlayan kelimeler vurgulanarak okunur. Çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Sizce bu resimde hangi mevsim yaşanıyor? İlkbahardan önce hangi mevsimi yaşarız? Ayılar kışın ne yapar? Sorularının ardından metin okunur. Acaba sizce Karamel’in derdi ne olabilir? Cevaplardan sonra 8. ve 9. sayfa okunur. Ardından son cümle okunur ve tek sorun cümleyi tamamlamaları istenir. Öğretmen 10. Sayfadaki metni okur. Resimde kaç ayı olduğu sayılır.

Çocuklardan ayağa kalkmaları ve 11 kez zıplamaları istenir. Ardından Karamel sizce bu ağaçta sırtını kaşımış mıdır? Diye sorulur. 12. Sayfaya gelindiğinde ilk cümle okunur. Karamel'in önünde kaç ayı var? Haydi, biz de beş kez alkış yapalım. Ardından ikinci cümle okunur ve Karamel'in kaçınıcı sırada olduğu sorulur. Çocuklarla birlikte sayılır. Son cümle de okunduktan sonra önünde kaç ayının kaldığı sorulur. Karamel beklerken biz de sırtı kaşınan ayının oyununu oynayalım diyerek Onur EROL' un Karamela Sepeti kitabında yer alan "Ayı" şarkısını çocuklara açar. Öncelikle seçtiği bir çocukla şarkının sözlerine uygun hareketler yapılır. Ardından çocuklar ikiyeşerli gruplar halinde hareketleri yaparlar. Çocuklar yerlerine oturur ve okumaya devam edilir. 13. Sayfadaki metin okunur. Ardından "Ağacın arkasında duran hayvanı hatırlıyor musunuz? Kitabımızın kapağında resmi vardı." Kunduz cevabını vermeleri beklenir. Öğretmen kunduzla ilgili bilgi verir ve çocuklara bilgisayardan resimlerini gösterir. Sizce kunduz ne yapıyor olabilir? Peki, neden ağacı kesiyor?

Sayfa 14-21

14 ve 15. Sayfadaki resimde Karamel'in ne hissettiği sorulur. Sizce Karamel şimdi ne yapacak? 16. Sayfa gösterilerek; "Sizce kunduz ne söylemiş olabilir? Sorusunun ardından metin okunur. Peki, kunduz ona ne söylemiş olabilir? Sorusundan sonra metin okunur. Baraj kelimesinin anlamı sorulur. Çocuklara açıklanır ve birkaç resim gösterilir. 18. Sayfada ilk cümle okunur. Sizce Karamel neden uygun değil dedi? 2. Ve 3. Cümle okunur ve son cümleyi çocukların tamamlaması beklenir. Sizce ayıcık neden utanmış olabilir? 19. Sayfadaki tabelada sizce ne yazıyor olabilir? Sorusunun ardından ilk cümle okunur. İkinci cümleyi çocukların tamamlaması beklenir. 20. Sayfada kunduz sizce nereyi gösteriyor? Ardından metin okunur. 21. Sayfanın ilk cümlesi okunur ve hiç ağaca tırmanıp tırmanmadıkları sorulur. Ardından kalan metin okunur. Sonra..... sizce ne oldu?

Sayfa 22-29

Karamel nereye düştü? 22 ve 23. Sayfalar gösterilir ve kaç balık olduğu sorulur. 24. Sayfada ilk metin okunur. Ardından kunduzun ona ne söylediğini tahmin etmeleri istenir. 25. Sayfada Karamel'in ne hissettiği sorulur. Peki, sizce neden bu kadar şaşkın? 26. Sayfada kunduzun ne yaptığı sorulur. Metin okunur ve son cümleyi çocukların tamamlaması beklenir. 27. Sayfada ilk cümle okunur. Siz hiç birisine iyilik yaptınız mı? İyilik yaptığınızda ne hissettiniz? Sizce Karamel kunduzla nasıl bir iyilik yapacak? Ardından metnin kalan kısmı okunur. 29. Sayfada sizce karamel ve kunduz ne konuşuyorlar? Metnin ilk cümlesi okunur ve ağacını çocuklardan tamamlamaları istenir. Hatırlıyor musunuz kunduz Karamel'in ağacını neden almıştı? Metnin kalan kısmı okunur.

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Hikâyemizde /s/ sesiyle başlayan hangi kelimeler vardı?
- Kunduzla /s/ sesiyle başlayan bir isim versek bu ne olurdu?
- Karamel'in sıkıntısı neydi?
- Neden sırtını kendisi kaşımadı?
- Karamel kaşınırken kunduz ne yaptı?
- Peki, neden baraj yapıyor olabilir?
- Kunduz'un bu iyiliğine karşılık Karamel ne yaptı?
- Karamel ve kunduz çok iyi arkadaşlar. Sizin de böyle arkadaşlarınız var mı?
- Arkadaşlarınızla en çok ne yapmak istersiniz?
- Hikâyede en çok sevdiğiniz kısım neresiydi?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Soru İşareti, Ünlem İşareti ve Nokta Avcıları

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri
Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Dil Gelişimi**Kazanım 3: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.**

(Göstergeleri: Düz cümle kurar. Soru cümlesi kurar.)

Kazanım 12: Yazı farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Yazılı materyallerde noktalama işaretlerini gösterir.)

Motor Gelişim**Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.**

(Göstergeleri: Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.)

Materyaller: Nokta, ünlem ve soru işareti kolyeleri; üzerinde nokta, ünlem ve soru işaretleri olan zar; üzerinde 3 sıra halinde nokta, ünlem, soru işareti olan büyük boy siyah çöp poşeti, Karamel'in Ağacı hikâyesinin bazı sayfalarının fotokopileri.

Sözcükler: Nokta, ünlem işareti, soru işareti

Kavramlar: Başlangıç- bitiş

Öğrenme Süreci

Öğretmen değerlendirme sorularının ardından sınıftan dışarı çıkar ve kolyeleri takarak tekrar sınıfa girer. Çocuklara kendisindeki değişikliğin ne olduğunu sorar. Ardından bu kolyelerle bir oyun oynayacaklarını söyler. Önce nokta kolyesini tanıtır. “Cümle bittiğinde nefes almamız gerekir. Nokta bize nefes almamız gerektiğini hatırlatır. Noktayı görünce biraz bekler nefes alır okumaya öyle devam ederiz.” şeklinde açıklama yapar. Kitap merkezinden seçtiği bir kitaptan noktaları çocuklara gösterir ve cümleleri okur. Ardından çocuklara Karamel'in Ağacı isimli kitaptan çektiği fotokopileri dağıtır. Çocuklar buradaki noktaları bulur ve daire içine alır. Sonrasında öğretmen soru işareti kolyesini çocuklara gösterir. Soru sorduğumuzda cümlelerin sonunda soru işaretinin yer aldığı çocuklara açıklanır. Kitap merkezinden seçtiği bir kitaptan soru işaretlerini çocuklara gösterir ve cümleleri okur. Ardından çocuklara Karamel'in Ağacı isimli kitaptan çektiği fotokopilerde bulunan soru işaretlerini daire içine almalarını söyler. Ardından ünlem işareti kolyesi çocuklara gösterilir. Korktuğumuzda, şaşırdığımızda ya da heyecanlandığımızda cümlelerin sonuna ünlem işareti konduğundan bahsedilir. Kitap merkezinden seçtiği bir kitaptan ünlem işaretlerini çocuklara gösterir ve cümleleri okur. Ardından çocuklara Karamel'in Ağacı isimli kitaptan çektiği fotokopilerde bulunan ünlem işaretlerini daire içine almalarını söyler. Öğretmen getirdiği büyük siyah poşeti sınıfın zeminine serer. Çöp poşetinin üzerinde 3 sıra halinde noktalama işaretleri vardır. Öğretmen sınıftan üç çocuk seçer. Her çocuk sırayla zarları atar. Zarda hangi işaret geldiyse o kolyeyi çocuklara takar. Eğer aynı noktalama işareti gelirse çocuk zarı tekrar atar. Çıkan işarete göre başlangıç noktasına geçer. Her çocuk başlangıç noktasına geçtikten sonra çocuklar sırayla zarları tekrar atar. Birinci çocuk zarı attığında ünlem işareti geldiyse başlangıç noktasında ünlem işaretinde duran çocuk iki kez çift ayakla zıplar. İkinci ve üçüncü çocuk da zarı atar ve gelen işarete göre çocuklar ilerler. Bitiş noktasına ilk ulaşan çocuk kendi kolyesinde bulunan noktalama işaretine uygun bir cümle kurar. Öğretmen cümleleri tahtaya yazar. Her çocuk oyuna katılana kadar süreç devam ettirilir.

Değerlendirme

Değerlendirme sürecinde tahtaya yazılan cümleler tek tek okunarak kime ait olduğunu bulmaları istenir.

Öğretmen bir cümle söyler. Sonuna hangi noktalama işareti gelecekse o kolyeyi takan çocuklar oldukları yerde zıplar.

Oyunun en çok hangi kısmında eğlendiniz?

Zarla başka nasıl oyunlar oynayabiliriz?

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan dört tanesi

bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Hikâyemizde hangi mevsim yaşanıyor?
- ✓ Kunduz neden ağacı kesti?
- ✓ Uygun ağacı bulana kadar diğer ağaçları neden beğenmediler?
- ✓ Ağacın tepesine çıkınca Karamel ne yaptı?
- ✓ Suyu düşünce Karamel'e ne oldu?
- ✓ Siz yardıma ihtiyacı olan birisine yardım ettiniz mi? Neler hissettiniz?
- ✓ Karamel baraj yapımında kunduza yardım edince kunduz Karamel'e ne dedi?
- ✓ Sizin hiç sırtınız kaşındı mı?
- ✓ Siz sırtınızı nasıl kaşırsınız?
- ✓ Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

/S/ Sesi Ağacı

Etkinlik Çeşidi: Oyun, Türkçe ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Motor Gelişim

Kazanım 1: Yönergeler doğrultusunda yürür.

(Göstergeleri: Engelin üzerinden atlar. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.)

Kazanım 2: Denge hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.)

Materyaller: Kartondan hazırlanan büyük ağaç, /s/ sesiyle başlayan nesnelere ait resimler (saat, sandalye, süt, sinek, su, simit, salıncak, sekiz, süpürge, süs, ses, sokak), /s/ sesiyle başlamayan nesnelere ait resimler (ağaç, ayı, kunduz, odun, kuş, bal, arı, çiçek), içinde kunduz, baraj, kıyı, sendelemek, sorun, sırlılık, kalabalık kelimelerini anlatan resimlerin olduğu zarf.

Sözcükler: Kunduz, baraj, kıyı, sendelemek, sırlılık, kalabalık, sorun

Kavramlar: Üstünde-altında

Öğrenme Süreci

Öğretmen, sınıfa kartondan hazırladığı büyük ağacı getirir ve duvara asar. Bu ağacın /s/ sesi ağacı olduğunu söyler. Bu ağaçta sadece /s/ sesiyle başlayan nesneler yetişmektedir. Öğretmen öncelikle birkaç örnek vererek birkaç nesnenin resimlerini çıkarır. /s/ sesiyle başlayan resimleri ağaca tek tek asar. Ayrıca yanında /s/ sesiyle başlamayan nesnelere ait resimler de vardır. Hepsini masaya dizer. Oyun için bir düzenek hazırlar. Çocuklar önce bir ipin üzerinde yürürler. Ardından çift ayakla sıçrayarak ilerler ve engelin üzerinden atlayıp /s/ sesiyle başlayan nesneyi ağaca yapıştırırlar. Çocuklar oyunu ikiye bölünmüş gruplar halinde oynar. Tüm çocukların katılımı sağlandıktan sonra oyun sonlandırılır. Öğretmen, çocuklara bir sürprizi olduğunu söyler. Bisküviden hazırladığı çikolatalı topları sınıfa getirir. Her çocuk renkli pasta süsleriyle kendi yiyeceği topu süsle bular. Ardından çikolatalı topları afiyetle yerir. Sınıf toparlanırken öğretmen daha önceden tepsinin altına yapıştırdığı zarfı şaşıracak çocuklara gösterir ve zarfta neler olabileceğini sorar. Öğretmen zarfı açtıktan sonra içinden hedef sözcüklere ait resimlerin olduğu kartları çıkarır. Çocuklara bu sözcükleri

hatırlayıp hatırlamadıklarını sorar. Her resim çocuklara açıklandıktan sonra seçtiği bir resimle ilgili çocuklara o kelimeyi söylemeden açıklama yapar. Çocukların hangi sözcüğü anlattığını bulmalarını ister. Tüm sözcükler bitene kadar oyun devam eder.

Değerlendirme

Çocuklara hedef sözcüklerin hikâyede nasıl geçtiği sorulur? Örneğin, kunduz Karamel'in ağacını neden kesti?

Sendelemek kelimesiyle ilgili de soru sorulduktan sonra “Sizce bu kelime hangi sesle başlıyor?”

Ağaca hangi nesnelerin resimlerini astık?

Sizin çevrenizde ismi /s/ sesiyle başlayan tanıdıklarınız var mı?

Oyunumuzda en çok hangi kısmı beğendiniz?

FARKLI AMA AYNI

Yazan ve Resimleyen: Feridun Oral

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Sürü (Sayfa: 1)	Çok fazla hayvanın bir arada gezmesine denir.
2)Çoban (Sayfa: 1)	Sığır, keçi gibi sürüleri otlatan, onların başında duran kimse.
3)Otlak (Sayfa: 1)	Üstünde büyüyen çeşitli otları, hayvanların yediği yer.
4)Yamaç (Sayfa:1)	Dağın, tepenin herhangi bir yanı.
5)Oğlak (Sayfa: 4)	Keçinin yavrusu.
6)Ağıl (Sayfa: 6)	Koyun, keçi gibi hayvanların gece kalması için yapılmış, tahtalarla ya da duvarla çevrili yer.
7)Heybe (Sayfa: 8)	Yünden yapılmış torba.
8)Kaval (Sayfa: 10)	Daha çok çobanların çaldığı boruya benzer büyük düdük.

Hedef sesbirim: /o/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam sekiz adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden dört tanesi ilk okumada kalan dört tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Hedeflenen sözcüklerden birkaçı “o” sesiyle başladığı için bu ses birimi seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan alkışlamalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Kapakta kaç tane keçi var?
- ✓ Keçilerin hepsi aynı mı?
- ✓ Farklılıkları neler?
- ✓ Sizce bu keçi neden tekerlekli alete binmiş olabilir?
- ✓ Sizce bu hikâyede ne anlatılıyor?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Yazar ve çizerin aynı kişi olduğundan bahseder ve ismini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazar ve çizerin resmi çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladığından dolayı yazara teşekkür edilir ve alkışlanır. Yayınevi bilgisi de verildikten sonra “Sayalım” parmak oyunu oynanır.

Sayalım

Haydi; bir, iki, üç diye sayalım. (parmaklar sırayla sayılır)

Dördü, beşi, altıyı unutmayalım. (parmaklar sırayla sayılır)

Yedi, sekiz, dokuzu cebime attım. (parmaklar sırayla sayılır. Eller arkaya saklanır)

On deyince hep birlikte alkışlayalım. On. (parmaklar açık bir şekilde eller kaldırılır ve alkışlanır)

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okunmaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırılmıştır.

Sayfa 1-6

Birinci sayfadaki metnin ilk cümlesi çocuklara okunur. Ardından çobanı ve sürüyü göstermeleri istenir. Çoban ve sürünün ne anlama geldiği sorulur. Öğretmen, çocukları dinledikten sonra “çoban” ve “sürü” kelimelerini açıklar. Başka hayvanların da sürüler halinde gezdiğini söyler. Çocuklara bilgisayardan sürü resimleri gösterir. Hayvanların neden sürü halinde dolaştığını sorar. Metnin kalan kısmı okunduktan sonra şu soruları sorar: Resimde kaç tane keçi var? Haydi, biz de on yedi kez zıplayalım. Keçiler hangi renklerde? Resimde başka hangi hayvanlar var? EKOP sürecine uygun olarak, çocuklardan gelen cevaplar genişletilerek tekrar etmeleri sağlanır. Dördüncü sayfada ilk cümle okunur. Oğlak kelimesinin anlamı açıklanır. “Oğlak” kelimesinin hangi sesle başladığı sorulur. “o” sesiyle başlayan başka hangi sözcükler var? Çocukların cevaplarının ardından ikinci cümle okunur. Sizce diğer yavruardan farkı ne olabilir? Kalan kısım okunduktan sonra “Sizce bu durumda anne keçi ne hissediyor olabilir?” sorusu sorulur. Beşinci sayfaya gelindiğinde resimde neler gördükleri sorulur. Resimdeki hayvanlar hep birlikte sayılır. Eller hayvan sayısı kadar alkışlanır. Resimde görünen vaktin sabah mı yoksa akşam mı olduğu sorulur. Ardından metin okunur. Çoban yavruyu neden kucağına almıştı hatırlıyor musunuz? Sorusu sorulur.

Sayfa 7-12

Yedinci sayfada ilk iki cümle okunduktan sonra “otlak” kelimesinin ne anlama geldiği sorulur ve çocukların cevaplarının ardından kelime açıklanır. Sekizinci sayfada oğlağı göstermeleri istenir. Kalan kısım okunduktan sonra, siz ne olduğunda eğlenirsiniz? Sorusu sorulur. Dokuzuncu sayfada oğlağın nerede olduğu sorulur. Onuncu sayfadaki metin okunur. Sizce bu hayaline ulaşabilecek mi? Nasıl? Siz neler hayal edersiniz? Soruları sorulur. 11. sayfadaki resimlerin neye ait olabileceği sorulur. Metin okunur. Sizce çoban kestiği dallarla ne yapacak?

Sayfa 13-18

Metin okunmaya başlamadan önce çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Ardından metin okunur. 16. Sayfadaki metin okunur. Son cümleden sonra “Neden sevinçle meliyor?”, “Sevinçle, üzülerek, korkarak, şaşırarak melemek nasıl olur?” Soruları sorularak çocukların öykünmelerine fırsat verilir. 18. Sayfada kaç tane hayvan olduğu sorulur. Hayvan sayısı kadar zıplanır. Metin okunur. kanatlanmış küçük bir gibiydi. Cümlesini tamamlamaları beklenir.

Sayfa 19-24

19. Sayfada yer alan resimdeki hayvanlarla ilgili betimleyici sorular sorulur. Hayvanlar hangi renklerde? Kirpinin önünde hangi hayvan var? Karga nerede? En öndeki hayvan hangisi? Sorularının ardından metin okunur. 21. Sayfada metin okunur. “Çoban ona daha büyük bir yapmıştı.” Cümlesini tamamlamaları istenir. Bisikleti hangi ağacın dallarından yapmıştı hatırlıyor musunuz? Metnin kalan kısmı da okunur. Sizin çok sevdiğiniz arkadaşlarınız var mı? Onlarla neler yaparsınız? 23. Sayfada neler gördükleri sorulur. Ardından metnin ilk cümlesi okunur. Biri siyah diğeri Cümlesini tamamlamaları istenir. Son cümle

okunduktan sonra annelerinden farklı ve aynı olan özelliklerini bulmaları istenir. Peki, siz annelerinizle aynı mısınız yoksa farklı mı? Hangi özellikleriniz aynı, hangileri farklı? Soruları sorularak okuma sonlandırılır.

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Hangi hayvanın yavrusuna oğlak denir?
- Oğlakların koşup oynadığı, beslendiği yerin adı nedir?
- Yeni doğan yavru oğlağın diğer oğlaklardan farkı neydi?
- Oğlak neyi hayal ediyordu?
- Çoban yavru oğlağın yürümesi için ona ne yaptı?
- Yavru oğlak bisikletle yürümeyi nasıl başardı?
- Yavru oğlak bisikletle yürüdükten sonra ilk nereye gitti?
- Keçinin kaç yavrusu oldu? Yavrular birbirinin aynısı mıydı?
- Sizin diğer çocuklardan farklı özellikleriniz neler?
- Sarmaşıktan kurtardığı keçi hangi renkti?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Balonları Patlatıyoruz, O Sesini Buluyoruz

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Motor Gelişim

Kazanım 2: Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Bireysel ve eşli olarak nesneleri kontrol eder.)

Dil Gelişimi

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.)

Materyaller: Çocuk sayısı kadar şişirilmiş renkli balon, balonların içine gizlenmiş o sesiyle başlayan (ocak, orman, oğlak, otlak, oyuncak, okul) ve o sesiyle başlamayan nesnelerin (inek, inci, ayna, atkı, elma, emzik) resimleri

Sözcükler: Oğlak, otlak

Kavramlar: Aynı-farklı

Öğrenme Süreci

Öğretmen, çocuk sayısı kadar şişirilmiş balonu sınıfın zeminine karışık bir şekilde bırakır. Balonların içinde /o/ sesiyle başlayan 6 kelime ve /o/ sesiyle başlamayan 6 kelimeye ait resim vardır. Müzik açılır. Balonlar havaya atılarak serbest oyun oynanır. Öğretmen, müzik durduğunda elinde balon olan çocuklardan birini çağırarak balonu patlatmasını ister. Çocuk, balondan çıkan resmin ne olduğunu söyler. Öğretmen: “Sence bu kelime /o/ sesiyle mi başlıyor?” diye sorar. Eğer /o/ sesi ile başlamıyorsa hangi sesle başladığı sorulur. Aynı sesle başlayan kelimeler yan yana masaya konur. Balon patlatan çocuk diğer arkadaşlarıyla birlikte oyun oynamaya devam eder. Tüm balonlar patlayana kadar oyun devam eder.

Değerlendirme

Balonların içinde hangi resimler vardı?

/O/ sesiyle başlayan başka kelimeler biliyor musunuz?
Sizin ismi /o/ sesiyle başlayan tanıdıklarınız var mı?
Balonlarla başka nasıl oyunlar oynamayı seversiniz?

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan dört tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Çoban yürüyemeyen oğlağı nerede taşıdı?
- ✓ Çoban kaval çaldığında oğlak ne hissediyordu?
- ✓ Otlaktan dönen sürü uyumak için nereye girdi?
- ✓ Çobanın bisiklet yaptığı fındık ağacı neredeydi?
- ✓ Yavru oğlak bisiklete binince ne hissetti?
- ✓ Siz ne olduğunda şaşırırsınız, sevinirsiniz?
- ✓ İki kardeş birbirlerine benziyor mu?
- ✓ Sizin kardeşinizle benzer ve farklı yönleriniz neler?
- ✓ Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Kaç Sözcük Var?

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Bireysel Etkinlik)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 4: Nesneleri sayar.

(Göstergeleri: İleriye doğru birer birer ritmik sayar. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)

Motor Gelişim

Kazanım 3: Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Farklı boyut ve ağırlıktaki nesneleri hedefe atar.)

Dil Gelişimi

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Kazanım 12: Yazı farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Çevresindeki yazıları gösterir.)

Materyaller: Sürü, oğlak, otlak, heybe, çoban, ağıl, kaval, yamaç kelimelerinin resimlerinin ve yazılarının olduğu kâğıtlar, yumuşak bir nesne, renkli daireler, kitaptan çekilmiş fotokopiler, kalem, şişe kapağı, ponponlar, düğmeler

Sözcükler: Sürü, oğlak, otlak, heybe, çoban, ağıl, kaval, yamaç

Kavramlar: Ritmik sayma

Öğrenme Süreci

Öğretmen, hedef sözcüklerin resimlerinin ve resimlerin altında isimlerinin yazdığı kâğıtları sınıfın zeminine dizer. Çocuklar sırayla belli uzaklıktan yumuşak bir nesneyle atış yapar. Çocuk, nesneyi hangi resmin üstüne attıysa o resme ait kelimenin anlamını açıklar. Öğretmenin desteğiyle kelime, bir cümle içinde kullanılır. Cümle tahtaya yazılır. Okuma yönü gösterilerek tekrar edilir. Cümle içinde yer alan kelimeler sayılır. Her kelime için alkış yapılır. Çocuk cümledeki kelime sayısı kadar daireyi sözcüklerin üzerine yapıştırır. Hedef sözcüklerin tamamı için bu süreç tekrar edilir. Tüm hedef sözcükler bitene kadar oyun devam eder. Kelimeler sayılırken yapılan hareketler değiştirilebilir. Oyun tamamlandıktan sonra çocuklara kitaptan çekilmiş olan fotokopiler dağıtılır. Her çocuk kendi sayfasında yer alan kelimeleri daire içine alarak sayar ve toplam kelime sayısını söyler. Sayfada kaç kelime varsa masasında bulunan kapak, düğme ya da ponponlardan o sayıda kenara ayırır. Tüm çocuklar söz aldıktan sonra etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme

Hangi kelimelerle ilgili cümleler oluşturduk?

Oluşturduğumuz cümleleri hatırlıyor musunuz?

“Çoban, heybesine çörek doldurdu.” Sizce bu cümlede kaç sözcük var?

Fotokopilerde kaç kelime buldunuz?

Etkinliğin en çok hangi kısmını sevdiniz?

KABUĞUNA SIĞMAYAN YENGEÇ

Yazar: Ezo Sunal

Resimleyen: Sernur Işık

Yayınevi: Masalperest

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Yengeç (Sayfa: 3)	Suda yaşayan kabuklu bir böcek.
2)Gerinmek (Sayfa: 3)	Kolları açarak gövdeyi gergin bir duruma sokmak
3)Kabuk(Sayfa: 3)	Bazı hayvanları dışında olan sert örtü
4)Kumsal (Sayfa 5)	Deniz kenarında oluşan kumlu yer
5)Savrulmak(Sayfa: 12)	Bir o tarafa bir bu tarafa gidip gelmek
6)Çaresiz (Sayfa: 16)	Herhangi bir durum karşısında çözüm yolu bulamamak
7)Yankılanmak (Sayfa: 20)	Sesin bir süre sonra tekrar duyulması
8)Yorgun düşmek (Sayfa: 23)	Çok yorulmak

Hedef sesbirim: /k/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam sekiz adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden dört tanesi ilk okumada, kalan dört tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Ayrıca hikâyede “kabuk” kelimesi sıklıkla geçtiği için hedef sesbirimi olarak /k/ sesi seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kutunun içinde ayrıca kartona çizilip kesilmiş yengeç ve kabuk resimleri vardır. Kitap kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan ayağa kalkıp zıplamalarını, resimlere geldiğinde ise oturmalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Yengecin arkasındaki ne?
- ✓ Sizce yengeç ne hissediyor olabilir?
- ✓ Sizce bu kitap neyle ilgili olabilir?
- ✓ Sizce bu hikâyede ne anlatılıyor?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbetine katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Ardından yazar, çizer ve yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazar ve çizerin resimleri çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladıklarından dolayı yazar ve çizere teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Mınav mınav iki kedi” parmak oyunu oynanır.

Mınav Mınav İki Kedi

Mınav mınav mınav iki kedi iki kedi (başparmaklar açık, diğer dört parmak kapalı şekilde başparmaklar hareket ettirilir)

Biri çıkmış üst odaya biri inmiş alt odaya (bir el yukarıya doğru, diğer el aşağıya doğru hareket ettirilir)

Biraz sonra buluşmuşlar mınav mınav konuşmuşlar (eller yan yana getirilir)

Ben bir fare yakaladım (başparmaklar hareket ettirilir)

Ben de tabakları yaladım (başparmaklar hareket ettirilir)

Off demişler çok yorulduk işte koltuk (başparmaklar hareket ettirilir)

Hemen koşmuşlar koltuğa uyumuşlar doya doya (iki el birleştirilerek yanağa konur)

Kalkın bakalım miskin kediler (eller birbirine vurulur)

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okumaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırılmıştır.

Sayfa 3-7

Çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Gelen cevaplar doğrultusunda ek sorular sorulabilir. Süreç içinde çocuklardan gelen cevaplar değerlendirilip genişletilerek tekrarlamaları için fırsat verilir. Öğretmen metnin ilk cümlesini okur. Ardından şu sorular sorulur. Yengeç nasıl bir hayvandır? Nerelerde yaşar? Çocukların yanıtları dinlendikten sonra yengeçlerle ilgili bilgi verilir. Farklı yengeç resimleri gösterilir. İkinci cümle okunur. Sizce neden gerinmek istedi? Sizce nasıl gerinmiş olabilir? Siz ne zaman gerinirsiniz? Haydi, biz de gerinelim. Ardından son cümle okunur. Kabuk ne demek? Başka hangi hayvanların kabukları vardır? Kabuğu olan hayvan resimleri gösterilir. Kabuğu ona neden küçük geliyor? Sizce ne yapacak? Dördüncü sayfadaki metin okunur. Ardından “Sizce neden daha büyük bir kabuk arıyor olabilir, kabuğu ne işe yarıyor, sizce insanların da kabuğu olsaydı nasıl olurdu?” soruları sorulur. Beşinci sayfadaki metin okunur. Yengecin nasıl hissettiği sorulur. 6 ve 7. Sayfadaki yengeç ve kabuk resimleri incelenir. Kaç tane olduğu sorulur. O sayı kadar çocuklarla zıplanır. Metin okunur. Sizce kabuğun kendilerine uygun olduğuna nasıl karar verirler?

Sayfa 8-13

8. ve 9. Sayfada neler gördükleri sorulur. Sayfada kaç yengeç olduğu ve yengeçlerin özellikleri hakkında konuşulur. Sizce Morti şimdi ne yapacak? Sizce kendine uygun bir kabuk bulabilecek mi? Neden sıraya girmiş olabilir? Siz ne zaman sıraya girersiniz? Sorularının ardından metin okunur. 10. Ve 11. Sayfaları incelemeleri istenir. Sizce Morti kendine uygun bir kabuk bulabildi mi? Nasıl anladınız? Ardından metin okunur. 13. Sayfadaki yengeçlerin ne hissettiği sorulur. Sizce neden mutlular? Gelen cevaplardan sonra metin okunur.

Sayfa 14-19

Resimde neler gördükleri sorulur. Korktuğu başına gelen Çocuklardan boşluğu doldurmaları istenir. 15. Sayfanın ilk cümlesi okunduktan sonra “Çocuklar yürümek demişken yengeçler nasıl yürür?” Sorusu sorulur. “Haydi, biz de şarkı eşliğinde yengeç gibi yürüyelim.” Çocuklar ayağa kalkarak bir arkadaşıyla karşılıklı durur. “Yengeç kumda dur” şarkısı açılarak hareketleri yapılır. Ardından yerlerine otururlar. Okumaya devam edilir. Karşılaştığı bir sordu. Çocukların boşluğu cevaplamaları istenir. Sizce

kaplumbağa ne yanıt verdi? Metnin kalan kısmı okunur. 16. Sayfadaki metin okunur. Çaresiz olmanın ne demek olduğu sorulur. Ardından öğretmen açıklar. Siz hiç çaresiz hissettiniz mi? Sorusunun ardından 17. Sayfada ne gördükleri sorulur. Ardından metin okunur. Büyük bir gördü. Çocuklardan tamamlamaları istenir. Metin okunmaya devam edilir. Sizce kabuk nasıl tek başına hareket ediyor? Çocukların cevaplarının ardından 18. Sayfa okunur. Mortinin yüz ifadesi nasıl? Haydi, biz de onun gibi şaşıralım. 19. Sayfada kabukta bir değişiklik görüp görmedikleri sorulur. Gelen yanıtların ardından ilk iki cümle okunur. Sizce Morti kabuğa ne demiş olabilir?

Sayfa 20-24

Sayfadaki metin okunur. Sizce minik yengeç Morti'ye ne dedi? Gelen cevaplardan sonra 21. Sayfadaki metin okunur. Morti'yi kabuksuz görünce ona ne demiş olabilir? Sonra 22. Sayfanın ilk cümlesi okunur. Morti'nin başından neler geçmişti? Sizce yengecin aklına nasıl bir fikir geldi? Cevapların ardından 23. Ve 24. Sayfadaki metin okunur.

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Kabuğunun ona küçük geldiğini nasıl anladı?
- Kendine uygun bir kabuk bulamayınca ne yaptı?
- Yengeçler nasıl yürüyordu?
- Sonra karşısına hangi hayvan çıktı?
- Gördüğü büyük kabuk hangi renkti?
- Morti büyük kabuğu görünce ne hissetti?
- Minik yengeç nasıl bir çözüm buldu?
- Morti minik yengece ne söyledi?
- Siz ne olduğunda teşekkür edersiniz?
- Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Yengeç ve Kabukları Eşleştiriyoruz

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 6: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.

(Göstergeleri: Nesne/varlıkları birebir eşleştirir.)

Dil Gelişimi

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Motor Gelişim

Kazanım 5: Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.

(Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde dans eder.)

Materyaller: Altışar adet kartondan kesilmiş yengeç ve kabuk (üzerlerinde kuş, kedi, kitap, kaplumbağa, kalem, köpek yazıyordu), kitap sayfalarından çekilen fotokopiler, renkli kalem.

Sözcükler: Kabuk

Kavramlar: Hızlı-yavaş, kırmızı

Öğrenme Süreci

Öğretmenin sınıfa getirdiği kutunun içinde kitap dışında kartondan kesilmiş yengeç ve kabuklar vardır. Öğretmen yengeç ve kabukları kutudan çıkarır ve çocuklara karışık bir şekilde dağıtır. Öğretmen: “Çocuklar, bu yengeçler aynı Morti gibi kendilerini güneşten korumak için kabuk arıyorlar. Ama uygun bir kabuk bulamamışlar. Size verdiğim yengeç ve kabukların üzerinde bir şeyler yazıyor. Şimdi ben sizlere müzik açacağım. Müziğin ritmine uygun şekilde yavaşladığında yavaş, hızlandığında ise hızlı dans edeceğiz. Müzik durduğunda ise üzerinde yazıları aynı olan kabuk ve yengeçleri eşleştireceğiz” der. Öğretmen müziği açar. Çocuklar müziğe uygun dans ederler. Müzik durduğunda üzerinde aynı kelime yazan yengeç ve kabuklar eşleştirilir. Tüm yengeçler kabuğunu bulduktan sonra oyun sona erer. Eşleşen kabuk ve yengecin olduğu çocuklar yan yana oturur. Öğretmen ellerindeki kabuk ve yengeçlerde ne yazıyor olabileceğini sorar. Çocukların cevabı dinlendikten sonra bilmecelerin cevabının ellerindeki kabuk ve yengeçlerin üzerinde yazdığını söyler. Ardından bilmeceleri sorar:

- ✓ Dalda durur, elde durmaz. (Kuş)
- ✓ Miyav miyav der, gezmeyi sever, her zaman her yerde süt içer. (Kedi)
- ✓ Bilgi verir herkese. En güzel dosttur bize. (Kitap)
- ✓ Bahçede kırdı dolaşır. Evini sırtında taşır. (Kaplumbağa)
- ✓ Kâğıt üzerinde dans eder. Silgi hatalarını siler. (Kalem)
- ✓ Sahibini görünce kuyruk sallar. Hırsızlı havlayarak kovalar. (Köpek)

Bilmeceler cevaplandıktan sonra bu nesnelerin ortak özelliği sorulur. Başlangıç seslerine dikkat çekilir. /k/ sesiyle başlayan başka neler bildikleri sorulur. Ellerindeki kabuk ve yengeçleri tekrar incelemeleri istenir. Ardından kitaptan çekilmiş fotokopi sayfaları çocuklara dağıtılır. Çocuklardan /k/ seslerini bulup kırmızı renkli kalemle daire içine almaları söylenir. Ardından kendi isimlerinde yer alan harflerin aynısını metin içinde bulup kırmızı dışında istedikleri renkte bir kalemle daire içine alırlar. Tüm çocuklar yönergeleri tamamladıktan sonra etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme

Kutunun içinden hangi nesneleri çıktı?

Üzerlerinde ne yazıyordu?

Oynadığımız oyunun en çok hangi kısmını sevdiniz?

İsmi /k/ sesiyle başlayan tanıdıklarınız var mı?

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Okumaya başlamadan önce üzerinde “Kabuk” yazan kartondan kesilmiş kabuklar çocuklara dağıtılır. Hikâyede “Kabuk” kelimesini duyduklarında ellerindeki kabukları kaldırmaları istenir. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan dört tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Hikâyemizdeki yengecin ismi neydi?
- ✓ Neden daha büyük bir kabuk aramaya başladı?
- ✓ Diğer yengeçlerin arasında kabuk bulamayınca ne hissetti?
- ✓ Kaplumbağa ona ne söyledi?
- ✓ Morti kabuğun içine doğru seslenince ne olmuştu?
- ✓ Karşısına çıkan minik yengeç Morti’yi kabuksuz görünce ona ne söyledi?
- ✓ Morti minik yengecin fikrini duyunca ne hissetti?
- ✓ Sizi mutlu eden şeyler nelerdir?
- ✓ Morti’ye /k/ sesiyle başlayan başka bir isim versek bu ne olurdu?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Pantomim Yapıyoruz

Etkinlik Çeşidi: Drama ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)

Dil Gelişimi

Kazanım 3: Sözdizimi kurallarına göre cümle kurar.

(Göstergeleri: Düz cümle kurar.)

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Materyaller: İçinde hedef sözcüklere ait resim ve yazının olduğu zarflar (her zarfın üzerinde 1'den 12'ye kadar numaralar yer almaktadır).

Sözcükler: Gerinmek, kumsal, savrulmak, yorgun düşmek, çaresiz, kabuk, yengeç, pantomim

Kavramlar: 1-12 arası sayılar, altında-üstünde

Öğrenme Süreci

Öğretmen, hedef sözcüklerin yer aldığı zarfları nereye koyduğunu unuttuğunu söyler: “Çocuklar, oyun oynayacağımız zarfları nereye koyduğumu hatırlayamıyorum. Sanırım sınıfta bir şeylerin altına bıraktım. Bana bulmamda yardım eder misiniz?” diyerek etkinliğe giriş yapılır. Zarflar sınıfta aranır. Zarflar sandalyelerin altına saklanmıştır. Tüm zarflar bulunduktan sonra zarflardan çıkan kelimeleri pantomimle anlatacağımız söylenir. Pantomim kelimesinin anlamı açıklanır ve örnek birkaç video gösterilir. Zarfların üzerindeki rakam sırasına göre çocuklar tek tek gelerek zarflarından çıkan resmi arkadaşlarına minderin üzerinde konuşmadan hareketlerle anlatır. Ardından çıkan kelimenin anlamı çocuklarla tekrar edilir. Anlatan çocuğun kelimeyi bir cümle içinde kullanması beklenir. Her çocuk zarftan çıkan kelimeyi pantomimle anlatıp cümle kurduktan sonra etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Zarfları nereden buldunuz?

Pantomimi nerede yaptık?

Öğretmen çocuklardan hedef sözcüklerle ilgili resim yapmalarını ister. Her çocuk resmini tamamladıktan sonra arkadaşlarına anlatır.

YAVRU AHTAPOT OLMAK ÇOK ZOR

Yazar: Sara Şahinkanat

Resimleyen: Feridun Oral

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)İlişmek (Sayfa: 3)	Hafifçe dokunmak
2)Curcuna (Sayfa: 3)	Çok gürültülü karışık durum
3)Serüven (Sayfa: 4)	İçinde heyecanlı durumların bulunduğu olay
4)Usanmak(Sayfa: 7)	Bir durumun sürekli yaşanmasından dolayı bıkmak, mutsuz olmak
5)Yılanbalığı (Sayfa: 7)	Yılana benzeyen balık türü
6)Özel (Sayfa: 8)	Tek, biricik, çok değerli
7)Yoğun (Sayfa: 13)	Kalabalık
8)Çatırdamak (Sayfa: 14)	Çatır çatır diye sesler çıkarmak
9) Tereddüt Etmek (Sayfa: 14)	Karar verememek
10) Cesur (Sayfa: 19)	Bir işi yapmaktan korkmayan

Hedef sesbirim: /a/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam on adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden beş tanesi ilk okumada kalan beş tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Hedef sesbirimi olarak /a/ sesi seçilmiştir. Öncelikli olarak bu sesle biten kelimeler ve başka seslerle biten kelimeler çalışılacaktır.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kitap kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan tek ayak üzerinde durmalarını, resimlere geldiğinde ise tek ayak üzerinde zıplamalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Sizce hangi mevsim yaşanıyor?
- ✓ Minik ahtapot ne hissediyor?
- ✓ Nereye gidiyorlar?
- ✓ Anne ahtapot neden gülümsüyor olabilir?
- ✓ Siz ne zaman annenizin elini tutarsınız?
- ✓ Sizce bu kitapta ne anlatılıyor olabilir?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Ardından yazar, çizer ve yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazar ve çizerin resimleri çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladıklarından dolayı yazar ve çizere teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Sar sar sar ” parmak oyunu oynanır.

Sar sar sar

Sar sar sar ne var orada (eller döndürülür)
Bir tırtıl yürür işte yollarda (işaret parmağı kolun üzerinde gezdirilir)
Sar sar sar ne var orada (eller döndürülür)
Bir tavşan işte kırlarda (iki parmak başın üstüne konarak kulak yapılır)
Sar sar sar ne var orada (eller döndürülür)
Bir kedi çıktı işte karşına (üç parmakla bıyık yapılır)
Sar sar sar ne var orada (eller döndürülür)
Bir kartal uçar işte havada (kollar açılarak kanat gibi yapılır)
Sar sar sar ne var orada (eller döndürülür)
Bir kaplan geldi oynamaya (eller açılarak avuç birleştirilir)

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okunmaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırılmıştır. Kitaba başlamadan önce çocuklara ahtapotlarla ilgili bilgi verilir. Nerede yaşadıkları, nasıl beslendikleri çocuklara anlatılır.

Sayfa 1-6

Çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Gelen cevaplar doğrultusunda ek sorular sorulabilir. Süreç içinde çocuklardan gelen cevaplar değerlendirilip genişletilerek tekrarlamaları için fırsat verilir. Kitaplarla ilgili

alınan uzman görüşü doğrultusunda hikâyedeki kahramana Nino yerine “Minik Ahtapot” denilecektir. Minik ahtapot ne hissediyor olabilir, neden? Sizce annesi ona ne söylüyor? Sorularının ardından ikinci sayfadaki metnin ilk iki satırı son sesler uzatılarak okunur. Çocukların kafiyeyi fark etmeleri sağlanır. Hangi sesle bittiği sorulur. A sesi ile biten başka kelime bilip bilmedikleri sorulur. Bu şekilde bazı yerlerde kafiye dikkat çekilecek, hangi sesle bittiğine yönelik çocuklara sorular sorulacaktır. Sizce minik ahtapot neden yatağından çıkmak istemiyor? 3. Ve 4. Sayfadaki resimler incelenir. Askıda duran kıyafetler ile ilgili konuşulur. Sizler hangi kıyafetleri giyerken zorlanırsınız? Sorusunun ardından metin okunmaya başlanır. İlişmek kelimesi açıklanır. Ardından okumaya devam edilir. Kolları delikten geçirmeye cümlesini çocukların tamamlaması beklenir. Beşinci sayfadaki metin okunmaya başlanır. Neden yaz günleri giyinmek zor değildir? Sorusu sorulur. Ardından ilk paragraf okunur ve serüven kelimesinin anlamı açıklanır. İkinci paragraf okunduktan sonra kahvaltının neden önemli olduğu sorulur.

Sayfa 7-14

Sekizinci sayfada ilk iki cümle okunduktan sonra yılanbalığı çocuklara açıklanır. Bilgisayardan resimleri gösterilir. Sizce neden yılanbalığına dönüşmek istiyor olabilir? Sorusundan sonra metnin kalan kısmı okunur. 9. Sayfanın ilk cümlesi okunduktan sonra özel kelimesi açıklanır. Sizce annesi minik ahtapota ne demek istemiş olabilir? Siz özel olduğunuzu düşünüyor musunuz? Sorularının ardından çocuklara hem ailelerinin hem de öğretmenlerinin gözünde tek, biricik, değerli ve özel oldukları söylenir. Bu şekilde benlik kavramına dikkatleri çekilir. Ardından metnin kalan kısmı okunur. 12. sayfadaki metin okunur. 13 ve 14. Sayfada kaç araç var? Haydi, hep birlikte sayalım. Yanımızdaki arkadaşımızla 15 kez ellerimizi birbirine vuralım. Ardından ilk cümle okunur. Sizce o günkü farklılık ne olabilir diye sorulur. Ardından metnin kalan kısmı okunur. Yılanbalığının nasıl bir hayvan olduğu sorulur.

Sayfa 15-26

15. Sayfaya geçildiğinde yılanbalığının nerede olduğu sorulur. Sizce nasıl kurtulacaklar? Metin okunur. 20. Sayfada ilk paragraf okunduktan sonra, “Siz hiç birisine yardım ettiniz mi? Nasıl hissettiniz?” soruları sorulur. İkinci paragraf okunduktan sonra cesur kelimesinin anlamı sorulur. Hatırlıyor musunuz? Bir kitabımızda kahramanlar cesaretlerini topluyordu. Hangi kitapta? Cesaretle davranan kişiye cesur dendiği açıklanır. 21. Ve 24. Sayfadaki metin okunur. Kahramanlığını Koluna borçluydu. Cümlesini tamamlamaları beklenir. Hikâyemizin başında minik ahtapotun kendisiyle ilgili sevmediği özelliği neydi? Fikri neden değişti? Peki, sizin kendinizle ilgili en çok sevdiğiniz özelliğiniz nedir? 25. Sayfadaki metin okunduktan sonra sizce bunları duyunca annesi minik ahtapota ne söylemiş olabilir?

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Minik ahtapot neden yatağında kıvranıyordu?
- Kışın minik ahtapot için giyinmek neden bitmeyen bir serüvendi?
- Minik ahtapotun hoşlanmadığı özelliği neydi?
- Sizin kendinizle ilgili sevmediğiniz bir özelliğiniz var mı?
- Annesi ona ne söyledi?
- Okula giderken yol nasıldı? Neden?
- Minik ahtapotun kendisiyle ilgili en çok sevdiği özelliği ne olabilir?
- Hikâyede en çok sevdiğiniz kısım neresiydi?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Yarım - Tam Ahtapot

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 15: Parça- bütün ilişkisini kavrar.

(Göstergeleri: Parçaları birleştirerek bütün elde eder.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

(Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin sonunda yer alan sesleri söyler. Aynı sesle biten sözcükler üretir. Şiir, öykü ve tekerlemedeki uyağı söyler. Söylenen sözcükle uyaklı başka sözcük söyler.)

Motor Gelişim

Kazanım 5: Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.

(Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde dans eder.)

Materyaller: Kartondan hazırlanmış, üzerine aynı sesle biten iki nesneye ait resim yapıştırılmış çocuk sayısının yarısı kadar ahtapot

Sözcükler: Ahtapot

Kavramlar: Tam-yarım

Öğrenme Süreci

“Aldım yanıma bir torba

Doldurdum bir sürü elma”

Tekerlemesi sondaki /a/ sesleri uzatılarak çocuklara söylenir. Uyağı fark edip etmedikleri sorulur. /A/ sesi ile biten kelimeleri düşünmeleri istenir. Çocuklar bulmakta zorlanırlarsa öğretmen ipucu verir. Daha sonra öğretmen /e/ sesi ile biten bir kelime söyler. Çocuklardan /e/ sesi ile biten başka bir kelime söylemeleri beklenir. Bu şekilde farklı seslerle biten kelimeler bulunarak oyun bir süre devam eder. Öğretmen, hazırladığı ahtapotları çocuklara gösterir. Kartondan hazırladığı ahtapotların yarısına bir nesneye ait resim, diğer yarısına o kelimeyle uyaklı bir başka resim yapıştırmıştır. Resimlerin altına da isimlerini yazmıştır. Örneğin bir yarısında elbise diğer yarısında tencere resmi vardır. Bu şekilde çocuk sayısının yarısı kadar ahtapotu ortadan ikiye keserek sınıfa dağıtır. Hareketli bir müzik eşliğinde çocuklar dans eder. Müzik durduğunda her çocuk yerden aldığı yarım ahtapotu resimdeki uyağa göre diğer yarısıyla eşleştirir. Ardından bu resimlerle ilgili konuşulur. Uyağın hangi seste olduğu sorulur. Çocuklardan o harfi göstermeleri beklenir. Tüm resimlerle ilgili konuşulduktan sonra oyun sona erer. Ardından çocuklar masalara geçer. Öğretmen kafiyeli resimleri eşleştirecekleri çalışma sayfalarını dağıtır. Birbiri ile kafiyeli olan resimler eşleştirilir. Resimlerle ilgili konuşulur. Kafiyeğin hangi seste olduğu sorulur. O sesle kafiyeli başka kelimeler söylemeleri istenir.

Değerlendirme

Öğretmen çocuklara üç kelime söyler. Bunlardan ikisi aynı sesle biten kelimelerdir. Üç kelimeden hangisinin farklı bir sesle bittiğini sorar. Örneğin kedi, oyuncak, keçi kelimelerinden hangisinin farklı bir sesle bittiği sorulur. Uyaklı kelimelerdeki uyağı söylemeleri beklenir.

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan beş tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Minik ahtapot okula gitmeden önce ne yaptı?
- ✓ Siz kahvaltı yapıyor musunuz?
- ✓ Kahvaltıda ne yiyorsunuz?
- ✓ Minik ahtapot neye dönüşmek istiyordu?
- ✓ Siz başka birisine benzemek ister misiniz?
- ✓ Minik ahtapot yılanbalığına nasıl yardım etti?
- ✓ Yılan balığına yardım edince nasıl hissetti? Düşünceleri nasıl değişti?
- ✓ Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Kitap Yapıyoruz

Etkinlik Çeşidi: Türkçe ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)

Dil Gelişimi

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.)

Materyaller: 30 adet nesne kartı, küçük bez torba, hedef sözcüklerin yazıldığı kâğıtlar, A4 kâğıtları, boya kalemleri

Sözcükler: İlişmek, curcuna, serüven, usanmak, yılan balığı, özel, yoğun, çatırdamak, tereddüt etmek, cesur

Kavramlar: Ters-düz, ön-arka

Öğrenme Süreci

Öğretmen çocuklara kitapta geçen hedef sözcüklerin anlamlarını hatırlatır. Ardından “Yazar ve çizer ne demek?” diye sorar. Elindeki nesne kartlarını göstererek yazar ve çizer olacaklarını ve bir hikâye oluşturacaklarını söyler. 30 adet kartı kapalı bir şekilde masaya dizer. Ayrıca hedef sözcükleri küçük kâğıtlara yazıp bir torbanın içine atar. Öncelikle kartlardan iki tanesini açar ve çocuklara gösterir. Ardından torbadan bir hedef sözcük seçer. Karttaki görseller ve hedef sözcüğün geçtiği bir öykü oluşturmaya başlar. Ardından çocuklar sırayla gelerek iki kart ile torbadan bir hedef sözcük seçerek hikâyeyi devam ettirirler. Çocuklar öyküyü devam ettirmekte zorlanırlarsa öğretmen gerekli yerlerde yardımcı olur. Tüm çocuklar kart seçene kadar etkinlik devam eder. Öğretmen çocukların söylediklerini bir kâğıda yazar. Her çocuk boya kalemi ve ikiye kesilmiş A4 kâğıdı alır. Oluşturulan öyküde kendi söyledikleri bölümlerin resimlerini yapmaları istenir. Resimler tamamlandıktan sonra öğretmen yazdığı kâğıttan öyküyü okur. Olay sıralamasına göre çocuklar tek tek öğretmenin yanına gelerek çizdiği resimleri öğretmene verirler. Öğretmen sayfaları zımbayla delerek birleştirir ve bir kitap haline getirir. Çocuklara kitapta neyin eksik olduğu sorulur. Çocuklardan gelen ön ve arka kapak cevabından sonra bu kısımları da öğretmen çizer. Kapaklar kitaba eklenerek etkinlik tamamlanmış olur.

Değerlendirme

Öğretmen yeni oluşturulan öyküde hedef sözcüklerle ilgili sorular sorar. Böylece kelimelerin anlamlarını pekiştirmeleri sağlanır.

Etkinlikte en çok hangi kısmı sevdiniz?

Büyüyünce yazar ya da çizer olmak ister misiniz? Neden?

Sizce bu hikâyenin adı ne olmalı?

Başka nelerle ilgili hikâye yazmak istersiniz?

BU KIŞ KİMSE ÜŞÜMEYECEK

Yazan ve Resimleyen: Feridun ORAL

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Kır Faresi (Sayfa: 4)	Burnu kirpi gibi uzun böcekle beslenen bir hayvan
2)Kar Kümesi (Sayfa: 6)	Büyük parçalar halinde ağaçtan düşen kar

3)Uçsuz Bucaksız (Sayfa: 8)	Sonu görülemeyecek kadar geniş olan
4)Çalı çırpı (Sayfa: 8)	Kolayca yanan ince dal, ot gibi şeyler
6)Yığın (Sayfa: 10)	Çalıların üst üste birikmesiyle oluşmuş küme
7)Telaş (Sayfa:16)	Heyecanlanıp acele davranmak
8)İn (Sayfa: 16)	Ayıların yaşadığı mağara
9)Tipi (Sayfa: 22)	Fırtınayla birlikte yoğun biçimde yağan kar
10)Sığınak (Sayfa: 22)	Çeşitli tehlikelerden korunan yer

Hedef sesbirimler: /t/, /k/, /p/, /s/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam on adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden beş tanesi ilk okumada kalan beş tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Bu kitap için hedef ses birimi olarak daha önce öğrenilen /t/, /k/, /p/, /s/ sesleri seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan alkışlamalarını, resimlere geldiğinde ise durmalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Resimde hangi mevsim yaşanıyor?
- ✓ Kış mevsiminde havalar nasıl olur?
- ✓ Farenin boynundaki ne?
- ✓ Peki, atkısı neden o kadar uzun?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Ardından yazar ve yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazarın resmi çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladığından dolayı yazara teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Kış Mevsimi” parmak oyunu oynanır.

Kış Mevsimi

Kış geldi (eller birbirine sürtülür)

Kar yağdı (parmaklar oynatılarak yukarıdan aşağı doğru indirilir)

Ayaklarım çok üşüdü (üşüme hareketi yapılır)

Uzun çizmelerimi giyip (eller yukarıdan aşağı doğru indirilir)

Karda pat pat pat yürürüm (parmaklarla kol üzerinde yürüme hareketi yapılır)

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okunmaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırılmıştır.

Sayfa 4-9

Çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Gelen cevaplar doğrultusunda ek sorular sorulabilir. Süreç içinde çocuklardan gelen cevaplar değerlendirilip genişletilerek tekrarlamaları için fırsat verilir. Fare sizce ormanda

tek başına ne yapıyor olabilir? Sorusunun ardından metnin ilk cümlesi okunur. Ardından kır faresi ile ilgili çocuklara bilgi verilir ve resimleri gösterilir. İkinci cümle okunur. “Haydi, biz de minik burunlarımızla havayı koklayalım.” denir. Üçüncü cümlede ardından, “Sizce yakacak neler bulacak?” sorusu sorulur. 6. Sayfada: Kır faresinin elindeki ne? Elindeki odun parçaları ısınması için sizce yeterli mi? Ardından ilk iki cümle okunur. Kar kümesinin ne anlama geldiği açıklanır. “Ploff” diye yere düşüyor cümlesi okunduktan sonra haydi biz de yüksek sesle ve alçak sesle ploff diyelim. Son cümle de okunduktan sonra: “Sizin hiç bir ses duyduğunuzda korktuğunuz oldu mu? Ne zaman?” soruları sorularak çocukların anlatmalarına fırsat verilir. 8. Sayfada ilk cümle okunduktan sonra çalı çırpının ne anlama geldiği sorulur. Gelen cevapların ardından öğretmen kelimeyi açıklar ve resimler gösterir. Metnin geri kalan kısmı okunur. 9. Sayfadaki resim gösterilerek ne ile bağladığı sorulur. Sizce bu çalı çırpıyı yuvasına nasıl taşıyacak?

Sayfa 10-15

İlk cümle okunur. Ardından yığın kelimesi açıklanır. Sizce kır faresi çalı yığını taşıyabiliyor mu? Siz kır faresinin yerinde olsaydınız çalı yığını nasıl taşırdınız? Gelen cevapların ardından ikinci cümle okunur. Ne zaman başka birisinden yardım istediniz? Arkadaşı Yardım istemeye gitti. Cümlesinde boşluğu doldurmaları beklenir. 12. Sayfada “Sizce tavşan çalı yığını görünce ne demiş olabilir? Ardından ilk iki cümle okunur. Sizce kır faresi tavşana ne demiş olabilir? 3. Cümle okunur. Sizce kır faresi ne demek istemiş olabilir? Siz arkadaşlarınızla güçlerinizi birleştirdiniz mi? Ne zaman? Ardından 4. Cümle okunur. Sizce bu kez başardılar mı? Ardından son cümle okunur. Sizce nasıl bir çözüm bulacaklar? 14. Sayfada ilk iki cümle okunur. Kızak kelimesinin ne anlama geldiği sorulur. Çocuklara resimler gösterilerek açıklanır. Son cümleye kadar metin okunur. Sizce bu sefer başardılar mı?

Sayfa 16-27

Sizce şimdi ne yapacaklar? Çocuklar dinlendikten sonra ilk cümle okunur. Rüzgâr nasıl uğuldayarak eser? Haydi, hep birlikte ses çıkaralım diyerek birlikte rüzgâr sesi çıkarılır. Öğretmen ellerini hızlı hareket ettirince rüzgâr hızlanır, yavaşlayınca rüzgâr da yavaşlar. İkinci cümle okunur. Fırtına bizi de savuruyor diyerek çocukların hareket etmeleri sağlanır. Ardından metnin kalan kısmı okunur. Sizce ayı bu teklifi kabul etti mi? 18. Sayfaya gelindiğinde metin okunmadan önce: “Bu sefer başarılı oldular mı?” Sorusu sorulur. Ardından metin okunur. 20. Sayfaya gelindiğinde ilk cümle okunur ve ne olduğu sorulur. Ardından kalan kısım okunur. “Sizce şimdi ne yapacaklar?” 23. Sayfa gösterilerek “Hayvanlar nerede?” Sorusu sorulur. Ardından metin okunur. 24. Sayfaya geçilir ve ne olduğu sorulur. Ardından metin okunur. 26. Sayfada çalı çırpıyı nereye götürdükleri sorulur. Kırmızı atkıyı hangi hayvan almış? Sizce ne yapacak? Siz eşyalarınızı başkalarıyla paylaşır mısınız? Eşyalarınızı paylaştığınıza kendinizi nasıl hissedersiniz?

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Kır faresi neden yuvasından dışarı çıktı?
- Kır faresi ormanda neden korkmuştu?
- Çalıları toplayınca ne yaptı?
- İlk kimden yardım istedi?
- Sizden yardım isteyen birisi oldu mu?
- Tavşan ve fare başarılı olamayınca nasıl bir çözüm buldular?
- Çalı yığını neden üstlerine devrildi?
- Sizce çalı çırpıyı neden paylaştılar?
- Hikâyemizin en çok neresi hoşunuza gitti?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Engelleri aşıyoruz

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 6: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.

(Göstergeleri: Nesne/ varlıkları birebir eşleştirir.)

Dil Gelişimi

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.)

Kazanım 11: Okuma farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur.)

Motor Gelişim

Kazanım 2: Denge hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Ağırlığını bir noktadan diğerine aktarır.)

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Nesneleri takar.)

Materyaller: Kırmızı renkli uzun kurdele, çeşitli nesnelere ait görseller (köpek, kavun, kekik, tilki, toka, tulum, simit, sinek, saat, pembe, panda, perde), çocuk sayısı kadar dil çubuğu (dil çubuklarının üzerine görsellerdeki kelimeler yazılmıştır), bu kelimelerdeki harflerle eşleştirmek için üzerinde harfler yazan mandallar.

Sözcükler: Kekik, tulum, panda

Kavramlar: Alt-üst

Öğrenme Süreci

Öğretmen, elinde hikâyede gördüğümüz bir nesneye benzeyen bir eşya olduğunu söyler. Çocukların tahminlerini aldıktan sonra uzun kırmızı renkli kurdeleyi çıkarır. Çocuklara ne olduğunu sorar. Bu kurdele kitabımızda gördüğümüz hangi nesneye benziyor? Sorusunu sorar. Çocuklardan cevap geldikten sonra kurdeleyle oynayacakları oyunu anlatır. Kurdele şeritler halinde sınıfta engel oluşturacak şekilde yerleştirilir. Çocuklar kurdelelerin altından üstünden geçerek engelleri aşmaya çalışacaktır. Ayrıca öğretmenin yanında köpek, kavun, kekik, tilki, toka, tulum, simit, sinek, saat, pembe, panda, perde resimleri ve bu resimlerdeki nesnelerin adının yazdığı dil çubukları vardır. Öğretmen resimleri çıkarır. Her resimde ne olduğuyla ilgili çocuklarla konuşulur. Bilmedikleri kelimeler olursa çocuklara açıklanır. Her resmin arkasında 1'den 12'ye kadar numaralar vardır. Torbaya konulan resimleri çocuklar sırayla çeker. 1 ve 2 yazan resmi çeken çocukla başlanır. Resme ait dil çubuğunu alır. Kurdelenin altından üstünden geçerek karşıdaki masaya ulaşır. Masadaki mandallardan dil çubuğunda yazan kelimedeki harflerin yazdığı mandalları dil çubuğuna takar. Kurdelelerin altından üstünden geçerek tekrar başlangıç noktasına ulaşan çocuk oyunu kazanır. Oyun her çocuk oynayana kadar devam eder. Ardından dil çubuklarında yazan kelimelerin kaç harften oluştuğuyla ilgili konuşulur. Başlangıç seslerine dikkat çekilir. Kelimelerin hangi sesle başladığı konuşulur. O kelimeler dışında aynı sesle başlayan başka hangi kelimeler bildikleri sorulur. /p/ sesiyle başlayanlar dizlerine iki kez vursun. /s/ sesiyle başlayanlar ellerini birbirine 3 kez vursun. /t/ sesiyle başlayanlar 4 kez parmak şıklatılsın. /k/ sesiyle başlayanlar 5 kez zıplasin gibi yönergeler verilir. Oyun çocukların ilgisine göre devam eder.

Değerlendirme

Harflerini eşleştirdiğimiz nesneler nelerdi?

Elinizdeki dil çubuklarında yazan kelimeler hangi sesle başlıyor?

Sizin çevrenizde ismi bu seslerle başlayan kimler var?

Elinizdeki dil çubuklarında sizin isminizdeki harflerin aynısı var mı, varsa hangileri?

Oyunda en çok sevdiğiniz kısım neresiydi?

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan beş tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Kır faresi nasıl bir hayvandı?

- Kır faresi çalı çırpıyı nerede topladı?
- Tavşan, farenin yardım isteğini hemen kabul etti mi?
- Siz hiç birisinden yardım istediniz mi?
- Tombul tilki onlara nasıl yardım etti?
- Ayıdan nasıl yardım istediler?
- Tipiden nasıl korundular?
- Sen arkadaşlarınla en çok neleri paylaşırsın?
- Başkası seninle eşyasını paylaşmadığında ne hissedersin?
- Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Bu Kış Kimse Üşümeyecek

Etkinlik Çeşidi: Türkçe ve Drama (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Dil Gelişimi

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Kazanım 11: Okuma farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Okumayı taklit eder.)

Kazanım 12: Yazı farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Yazının yönünü gösterir.)

Materyaller: Büyük boy beyaz fon kartonu, kurşun kalemler, hedef sözcüklere (Kır faresi, kar kümesi, uçsuz bucaksız, çalı çırpı, kızak, yığın, telaş, in, tipi, sığınak) ait görseller.

Sözcükler: Kır faresi, kar kümesi, uçsuz bucaksız, çalı çırpı, kızak, yığın, telaş, in, tipi, sığınak

Kavramlar: 1-12 arası sayılar

Öğrenme Süreci

Öğretmen kitabı getirdiği kutunun içinden hedef sözcüklere ait görselleri çıkarır. Görsellerle ilgili çocuklarla konuşur. Ne anlama geldikleri hatırlanır. Öğretmen: “Şimdi okuduğumuz hikâyeyi sizlerle yazacağız.” Diyerek etkinliği giriş yapar. Beyaz renkli büyük fon kartonuna hedef sözcüklere ait görselleri kitaptaki akış sırasına göre yapıştırır. Ardından çocuklar bir torbanın içinden numaralar çeker. Öğretmen bu numaralara göre çocukları tek tek çağırır. İlk olarak öğretmen ilk hedef sözcük olan “kır faresi” ile ilgili kısmı yazar ve çocuklara parmağıyla takip ederek okur. Sırası gelen çocuk da hedef sözcüklerin geçtiği kısımları yazıyormuş gibi yapar ve okuma yönünde parmağıyla takip ederek arkadaşlarına anlatır. Bazı hedef sözcüklerle ilgili kısmı birden fazla çocuk anlatabilir. Öykü tamamlandıktan sonra panoya asılır.

Değerlendirme

Hikâyeyi yazmak size nasıl hissettirdi?

Hikâyede en çok hangi kısmı sevdin?

Kartonda hangi kelimelerle ilgili resimler vardı?

Öğretmen: “Bu kelimelerle ilgili bir cümle kuralım” diyerek bir örnek verir ve çocuklardan seçtiği bir hedef sözcükle ilgili cümle kurmalarını ister.

KIRMIZI KANATLI BAYKUŞ

Yazan ve Resimleyen: Feridun Oral

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Baykuş (Sayfa: 1)	Geceleri uyanık olan kuş türü
2)Kovuk (Sayfa: 4)	Ağaçların içi oyuk bölümü. Burada sincap, kuş gibi hayvanlar yaşar.
3)Güçlü (Sayfa: 4)	Yapılması zor olan şeyleri yapabilen
4)Acele (Sayfa: 4)	Beklememek, sabretmemek
5)Çıtır (Sayfa: 5)	Çıtır çıtır diye çıkan ses
6)Hoş (Sayfa: 7)	Mutlu hissettiren
7)Gelincik (Sayfa: 9)	Kırmızı renkli bir bitki
8)Demet (Sayfa: 9)	Çiçeklerin bir araya getirilerek bağlanmış hali.
9) Yumak (Sayfa: 17)	Yuvarlak biçimde sarılmış ip
10) İştah (Sayfa: 28)	Büyük bir istek

Hedef sesbirim: /n/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam on adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden beş tanesi ilk okumada kalan beş tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Bu kitap için hedef ses birimi olarak /n/ sesi seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap renkli bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kitap kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan ayağa kalkmalarını, resimlere geldiğinde ise tekrar oturmalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Tüyleri nasıl?
- ✓ Sizce burada gece mi gündüz mü anlatılıyor?
- ✓ Baykuşun üzerinde durduğu ağaç ne ağacı olabilir?
- ✓ Sizce hikâyede ne anlatılıyor olabilir?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. Ardından yazar ve yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazarın resmi çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladığından dolayı yazara teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Tavşan” parmak oyunu oynanır.

Tavşan

Tavşan uykudan uyanmış (esneme hareketi yapılır)

Karnı guruldemiş, dolabı açmış, hiçbir şey yok(el karında gezer, dolap açılıyormuş gibi yapılır)

Başlamış tarla aramaya, hoplayarak zıplayarak, tik tiki tak tak tik tiki tak (2 kez) (parmak kolda gezdirilir)

Önüne kocaman bir havuç tarlası çıkmış, başlamış yemeye

Katur katur katur katur katur katur (parmaklar birleştirilerek ağza götürülür)
Karnı doymuş mu? Doymamış
Başlamış yeni bir tarla aramaya tik tiki tak tak tik tiki tak (2 kez) (parmak diğer kolda gezdirilir)
Önüne kocaman bir lahana tarlası çıkmış başlamış yemeye
Katur katur katur katur katur katur (parmaklar birleştirilerek ağza götürülür)
Karnı doymuş mu? Doymuş
Ama tavşancık çok susamış. Şöyle bir etrafına bakınmış (etrafa bakılır)
İşte buldum demiş. Hemen suyun yanına gitmiş. Başlamış içmeye lıkır lıkır lıkır lıkır
Tavşanın karnı şişmiş başlamış vurmaya güm güm güm güm (karın şişmiş gibi yapılarak vurulur)
Tavşan tam o sırada bir ses duymuş.
Sağına bakmış kimse yok, soluna bakmış kimse yok. Arkasına bakmış. Eyvah, tilki.
Koşmuş koşmuş koşmuş (koşma hareketi yapılır)
Evine gelmiş uyumuş uyumuş uyumuş (uyuma hareketi yapılır)
Camdan bakmış tilki evin önünde tekrar uyumuş uyumuş uyumuş (uyuma hareketi yapılır)
Sonunda tilki gitmiş

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okunmaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırılmıştır.

Sayfa 1-10

Çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Gelen cevaplar doğrultusunda ek sorular sorulabilir. Süreç içinde çocuklardan gelen cevaplar değerlendirilip genişletilerek tekrarlamaları için fırsat verilir. Okuma yapılırken /n/ sesi geçen kelimeler vurgulanarak okunur. Gelen cevapların ardından baykuşla ilgili neler bildikleri sorulur. Bilgisayardan çeşitli baykuş resimleri gösterilir. Baykuş sesi dinletilir. Ardından sayfadaki metin okunur. Dördüncü sayfanın ilk cümlesi okunur. Kovuk kelimesi açıklanır. Farklı kovuk görselleri gösterilir. Daha önce hiç kovuk görüp görmedikleri sorulur. Başka hangi hayvanlar kovukta yaşar diye sorulur. İkinci cümle okunduktan sonra sert esen rüzgâr nasıl olur? Diye sorulur. Çocuklar bu kısımda rüzgâr sesi çıkararak sınıfta gezinir. Şimdi rüzgâr yavaşladı denerek yerlerine oturmaları sağlanır. Metnin kalan kısmı okunduktan sonra acele etmemek ne demek? Diye sorulur. Çocuklardan gelen cevaplara göre öğretmen eklemeler yapar. Beşinci sayfadaki metin okunmadan önce resimde neler gördükleri sorulur. Baykuş nerede, ne yapıyor? Metin okunmaya başlanır. Son cümle okunduktan sonra baykuş sizce neden üzgün olabilir? Peki, sizi ne üzer? Soruları sorulur. Yedinci sayfadaki ilk iki cümle okunduktan sonra “Sizce fare ona ne cevap vermiş olabilir?” diye sorulur. Okumaya devam edilir. Hoş kelimesi açıklanır. Sizin arkadaş olmaktan mutlu olduğunuz arkadaşlarınız var mı? Onunla neler yaparsınız? Soruları sorulur. Dokuzuncu sayfadaki ilk iki cümle okunduktan sonra “Sizce fare baykuşu nasıl uçuracak?” diye sorulur. Kalan kısım okunduktan sonra gelinciklerle nasıl uçurabileceği sorulur.

Sayfa 11-28

11. Sayfada hızlı esen rüzgâr bütün gelincikleri uçururdu cümlesinden sonra çocuklarla beraber rüzgâr sesi çıkarılır. Öğretmen iki elini birbirinden uzaklaştırdığında rüzgâr hızlı, yakınlıktırdığında ise yavaş esiyordur. Çocuklar hareketlere uygun olarak rüzgâr sesi çıkarır. Metnin kalan kısmı okunur. Sizce farenin aklına bu sefer ne geldi? 13. Sayfadaki metin okunur. 16. Sayfaya gelindiğinde bu fikrin işe yarayıp yaramadığı sorulur. Gelen cevapların ardından metin okunur. Sizce bu sefer farenin aklına ne gelmiş olabilir? Diye sorulur. 17. Sayfada yumak gösterilerek nesnenin ne olduğu sorulur. Öğretmen yanında getirdiği kutudan bir yumak çıkarır ve çocukların eline alıp incelemelerine fırsat verir. Daha önce yumak görüp görmedikleri ve nerelerde kullanıldığı sorulur. Okumaya devam edilir. Sizce baykuşun uçuşu için yumağı nasıl kullanacak? Sizce bu sefer işe yarayacak mı? Diye sorulur. 19. Sayfada yer alan metin okunur. Metinde “küçük baykuş” çocukların tamamlaması beklenir. Ardından kalan kısım okunur. “Çocuklar, fare baykuş uçabilsin diye neler yapmıştı?” sorusu sorulur. 21. sayfada ne gördükleri sorulur. Peki, sizce bu nasıl oldu? 22. Sayfa okunur. 23. Sayfanın ilk cümlesi okunduktan sonra baykuşun neden mutlu olduğu sorulur. Baykuş fareye ne söylemiş olabilir? Metin okunur. 25. Sayfada farenin ne yaptığı sorulur? Sizce neden vişneleri topluyor olabilir? Metin okunduktan sonra bunun hemen mümkün olup olmayacağı sorulur. Uçabilmek için yavruların ne yapması gerekir? Kırmızı kanatlı baykuşun kaç yavrusu var? 28. Sayfanın ilk cümlesi okunduktan sonra sizce tüyleri gerçekten kızarıyor mu? Diye sorulur. Ardından kalan metin okunur.

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Küçük baykuşun duyduğu çığır sesi nereden geliyordu?
- Fare kırmızı baykuşu uçurmak için neler yaptı?
- Yaptıklarında başarılı oldu mu?
- Sizce farenin yaptığı en tehlikeli iş hangisiydi?
- Sizce bunu neden yaptı?
- Arkadaşınız size hiç yardım etti mi? Ne hissettiniz?
- Kırmızı kanatlı baykuş yuvasını nereye kurdu?
- Fare baykuşun yavrularına neden kırmızı meyveler getiriyordu?
- Yavru baykuşların uçuşması için ne gerekli?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Parçaları Bul, Yapbozu Tamamla

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği ve Bireysel Etkinlik)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 15: Parça- bütün ilişkisini kavrar.

(Göstergeleri: Parçaları birleştirerek bütün elde eder.)

Dil Gelişimi

Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

(Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir.)

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin sonunda yer alan sesleri söyler. Aynı sesle biten sözcükler üretir.)

Motor Gelişim

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Malzemelere elleriyle şekil verir.)

Materyaller: /n/ sesiyle biten görseller (balon, keman, kovan, kaplan, gergedan, keloğlan, merdiven, kan) ile görsellerin altında isminin yazılı olduğu kartlar (Kartlardan ikişer tane vardır. Bir kısmı oyunda diğerleri ise değerlendirme sürecinde kullanılacaktır.). /N/ sesiyle başlayan görsellerin olduğu kartlar (nar, nokta, nal), farklı seslerle başlayan nesnelerin olduğu görseller, oyun hamuru, kalem

Sözcükler: Keman, kovan, gergedan

Kavramlar: Başında-sonunda

Öğrenme Süreci

Değerlendirme sorularının ardından farenin baykuşu uçurmak için kullandığı malzemelerin rengi sorulur. Bizim vücudumuzda da kırmızı renkli bir sıvı dolaşır. Bu nedir? Diye sorulur. Çocuklar kan cevabını verdikten sonra hep birlikte telaffuz edilir. Sonundaki sese dikkat çekilir. /n/ sesiyle bittiği söylenir. Çocukların başka /n/ sesiyle biten kelimeleri düşünmeleri istenir. Bulmakta zorlanırlarsa öğretmen ipucu verir. Öğretmen, kutudan /n/ sesiyle biten bir kelimenin resminin olduğu kartı çıkarır. Çocuklar inceler. Tahtaya n harfini yazar. Resimde de n harfini göstermelerini ister. Ardından resim beş parça olacak şekilde kesilir. Öğretmen sınıfa /n/ sesiyle biten nesnelerin resimlerini sakladığını söyler. Ama hepsini yapboz gibi küçük parçalara ayırmış ve o şekilde saklamıştır. Müzik açılır. Çocuklar bu parçaları bulmaya çalışır. Bulunan parçalar bir araya getirilir. Ortaya çıkan resimlerle ilgili konuşulur. Anlamını bilmedikleri kelimeler

açıklanır. Her kelimenin sonunda yer alan /n/ sesine dikkat çekilir. Her nesnenin ismi söylendiğinde hece sayısı kadar alkış yapılır. Kelimeler hece sayısına göre gruplandırılır.

Değerlendirme

Öğretmen /n/ sesiyle başlayan nesneler ile /n/ sesiyle biten nesnelerin olduğu kartları çıkarır. Resimlerin altında o nesnenin ismi yazıyordur. Her çocuğa sırayla bir kart seçmesini söyler. Karttaki nesnenin ne olduğunu söylemesini ister. /N/ sesinin başta mı yoksa sonda mı olduğunu sorar. Karttan n harfini göstermesini ister.

Öğretmen farklı seslerle başlayan nesnelerin olduğu görselleri çocuklara verir. Nesneler tek tek telaffuz edilerek kaç hece olduğu sayılır. Oyun hamurundan hece sayısı kadar toplar yapılarak resmin altına dizilir. O rakam resmin yanına yazılır.

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan beş tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Baykuşlar nerede yavrularına yiyecek arıyorlardı?
- ✓ Küçük baykuş neden üzgündü?
- ✓ Sizi üzen şeyler nelerdir?
- ✓ Fare küçük baykuşa ne söyledi?
- ✓ Fare arkadaş olalım deyince baykuş kendisini nasıl hissetti?
- ✓ Baykuşun uçmasını sağlayan olay neydi?
- ✓ Baykuş uçmaya başlayınca ne hissetti?
- ✓ Sizi mutlu eden şeyler nelerdir?
- ✓ Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Kelimeyi Bil, Bardakları Devir

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilisel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Dil Gelişimi

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.)

Motor Gelişim

Kazanım 3: Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.

(Göstergeleri: Küçük topu tek elle yerden yuvarlar.)

Materyaller: Yumak, kâğıt bardaklar, kartondan hazırlanan soru işareti

Sözcükler: Baykuş, kovuk, güçlü, acele, çıtırtı, hoş, gelincik, demet, yumak, iştah

Kavramlar: Yukarı-aşağı

Öğrenme Süreci

Öğretmen hedef sözcüklerden bir tanesi olan yumağı kutudan çıkarır. Sizce bu yumakla nasıl bir oyun oynayabiliriz? Diye sorar. Çocukların cevaplarını başka günlerde öğrenme sürecine dâhil etmek üzere not eder. Kâğıt bardakları çocuklara gösterir. “Bu yumak ve kâğıt bardaklarla bir oyun oynayacağız. Ama önce

doğru kelimeyi bulacağız. Ben sizlere bazı cümleler söyleyeceğim. Cümlelerde boş bıraktığım yerleri siz tamamlayacaksınız. Sizin tamamlayacağınız kısma geldiğinde elimdeki soru işaretini yukarı kaldıracağım.” der. Öncelikle hedef sözcükler hatırlanır. Ardından öğretmen cümleleri söylemeye başlar. Örneğin: Ağacın Bir kuş gördüm (öğretmen “ağacın” kelimesini söyledikten sonra soru işaretini kaldırır. Bir kelimesini söylerken aşağı indirir.). Doğru sözcüğü ilk söyleyen çocuğa yumağı atar. Yere dizdiği bardaklara doğru tek elle yerden yuvarlayarak bardakları vurmasını ister. Vurulan bardaklar sayılır. Ardından diğer cümlelere geçilir. Bu şekilde her hedef sözcük için bir cümle söyler ve çocukların tamamlamasını bekler. Doğru kelimeyi tahmin edemeyen çocuklar olursa oyun sonunda onların da yumağı atarak bardakları devirmelerine fırsat verilir.

Değerlendirme

Öğretmen, her çocuğa farklı hedef sözcüklerin anlamlarını sorar. Verdikleri cevapları genişleterek tekrar etmelerini sağlar.

Oyunda en çok beğendiğiniz yer neresiydi?

Bu oyunu başka nasıl oynayabilirdik?

BABAMIN BATTANIYESİ

Yazar: Sara Şahinkanat

Resimleyen: Ayşe İnan

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

HEDEF SÖZCÜK	ANLAMI
1)Battaniye (Sayfa: 6)	Yorgan gibi ya da yorganla birlikte kullandığımız kalın örtü.
2)Muzip (Sayfa: 6)	Şaka yapmaktan hoşlanan kişi.
3)Kızıldereli (Sayfa: 10)	Amerika’da çok eskiden beri yaşayan insanlar
4)Buzağı (Sayfa: 12)	İneğin yavrusu.
5)Kıkırdamak (Sayfa: 13)	Gülmesini tutamayıp kıkır kıkır diye ses çıkararak kesik kesik sesli biçimde gülmek.
6)Sal (Sayfa: 16,18)	Kalın direklerin yan yana bağlanmasıyla yapılan, suyun üzerinde bir yerden bir yere gitmek için kullanılan araç.
7)Hamak (Sayfa: 23)	İki ağacın ya da direğin arasına asılarak içine yatılan ve sallanılan yatak.
8)Kulak kabartmak (Sayfa: 28)	Belli etmemeye çalışarak dinlemek
9) Branda (Sayfa: 31)	İtfaiyecilerin yangınlarda kullandığı ıslanmayan kalın bir kumaş.
10) Dil dökmek (Sayfa: 32)	Bir kimseyi tatlı sözlerle ikna etmeye çalışmak

Hedef sesbirim: /b/

1.OKUMA

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Araştırmacı, çocukların gelişim özelliklerini dikkate alarak toplam on adet hedef sözcük belirlemiştir. Bu sözcüklerden beş tanesi ilk okumada kalan beş tanesi ise ikinci okumada ele alınacaktır. Hedef sözcükler, okuma sürecinde yeri geldikçe çocukların anlayabileceği şekilde çocuklara anlatılacak ve bazı sözcüklerin resimleri gösterilecektir. Ayrıca hem kitabın başlığında hem de içeriğinde /b/ sesiyle başlayan kelimeler yoğunlukta olduğu için bu ses birimi seçilmiştir.

Araştırmacı okuma öncesinde gerekli fiziksel düzenlemeleri yaparak hikâye okunacak ortamı EKOP için hazırlar. Çocukların dikkatini dağıtacak uyaranlar ortadan kaldırılır. Su ve tuvalet ihtiyaçlarını gidermeleri için zaman tanınır. Kitaptaki resimleri kolayca görebilmeleri için U şeklinde oturmaları sağlanır. Araştırmacı, kitabı çocukların göreceği şekilde tutarak yan taraftan okumaya çalışır.

Kitap üzerinde “Bil Bakalım” yazılı büyük bir kutunun içinde sınıfa getirilir. Kutunun içinde ayrıca /b/ sesiyle başlayan bazı nesneler de yer almaktadır. Kitap kutudan çıkarılıp çocuklara gösterilir. İlk olarak her çocuğun sırayla kitabı eline almasına, kısa bir süre incelemelerine fırsat verilir. Öğretmen kitabın ön kapağında parmaklarını dolaştırır. Parmakları yazının üzerine geldiğinde çocuklardan ayağa kalkmalarını,

resimlere geldiğinde ise tekrar oturmalarını ister. Ardından öğretmen, kitabın kapağını çocuklara göstererek kitabın ne ile ilgili olabileceğine yönelik sohbet eder.

- ✓ Kitabın kapağında neler görüyorsunuz?
- ✓ Sizce ne hissediyor olabilirler?
- ✓ Peki, neden bu kadar mutlular?
- ✓ Etrafta uçuşan tüyler neye ait olabilir?
- ✓ Altlarında görünen kırmızı renkli şey ne olabilir?

Soruları sorulur. Her çocuğun sohbete katılmasına fırsat verilir. Çocuklardan gelen cevaplar EKOP sürecine uygun olarak yeri geldikçe genişletilir ve tekrar etmeleri sağlanır. Ardından kitabın ismine yönelik tahminde bulunmaları istenir.

Çocukların tahminleri dinlendikten sonra öğretmen yazının yönünü fark edebilmeleri için kitabın adını parmağıyla okuma yönünde takip ederek okur. /b/ sesine vurgu yaparak iki kelimenin de /b/ sesiyle başladığına dikkat çekilir. Ardından yazar, çizer ve yayınevinin isimlerini okuma yönünde parmağıyla takip ederek okur. Yazar ve çizerin resimleri çocuklara gösterilir. Bizler için böyle güzel bir kitap hazırladıklarından dolayı yazar ve çizere teşekkür edilir ve alkışlanır. Okumaya başlamadan önce “Baloncu Amca” parmak oyunu oynanır.

Baloncu Amca

- Baloncu Amca Baloncu Amca kaç balonun var? -Beş
- Hadi o zaman sayalım. -1,2,3,4,5 (parmaklarla tek tek sayılır)
- Baloncu Amca Baloncu Amca kaç balonun var? -Dört
- Hadi o zaman şişirelim. -1,2,3,4 (parmaklar birleştirilerek ağza götürülür ve üflenir)
- Baloncu Amca Baloncu Amca kaç balonun var? -Üç
- Hadi o zaman patlatalım. -1,2,3 (eller birbirine vurulur)
- Baloncu Amca Baloncu Amca kaç balonun var? -İki
- Hadi o zaman uçuralım. -1,2 (eller yukarıda bir sağa bir sola sallanır)
- Baloncu Amca Baloncu Amca kaç balonun var? -Bir
- Hadi o zaman gökyüzüne gönderelim. -1 (kollar yavaşça yukarı kaldırılır ve eller sallanır)

OKUMA SIRASINDA

Parmak oyununun ardından kitabın ilk sayfası açılarak çocuklarla birlikte okunmaya başlanır. Öğretmen her sayfaya soracağı soruların yer aldığı yapışkanlı kâğıt yapıştırılmıştır.

Sayfa 3-10

Çocuklara resimde neler gördükleri sorulur. Gelen cevaplar doğrultusunda ek sorular sorulabilir. Süreç içinde çocuklardan gelen cevaplar değerlendirilip genişletilerek tekrarlamaları için fırsat verilir. Okuma yapılırken /b/ sesiyle başlayan sözcükler vurgulanarak okunur. Babalarının sırtında ne var? “Battaniye” sözcüğünün anlamı açıklanır. Sınıfa getirilen battaniye çocuklara gösterilir. Ardından hikâye sonrası etkinlikte kullanmak üzere battaniye kenara alınır. Sizin battaniyeniz var mı? Hangi renk, nasıl desenleri var? Siz battaniyeyi ne için kullanıyorsunuz? Sizce çocukların babası battaniyeyi ne için getirmiş olabilir? Soruları sorulur. Metnin devamı öğretmen tarafından okunur. 7. sayfadaki metin okunmaya başlanır. Battaniye dönüşüyor Sizce battaniye neye dönüşmüş olabilir? Dokuzuncu sayfaya gelindiğinde, bu resimde ne yapıyor olabilirler? Ellerini neden ağızlarına götürmüş olabilirler? Battaniye neye dönüşmüştü? Sorularının ardından çocukların cevapları dinlendikten sonra metin okunur. “Kızıldereli” kelimesi çocuklara açıklanır. Bilgisayardan resimleri gösterilir ve dansları izlenir. Çocuklara “Biz de Kızıldereliler gibi dans edelim” denerek hep birlikte müzik eşliğinde dans edilir.

Sayfa 11-18

Sayfalarda yer alan resimler gösterilerek; “Şu anda çadırın neresinde duruyorlar? Sizce kız çocuğu ne hissediyor olabilir? Küçük çocuğun elinde ne var?” soruları sorulur. Ardından ilk cümle okunur: “Adımı koyuyoruz” Sizce adını ne koymuş olabilirler? Gelen cevapların ardından okumaya devam edilir. Sizce bu resimde ne hissediyor olabilirler? Siz ne zaman mutlu hissedersiniz? Kendilerine ne isim bulmuşlardı? Sizce battaniye şimdi neye dönüşmüş olabilir? Oğlan çocuğunun elinde ne var? Nereye bakıyor olabilir? Sorularının ardından metin okunur. “Sal” kelimesi okunduktan sonra kelimenin ne olabileceği çocuklara sorulur. Kelimenin anlamı açıklanır. Sal resimleri gösterilir. 17. Sayfada çocuklara resimde neler

gördükleri sorulur. Çocuklardan gelen cevaplar genişletilir. Sizce çocuklar ve babaları ne hissediyor olabilir? Siz ne olduğu zaman korkarsınız? Yüzünüz korktuğunuzda nasıl olur? Korktuğunuzda ne yaparsınız? Köpekbalığından nasıl kurtulabilirler? Sorularının ardından metin çocuklara okunur.

Sayfa 19-28

Köpekbalığı neden uzaklaşmış olabilir? Sorusunun ardından battaniyenin nelere dönüştüğü sorularak hep birlikte hatırlanır. 23. Sayfada Battaniye dönüşüyor cümlesi okunarak çocuklardan cümleyi tamamlamaları istenir. Siz sallanmaktan hoşlanırsınız mı? Sorusunun ardından kalan kısım çocuklara okunur. Bu resimde ne yapıyor olabilirler? Küçük kardeşin yüz ifadesi neden öyle olabilir? Abla sizce halinden memnun mu? O ne hissediyor olabilir? Sorularının ardından metin çocuklara okunur. Babalarını neden sallayamıyorlar? Sallamak için nasıl bir çözüm bulabilirler? Soruları sorulur.

Sayfa 29-39

İlk üç cümle çocuklara okunur. “Kulak kabartmak” deyimini çocuklara açıklanır. “Kediciği nasıl kurtarmalı?” cümlesinden sonra çocuklara kediyi nasıl kurtarabilecekleri sorulur. İtfaiyecilerin görevleri nelerdir? Siz itfaiyeci olmak ister miydiniz? Ardından metin okunur. “Branda” kelimesinin ne anlama geldiği sorulur. Gelen cevapların ardından kelime açıklanır ve resimleri gösterilir. 33. sayfadaki metin okunur. Çocuklara, “Sizce kediyi ikna etmek için nasıl miyavlamış olabilirler?” sorusu sorulur. Mutlu, korkmuş, kızgın, üzgün kedi nasıl miyavlar sorularıyla çocukların öykünmelerine fırsat verilir. 34. Sayfadaki metin okunur. Resimdeki gazetelerde neler yazıyor olabilir? Kahramanlarımız kediyi kurtarıncı kendilerini nasıl hissettiler? İlk paragraf okunduktan sonra çocuklarla battaniyenin nelere dönüştüğü hatırlanır. Ardından ikinci paragraf ve 36. Sayfadaki metin okunur. 38. Sayfada resimde neler gördükleri sorulur. Siz neler yaptığınızda yorulursunuz? Yorulduğunuz zaman nasıl dinlenirsiniz? Sorularından sonra metin okunur. 39. Sayfada yer alan sorular okunur ve çocukların yanıtları dinlenir.

OKUMA SONRASINDA

Çocuklara kitabın arka kapağı gösterildikten sonra okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Hikâyemizin ismi neydi?
- Babaları oynamak için ne getirmişti?
- Battaniye hangi oyunlara dönüştü?
- Oyunda köpekbalığından nasıl kurtulmuşlardı?
- Hikâyede en çok sevdiğiniz oyun hangisiydi?
- Kahramanlarımız neye kulak kabartmıştı?
- Ağaçtaki kediyi nasıl ikna etmişlerdi?
- Kediyi kurtarıncı kendilerini nasıl hissetmiş olabilirler?
- Babanızla birlikte neler yapmaktan hoşlanırsınız?

Soruların ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Sınıfta Saklanmış Nesneleri Buluyoruz

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Dil Gelişimi

Kazanım 9: Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler. Aynı sesle başlayan sözcükler üretir.)

Kazanım 12: Yazı farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Gördüğü yazının ne ile ilgili olduğunu tahminen söyler.)

Materyaller: Bir tarafı delinmiş büyük bir kutu. Balon, bilye, bant, büyüteç, boya, bayrak, boncuk, bardak, oyuncak bebek, oyuncak böcek, oyuncak biber, kartondan kesilmiş 1 ve 5 rakamı, bal resmi, beşik, bot, buz

resmi, bezelye resmi, oyuncak balık, biberon, baca resmi, buzağı resmi, battaniye, bu nesnelerin isimlerinin yazılı olduğu kâğıtlar.

Sözcükler: Buzağı, battaniye, bezelye

Kavramlar: Ters-düz

Öğrenme Süreci

Öğretmenin sınıfa getirdiği kutunun içinde kitap dışında balon, bilye, bant, büyüteç, boya, bayrak, boncuk, bardak, oyuncak bebek, oyuncak böcek, oyuncak biber, kartondan kesilmiş 1 rakamı vardır. Çocukları sırayla çağırır. Kutunun üzerindeki delikten ellerini sokarak nesnelere dokunmalarını ve tahmin etmelerini ister. Ardından nesneler tek tek masaya konur. Tüm nesneler bittikten sonra ortak özelliklerinin ne olabileceği konuşulur. /b/ sesiyle başladıkları söylendikten sonra /b/ sesiyle başlayan başka kelimeler bulunur. Ardından sınıfa /b/ sesiyle başlayan nesnelerin saklandığı söylenir. Hep birlikte hareketli bir müzik eşliğinde bu nesneler aranır. Tüm nesneler bulunduktan sonra hepsi bir masanın üzerinde toplanır. Sınıfa getirilen battaniyenin üzerinde /b/ sesiyle başlayan nesnelerin isimlerinin yazılı olduğu büyük kâğıtlar vardır. Kâğıtlar battaniyenin üzerine ters bir şekilde yapıştırılmıştır. Öğretmen sırayla çocukları çağırır ve bu kâğıtları çevirmelerini ister. Örneğin kâğıtta “Balon” yazıyordur. Öğretmen bir eline balon diğer eline ise /b/ sesiyle başlamayan bir nesne (örneğin kalem) alır. Kâğıtta yazan sözcüğün hangi nesneye ait olduğunu tahmin etmeleri istenir. Zorlanan çocuklara yardımcı olunur. Tüm kâğıtlar bitene kadar oyun devam eder.

Değerlendirme

Kutunun içinden hangi nesneleri bulduk?

Sınıfta bulduğumuz nesneler hangi sesle başlıyor?

Oynadığımız oyunun en çok hangi kısmını sevdiniz?

İsmi /b/ sesiyle başlayan tanıdıklarınız var mı?

2. OKUMA

İkinci okuma aradan iki gün geçtikten sonra yapılır. Okumaya başlamadan önce çocuklara kitabın adını hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Ardından kitap çocukların yardımıyla okunmaya başlanır. Zaman zaman cümleler yarıda kesilerek çocukların tamamlaması beklenir. Belirlenen hedef sözcüklerden kalan beş tanesi bu süreçte ele alınır. Okuma sürecinde kelimelerin anlamları açıklanır. Önceki okumada öğrenilen sözcüklerin anlamları tekrar edilir. Okuma sonrasında çocuklara okunan öyküyü özetlemeleri için aşağıdaki sorular yöneltilir:

- ✓ Yemekte ne yemişlerdi?
- ✓ Çadırın içinde kimlere benzediler?
- ✓ Kendilerine verdikleri isimleri hatırlıyor musunuz?
- ✓ Kediye nasıl kurtardılar?
- ✓ Siz yardıma ihtiyacı olan birisine yardım ettiniz mi? Neler hissettiniz?
- ✓ O çocukların yerinde siz olsaydınız battaniyeyi hangi oyuna dönüştürdünüz?
- ✓ Babanızla oyun oynar mısınız? Hangi oyunları oynarsınız?
- ✓ Babanızla oyun oynadığınızda kendinizi nasıl hissedersiniz?
- ✓ Hikâyede kardeşler birbirlerine benziyorlar mı?
- ✓ Sizin kardeşinizle farklı olan, benzemeyen özellikleriniz neler?
- ✓ Sizce hikâyemizin adı başka ne olabilirdi?

Sorularının ardından erken okuryazarlık etkinliğine geçilir.

Balık Tutuyoruz

Etkinlik Çeşidi: Oyun ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)

Yaş Grubu: 60-72 Ay

Kazanım ve Göstergeleri

Bilişsel Gelişim

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

(Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.)

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler. Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)

Dil Gelişimi**Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.**

(Göstergeleri: Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler.)

Kazanım 12: Yazı farkındalığı gösterir.

(Göstergeleri: Gördüğü yazının ne ile ilgili olduğunu tahminen söyler.)

Materyaller: Renkli kartonlardan hazırlanmış balıklar, (Üzerinde battaniye, muzip, kıızıldereli, buzağı, kıkırdamak, sal, hamak, kulak kabartmak, branda, dil dökmek kelimelerine ait görseller bulunmaktadır.) renkli pullar, çubuk ve mıknatısla hazırlanmış olta, balık sayısı kadar ataç, 1-12 arası sayıların yer aldığı küçük kartlar

Sözcükler: Battaniye, muzip, kıızıldereli, buzağı, kıkırdamak, sal, hamak, kulak kabartmak, branda, dil dökmek

Kavramlar: 1-12 arası sayılar

Öğrenme Süreci

Öğretmen ilk okumada kullanılan battaniyeyi sınıfın ortasına serer. Battaniye'nin üzerine kartondan kesmiş olduğu balıkları bırakır. Öğretmen; “Çocuklar hatırlıyor musunuz? Battaniye hikâyemizde farklı farklı oyunlara dönüşüyordu. Sizce bu sefer battaniye nasıl bir oyuna dönüştü?” diyerek etkinliğe giriş yapar. Balıkların üzerine hedef sözcüklere ait görseller yapıştırılmıştır. Görsellerin altına o görsele ait sözcükler hecelerine ayrılmış bir şekilde yazılmıştır. Öğretmen, 1-12 arası sayıların olduğu kartları bir torbanın içine koyar. Çocuklar sırayla bir kart çeker. Çektikleri kart sıralamasına göre çocukları çağırarak bir balık tutmasını ister. Çocuk, tuttuğu balığın üzerindeki görseli inceler ve görselin üzerinde ne olduğunu söyler. Sözcüğün hikâyede geçtiği kısım çocuklara ipuçlarıyla (“Çocuklar hatırlıyor musunuz? Battaniye çadıra dönüştüğünde kahramanlarımız kendilerini nasıl hayal etmişti?) hatırlatılır ve çocukların ifade etmeleri beklenir. “Peki, “kıızıldereli” deyince aklına neler geliyor?” diyerek çocukların sözcüklerle ilgili konuşmaları sağlanır. Ardından çocuklara “Şimdi kıızıldereli sözcüğünü ellerimizi dizlerimize vurarak söyleyeceğiz. Önce ben yapacağım. Beni dikkatle izleyin.” Diyerek her hecede dizlere vurarak model olur. Sonra çocuklar sırayla hece sayısına göre dizlerine vurur. Öğretmen, gerekli yerlerde çocuklara model olur. Görselin altındaki hecelerine ayrılmış sözcüklerin üzerine hece sayısı kadar renkli pullar yapıştırılır. Çocuklar, balıkları tuttukça diğer sözcükler için de süreç aynı şekilde devam eder.

Değerlendirme

Öğretmen, hedef sözcükler dışında belirlediği sözcükleri teker teker söyleyerek hecelerine ayırmalarını ister. Hecelere ayrılırken çocuğun tercihinə göre alkışlanır, zıplanır, eller masaya vurulur ya da parmaklar sıkıştırılır. Öğretmen hedef sözcüklerle ilgili açıklayıcı cümleler kurar. Çocuklardan anlattığı sözcüğü tahmin etmelerini ister.

Ek 5. Demoulin Çocuklar İçin Benlik Algısı Ölçek İzni

İlgili Makama,

Doç.Dr.Suat Kol danışmanlığında Şeyma DEMİRCİ tarafından yürütülecek “Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 yaş Grubu Çocukların Benlik Algısına Etkisinin İncelenmesi” isimli çalışmada kullanılmak üzere, geçerlik güvenirlik ve Türkçe adaptasyon çalışmasını yaptığımız Demoulin Benlik Algısı Testi (3-6) ‘nin kullanılmasına izin veriyorum.

22.10. 2021

Doc. Dr. Nalan Kuru

Ek 6. İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-29065503-44-46623956
Konu : Anket Uygulama İzin Talebi
(Şeyma DEMİRCİ)

28/03/2022

VALİLİK MAKAMINA

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim EABD Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi, Şeyma DEMİRCİ'nin "*Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Benlik Algısına Etkisinin İncelenmesi*" konulu anket çalışması yapma talebi, adı geçen Üniversitenin 18.03.2022 tarihli ve 117475 sayılı yazıları ile bildirilmiştir.

Söz konusu çalışmanın, Geyve ilçemiz okullarında, eğitim öğretimin aksamamasına mahal vermeden gönüllülük esasına dayalı olarak, okul yönetiminin belirleyeceği zaman ve şartlarda 2021-2022 eğitim öğretim yılında uygulanması, çalışmada sadece ekteki mühürlü anket sorularının kullanılması ve yasal gerekliliğin ilgili okul müdürlüğünce yerine getirilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ebubekir Sıddık SAVAŞCI
Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Murat KARASU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Resmi Daireler Kampüsü B Blok 54290 Adapazarı / SAKARYA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (264) 251 36 14

E-Posta: aske54@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hakan GÜL

Unvan : Memur

Faks:2642513611

İnternet Adresi: <http://sakarya.meb.gov.tr>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sakarya.meb.gov.tr/adresinden> **da20-f691-3d0e-8df4-3266** kodu ile teyit edilebilir.

Ek 7. Üniversite Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 14.03.2022-115422

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-115422
Konu : 05/57 Şeyma DEMİRCİ

14.03.2022

Sayın Şeyma DEMİRCİ

İlgi : Şeyma DEMİRCİ 03.03.2022 tarihli ve 0 sayılı yazı

Üniversitemiz Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 09.03.2022 tarihli ve 05 sayılı toplantısında alınan "57" nolu karar ile Şeyma DEMİRCİ'nin başvurusu **uygun** görülmüş ve karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Murat İSKENDER
Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik
Kurulu Başkanı

Ek: Karar Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BS95HZC370 Pin Kodu :93632

Belge Takip Adresi : <https://nukiye.gov.tr/ebd?eK=5783&eD=BS95HZC370&eS=115422>

Adres: Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:
sakaryauniversitesi@hs01.kep.tr
Telefon No: 0264 295 50 00 Faks No: 0264 295 50 31
e-Posta: ozelkalem@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ: www.sakarya.edu.tr

Bilgi için: Hanife Babacan
Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Ek 8. Veli İzin Belgesi

T.C. Sakarya Üniversitesi

Etik Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Şeyma DEMİRCİ tarafından yürütülen “Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Benlik Algısına Etkisinin İncelenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmada Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algılarına etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Programda 10 kitap haftada 2 kez olmak üzere 10 hafta boyunca çocuklarınıza etkileşimli bir şekilde okunacaktır. Uygulanan programla çocukların sözel dil becerileri ile sözcük bilgisinin artırılması hedeflenmektedir. Bu sayede özgüvenleri gelişecek ve okumaya karşı olumlu tutum geliştireceklerdir. Ayrıca bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimlerine de katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Program uygulanırken çocuklarınızın fotoğrafları çekilecektir. Paylaşılması gerektiğinde ise yüzleri gizlenecektir. Kişisel bilgileriniz yasalar tarafından koruma altına alındığından sizin izniniz dışında paylaşılması söz konusu değildir. Programa başlamadan önce ve program tamamlandıktan sonra çocuklarınıza 29 sorudan oluşan “Demoulin Benlik Algısı Testi” uygulanacaktır. Bu testte çeşitli durumlarda nasıl hissettiğiyle ilgili ifadeler yer almaktadır. Araştırmaya sizin çocuğunuz dışında tahminen 23 çocuk katılacaktır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler erken çocukluk eğitimi bilim alanına akademik katkı sağlayacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Bu formu okuyup onaylamanız, çocuğunuzun bu araştırmaya katılmasını kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve çocuğumun katılması istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın çocuğumun katılmasını kabul ediyorum.

Katılımcının

Veli veya Vasisinin

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını; ☐ Kabul ediyorum ☐ Kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Şeyma DEMİRCİ

İmzası: